Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/2233

10.10.2024

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2024/2233

z 11. apríla 2024

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutí o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu Európskej únie za rozpočtový rok 2022, oddiel III – Komisia a výkonné agentúry

EURÓPSKY PARLAMENT,

— so zreteľom na rozhodnutie o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu Európskej únie za rozpočtový rok 2022, oddiel III – Komisia,

— so zreteľom na svoje rozhodnutia o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu výkonných agentúr za rozpočtový rok 2022,

— so zreteľom na článok 99 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,

— so zreteľom na stanoviská Výboru pre zahraničné veci, Výboru pre rozvoj, Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci, Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín, Výboru pre dopravu a cestovný ruch, Výboru pre regionálny rozvoj, Výboru pre kultúru a vzdelávanie, Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť,

— so zreteľom na list Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,

— so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0139/2024),

— so zreteľom na medziinštitucionálnu dohodu zo 16. decembra 2020 o spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov;

Politické priority

1. pripomína svoje pevné odhodlanie dodržiavať základné zásady a hodnoty zakotvené v Zmluve o Európskej únii (Zmluva o EÚ) a Zmluve o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) vrátane správneho finančného riadenia, ako sa uvádza v článku 317 ZFEÚ, a boja proti podvodom a ochrany finančných záujmov Únie, ako sa uvádza v článku 325 ZFEÚ;

2. zdôrazňuje význam rozpočtu Únie pre dosiahnutie politických priorít Únie, ako aj jeho úlohu pri pomoci členským štátom v nepredvídaných situáciách, ako sú pandémia ochorenia COVID-19, medzinárodné konflikty alebo krízy a ich dôsledky; v tejto súvislosti berie na vedomie pokračujúci význam investícií a podpory z rozpočtu Únie pre znižovanie rozdielov medzi členskými štátmi a regiónmi, podporu hospodárskeho rastu a zamestnanosti, boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, a tým aj pre zlepšovanie každodenného života občanov Únie a hospodárskeho vplyvu v rámci Únie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby neznížila tempo a ambície potrebné na dosiahnutie cieľov súvisiacich s klímou stanovených v Európskej zelenej dohode, a zdôrazňuje potrebu zvýšiť potrebné investície na tento účel; zdôrazňuje, že v roku 2022 Únia výrazne zaostala za úrovňou účinnosti potrebnou na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy stanovených na roky 2030, 2040 a 2050;

3. zdôrazňuje, že riadne a včasné plnenie rozpočtu prispieva k účinnejšiemu a efektívnejšiemu riešeniu potrieb a výziev v rôznych oblastiach politiky; zdôrazňuje, že súbežné vykonávanie viacerých nástrojov s rôznymi pravidlami pod časovým tlakom, okrem tlaku vytvoreného konečným uzavretím VFR na roky 2014 – 2020, môže viesť k oneskoreniu vykonávania, zvýšeniu počtu chýb, nezrovnalostiam a podvodom; pripomína úlohu Komisie ako strážkyne zmlúv na ochranu finančných záujmov Únie;

4. zdôrazňuje príspevok Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti k podpore členských štátov pri zotavovaní sa z hospodárskych a sociálnych dôsledkov pandémie ochorenia COVID-19 a budovaní odolnej Únie, ktorá dokáže čeliť výzvam budúcnosti; berie na vedomie prínos Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a plánu REPowerEU pri riešení výziev súvisiacich s energetikou spôsobených útočnou vojnou Ruska voči Ukrajine; vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa lepšie nevymedzili míľniky a vyzýva Komisiu, aby monitorovala vykonávanie súvisiacich opatrení členských štátov v súlade s dohodnutými míľnikmi a cieľmi;

5. zdôrazňuje kľúčovú úlohu, ktorú rozpočet Únie zohrával v roku 2022 pri riešení dôsledkov útočnej vojny Ruska voči Ukrajine s cieľom zabezpečiť potravinové dodávateľské reťazce, riešiť výzvy súvisiace s energetikou, podporovať členské štáty pri prijímaní ukrajinských utečencov a poskytovať Ukrajine pomoc pri starostlivosti o jej občanov; konštatuje, že to vyvíja tlak na rozpočet a že sa využili všetky dostupné opatrenia flexibility; v tejto súvislosti berie na vedomie prijatie strednodobého preskúmania viacročného finančného rámca, v rámci ktorého sa presmerúvajú finančné prostriedky a získavajú nové finančné prostriedky; zdôrazňuje, že je dôležité, aby Komisia predložila jasný a realistický plán splácania dlhu EÚ;

6. pripomína význam prísneho uplatňovania finančných pravidiel Únie vo všetkých programoch a u všetkých príjemcov s cieľom zabrániť všetkým formám podvodov, konfliktu záujmov, korupcii, dvojitému financovaniu a praniu špinavých peňazí; v rámci toho pripomína kľúčovú úlohu, ktorú zohráva celá štruktúra Únie v oblasti boja proti podvodom, a vyjadruje určité obavy z odmietnutia niektorých členských štátov spolupracovať s jedným z jej prvkov, najmä s Európskou prokuratúrou;

7. pripomína, že je dôležité vykonávať hodnotenia *ex post* a hodnotenia v polovici trvania finančných programov vytvorených s cieľom reagovať na krízy, pokiaľ ide o ich relevantnosť, súdržnosť a európsku pridanú hodnotu nad rámec súladu a správnosti, efektívnosti, účinnosti, výkonnosti a dlhodobého hospodárskeho vplyvu; konštatuje, že rozhodnutia týkajúce sa nástrojov reakcie na ochorenie COVID-19 boli prijaté pod obrovským časovým tlakom, hoci takéto nástroje sa budú vykonávať do roku 2026; zdôrazňuje, že rýchla reakcia by nemala byť na úkor riadnej kontroly výdavkov, a preto vyzýva Komisiu, aby sa z takýchto nástrojov poučila;

8. pripomína význam Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri riešení hospodárskeho poklesu po pandémii ochorenia COVID-19; pripomína, že model poskytovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti kladie na Komisiu oveľa menšie požiadavky a znižuje kontrolné zaťaženie Komisie smerom k členským štátom; vyjadruje znepokojenie nad tým, že Dvor audítorov vo svojom posúdení Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zistil nedostatky v predbežnom hodnotení Komisie a auditoch ex post, a domnieva sa, že v systémoch podávania správ a kontroly členských štátov pretrvávajú nedostatky; je znepokojený, že tieto nedostatky viedli k stanoveniu „kontrolných míľnikov“, ktoré naznačujú, že príslušné systémy členských štátov neboli plne funkčné, keď sa plány začali realizovať, čo predstavuje riziko pre správnosť výdavkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ochranu finančných záujmov Únie;

9. zdôrazňuje riziko konfliktu záujmov v prípadoch, keď aktéri zapojení do plnenia rozpočtu EÚ na akejkoľvek úrovni môžu byť kompromitovaní z iných dôvodov, ako sú ekonomické záujmy; berie na vedomie veľmi roztrieštený právny rámec v členských štátoch a regiónoch týkajúci sa konfliktov záujmov a vyzýva na usmernenia Komisie na zabezpečenie právnej zrozumiteľnosti a podporu jednotného výkladu a uplatňovania; podporuje poznámku Dvora audítorov v jeho osobitnej správe č. 6/2023, že „získavanie údajov porovnávaním informácií z rôznych zdrojov má potenciál pomôcť odhaliť možné konflikty záujmov“;

10. zdôrazňuje úlohu Európskeho úradu pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“), Európskej prokuratúry (EPPO), Agentúry Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a Agentúry Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol) v boji proti korupcii; žiada, aby sa ďalej posilňovali kapacity Európskej prokuratúry a úradu OLAF, ako aj spolupráca medzi nimi, a aby sa lepšie vymedzili ich právomoci; oceňuje úsilie Európskej prokuratúry pri vyšetrovaní a stíhaní podvodov a iných trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie a zdôrazňuje význam jej úplnej nezávislosti a nestrannosti pre účinný výkon jej funkcií; pripomína, že je dôležité poskytnúť Európskej prokuratúre a úradu OLAF dostatočné finančné a ľudské zdroje; vyzýva na prijatie spoločných protikorupčných pravidiel uplatniteľných na všetkých zamestnancov orgánov Únie a žiada, aby sa medziinštitucionálny register transparentnosti stal povinným pre všetky inštitúcie a agentúry EÚ, aby sa zabezpečilo, že nebude ovplyvnená nezávislosť, ktorá sa vyžaduje od niektorých inštitúcií EÚ; opakuje, že treba zintenzívniť úsilie v boji proti podvodom na úrovni Únie, ako aj na úrovni členských štátov, a to v úzkej spolupráci s Európskou prokuratúrou a úradom OLAF;

11. zdôrazňuje zhoršenie stavu právneho štátu v niektorých členských štátoch a dáva dôraz na veľký význam mechanizmu podmienenosti právnym štátom na ochranu rozpočtu Únie; vyzýva Komisiu, aby v plnej miere využívala dostupné nástroje na riešenie jasného rizika vážneho porušenia hodnôt Únie a aby urýchlene uplatnila nariadenie o podmienenosti, ak by existovalo riziko, že porušovanie zásad právneho štátu by mohlo mať vplyv na finančné záujmy Únie; podporuje blokovanie finančných prostriedkov Únie, pokiaľ nie sú úplne splnené podmienky, a nepoddanie sa vydieraniu; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zaručila jednotný, komplexný a integrovaný prístup v rámci rôznych fondov a legislatívnych nástrojov a aby sa vyhla technokratickému a protirečivému prístupu v rámci rôznych nástrojov financovania;

12. v súvislosti so zásadou právneho štátu zdôrazňuje potrebu zabezpečiť jasné normy a účinné oddelenie právomocí; zdôrazňuje, že všetky inštitúcie a orgány Únie by mali v plnej miere dodržiavať zásadu právneho štátu a nezávislosti súdnictva a nemali by konať ako disciplinárny senát mimo nezávislého súdneho systému; zdôrazňuje, že v prípade porušenia práva by mali byť zodpovedné príslušné inštitúcie alebo orgány Únie alebo členského štátu; zdôrazňuje potrebu vyvarovať sa nespravodlivých postupov vypovedania alebo oznamovania protispoločenskej činnosti a že to, že takéto postupy by mali byť založené na jasných normách právneho štátu;

13. berie na vedomie opatrenia, ktoré Komisia prijala v roku 2022 podľa nariadenia o podmienenosti, ale domnieva sa, že sa zavádzajú so značným oneskorením a v nadväznosti na dlhodobé politické úvahy; žiada Komisiu, aby vykonala dôkladné posúdenia a zabezpečila primerané mechanizmy kontroly s cieľom zaručiť riadne finančné hospodárenie a ochranu rozpočtu Únie v súčasných a budúcich prípadoch, keď nedostatočné dodržiavanie hodnôt Únie a zásad právneho štátu, ktoré ovplyvňujú finančné záujmy Únie alebo keď hrozí, že ich ovplyvní;

14. víta dohodu dosiahnutú v rámci rokovaní o revidovaných rozpočtových pravidlách Únie v decembri 2023; víta najmä zlepšenia týkajúce sa sledovania finančných prostriedkov Únie prostredníctvom digitálnych nástrojov a interoperability, ktoré posilnia ochranu finančných záujmov Únie, cielené rozšírenie systému včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) na zdieľané riadenie po VFR 2027, odkaz na mechanizmus podmienenosti právnym štátom a hodnoty Únie, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o EÚ, ako aj príležitosť zefektívniť podporu pre malé a stredné podniky a jednotlivých žiadateľov zavedením grantov s veľmi nízkou hodnotou;

15. pripomína Komisii, že všetky legislatívne návrhy, ktoré majú významný hospodársky, sociálny a environmentálny vplyv, musia dopĺňať spoľahlivé a dôkladné posúdenia vplyvu vrátane ich vplyvu na životné náklady pre občanov Únie, úroveň byrokratického zaťaženia prijímateľov a administratívy, ako aj na rodové otázky s cieľom zabezpečiť spravodlivé rozdelenie rozpočtu Únie; zdôrazňuje, že ide o súčasť programu Komisie pre lepšiu právnu reguláciu; zdôrazňuje, že Komisia by mala vykonávať posúdenia vplyvu úplne neutrálne a nestranne; okrem toho očakáva, že Komisia zlepší analýzu nákladov a prínosov príslušných možností zvýšením miery účasti rôznych zainteresovaných strán s rôznymi názormi na otvorených verejných konzultáciách;

16. zdôrazňuje, že rovnosť medzi ženami a mužmi je jednou zo základných hodnôt Únie a je zakotvená v Charte základných práv EÚ; pripomína dlhodobý záväzok Únie uplatňovať hľadisko rodovej rovnosti pri tvorbe politík s cieľom identifikovať a napraviť nerovnosti, aj ako nevyhnutnú podmienku na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti rastu, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti; zdôrazňuje, že je dôležité predovšetkým pokračovať v úsilí, ktoré sa vynaložilo v oblasti rodového rozpočtovania, ako je pilotná metodika na sledovanie výdavkov na rodovú rovnosť vo viacročnom finančnom rámci, s cieľom zabezpečiť, aby uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte Únie bolo úspešné;

17. pripomína, že oblasti výdavkov, na ktoré sa vzťahujú zložitejšie pravidlá a kritériá oprávnenosti, sú vystavené vyššiemu riziku chýb a vytvárajú nadmernú administratívnu záťaž pre príjemcov podpory, najmä pre novoprijatých; pripomína, že je potrebné v čo najväčšej miere zjednodušiť výdavkové programy Únie a dosiahnuť rovnováhu s prísnymi kontrolami a inšpekciami; zdôrazňuje, že digitalizácia riadenia, podávania správ a auditu fondov Únie je nevyhnutná na zlepšenie prístupu potenciálnych príjemcov spravodlivým spôsobom a na zefektívnenie a sprehľadnenie riadenia fondov pre všetkých občanov;

18. je znepokojený tým, že neskoré prijatie viacerých sektorových nariadení upravujúcich rôzne politiky Únie, ako je politika súdržnosti, viedlo k značnému oneskoreniu vo vykonávaní programového obdobia 2021 – 2027; znovu naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia na urýchlenie vykonávania politík v praxi s lepšou geografickou rovnováhou a súčasne kládli veľký dôraz na dodržiavanie pravidiel, kvalitu projektov, dosahovanie výsledkov a ochranu finančných záujmov Únie; v tejto súvislosti zdôrazňuje riziko, že neuhradené záväzky zaťažujú rozpočet Únie, čo môže viesť k značnému zrušeniu viazanosti, čo by zase znížilo jeho vplyv; vyzýva Komisiu, aby orgánu udeľujúcemu absolutórium oznámila opatrenia, ktoré plánuje prijať na riešenie tejto situácie;

19. vyzýva Komisiu, aby prijala iniciatívy, ako je technická pomoc, na trvalé zvýšenie miery čerpania v členských štátoch; vyzýva Komisiu, aby pozorne sledovala pokrok v implementácii v členských štátoch, najmä v prípadoch nedostatočnej implementácie a nízkej miery čerpania, a aby orgánu udeľujúcemu absolutórium predložila analýzu jednotlivých krajín, v ktorej by identifikovala opakujúce sa problémy, ako aj opatrenia prijaté na optimalizáciu situácie;

20. zdôrazňuje význam politiky súdržnosti Únie pre hospodársku a územnú konvergenciu a rozvoj v regiónoch Únie, ako aj pre podporu vykonávania európskeho piliera sociálnych práv; zdôrazňuje synergie kohéznych fondov v koordinácii s inými programami Únie, najmä s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, s cieľom maximalizovať vplyv a účinnosť verejných výdavkov;

KAPITOLA I

Viacročný finančný rámec (VFR)

Vyhlásenie Európskeho dvora audítorov o vierohodnosti a rozpočtovom a finančnom riadení

Spoľahlivosť účtov

21. víta skutočnosť, že Dvor audítorov vo svojej výročnej správe o plnení rozpočtu za rozpočtový rok 2022 ([1]) zistil, že konsolidovaná účtovná závierka Európskej únie za rok 2022 je spoľahlivá; s uspokojením konštatuje, že Dvor audítorov každý rok od roku 2007 vydal výrok bez výhrad k spoľahlivosti účtovnej závierky;

22. konštatuje, že k 31. decembru 2022 boli celkové záväzky na úrovni 577,2 miliardy EUR a celkové aktíva dosiahli 445,9 miliardy EUR; poznamenáva, že rozdiel vo výške 131,3 miliardy EUR predstavovali (záporné) čisté aktíva, ktoré pozostávali z rezerv a z tej časti výdavkov, ktoré už Únii vznikli pred 31. decembrom 2022 a ktoré musia byť financované z budúcich rozpočtov;

23. konštatuje, že na konci roka 2022 predstavovala odhadovaná hodnota vzniknutých, ale ešte nevykázaných oprávnených výdavkov prijímateľov zaznamenaných ako časovo rozlíšené výdavky 148,7 miliardy EUR (2021: 129,9 miliardy), z čoho 22,6 miliardy sú spojené s časovo rozlíšenými výdavkami Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

24. konštatuje, že po skončení prechodného obdobia v nadväznosti na proces vystúpenia Spojeného kráľovstva Komisia odhadovala, že k súvahovému dňu účty Únie vykazovali čistú pohľadávku voči Spojenému kráľovstvu vo výške 23,9 miliardy EUR (2021: 41,8 miliardy), z čoho sa podľa odhadov vyplatí 9,1 miliardy EUR počas 12 mesiacov po dni vykázania; domnieva sa, že každá suma presahujúca odhadovanú sumu 9,1 miliardy EUR prijatá od Spojeného kráľovstva by sa mala použiť na zníženie dlhu vzniknutého činnosťou Komisie v oblasti prijímania a poskytovania pôžičiek;

25. konštatuje, že Dvor audítorov posúdil vplyv nevyprovokovanej a neodôvodnenej vojenskej útočnej vojny Ruska voči Ukrajine na účty Únie; víta záver Dvora audítorov, že tento vplyv bol náležite zaúčtovaný a zverejnený v konsolidovanej ročnej účtovnej závierke;

26. víta záver Dvora audítorov, že aktíva, záväzky, príjmy a výdavky vrátane tých, ktoré súvisia s Európskym nástrojom obnovy NextGenerationEU (ďalej len „nástroj obnovy“), sú verne vyjadrené v konsolidovanej ročnej účtovnej závierke;

Zákonnosť a správnosť príjmov a výdavkov Únie

27. vyjadruje poľutovanie nad záporným výrokom k zákonnosti a správnosti rozpočtových výdavkov Únie, ktoré Dvor audítorov vydal už štvrtý rok po sebe; zdôrazňuje význam posilnenia kontrolných mechanizmov Komisie a členských štátov, ktoré Dvor audítorov považuje za nespoľahlivé, čo ohrozuje spoľahlivosť výročnej správy o riadení a výkonnosti; berie na vedomie záver Dvora audítorov, že v príjmoch sa nevyskytujú významné chyby a že systémy riadenia, ktoré Dvor audítorov preskúmal, boli vo všeobecnosti účinné;

28. je znepokojený tým, že Dvor audítorov odhaduje, že úroveň chybovosti vo výdavkoch za rok 2022 je 4,2 %, čo je viac ako dvojnásobok prahu významnosti; berie na vedomie, že ide o ďalšie zhoršenie v porovnaní s predchádzajúcimi dvoma rokmi (3,0 % v roku 2021 a 2,7 % v roku 2020); so znepokojením konštatuje, že vo výdavkoch založených na preplatení nákladov, ktoré predstavujú 66 % súboru kontrolovaného Dvorom audítorov, Dvor audítorov zistil značné problémy a úroveň chybovosti sa odhaduje vo výške 6 %; poznamenáva, že sa odhaduje, že účinky chýb, ktoré zistil Dvor audítorov, sú vo výdavkoch schválených za daný rok významné i rozšírené;

29. konštatuje, že vlastný odhad Komisie týkajúci sa úrovne rizika na rok 2022 v čase platby je 1,9 % (podobne ako v rokoch 2020 a 2021), čo je pod hranicou významnosti; konštatuje, že odhad Komisie týkajúci sa rizika pri ukončení po vykonaní kontrol *ex post* a opráv je 0,9 %; berie na vedomie rozdiel medzi celkovou mierou chybovosti podľa Dvora audítorov a rizikom pri platbe Komisie, ktorý sa pozoruje v prípade celkových rozpočtových výdavkov Únie v roku 2022, hoci nie vo všetkých výdavkových oblastiach, pričom poznamenáva, že podobne ako v minulosti je to zrejmé najmä v okruhoch 1 a 2; poznamenáva, že odhady Komisie týkajúce sa rizika pri platbe sú konzistentne v nižšom rozsahu alebo pod štatistickými odhadmi Dvora audítorov; víta odhad Dvora audítorov týkajúci sa chybovosti ako dôležitý ukazovateľ existujúcich rizík; vyzýva na dosiahnutie konsenzu, aby sa predišlo takýmto rozdielom medzi celkovou chybovosťou Dvora audítorov a rizikom Komisie v čase platby;

([1]) Ú. v. EÚ C, C/2023/103, 4.10.2023.

30. opätovne vyjadruje obavy týkajúce sa zistenia Dvora audítorov, že v posúdení rizika, ktoré vykonala Komisia, sa úroveň rizika pravdepodobne podhodnocuje vo viacerých oblastiach; je tiež znepokojený opakujúcimi sa nedostatkami, ktoré Dvor audítorov zistil v súvislosti s následnými kontrolami členských štátov v okruhu 2, ktoré obmedzujú rozsah, v akom sa možno na ich prácu spoľahnúť;

31. zdôrazňuje, že všeobecný odhad úrovne chybovosti v rozpočte Únie, ako sa uvádza vo vyhlásení Dvora audítorov o vierohodnosti, je odhadom finančných prostriedkov, ktoré nemali byť vyplatené, pretože neboli použité v súlade s platnými pravidlami a nariadeniami, a nie ukazovateľom alebo korupcie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že všeobecný odhad úrovne chybovosti v rozpočte Únie môže u občanov každý rok vyvolať zlý dojem;

32. pripomína, že audítorský prístup a metodika Dvora audítorov sú založené na medzinárodných audítorských štandardoch, ktoré si vyžadujú testovanie náhodnej reprezentatívnej vzorky operácií, ktoré vedú k odhadu chybovosti; pripomína, že Dvor audítorov rozlišuje medzi výdavkami s nízkym rizikom, t. j. platbami založenými na nárokoch podľa zjednodušených pravidiel, a výdavkami s vysokým rizikom, t. j. platbami na základe preplatenia nákladov, ktoré podliehajú zložitým pravidlám; konštatuje, že pokiaľ ide o výdavky na rok 2022, Dvor audítorov vybral 66 % svojho kontrolovaného súboru z výdavkov s vysokým rizikom (63,2 % v roku 2021), čo predstavuje 110,1 miliardy EUR a 34 % z výdavkov s nízkym rizikom, čo predstavuje 56,7 miliardy EUR; konštatuje, že odhadovaná miera chybovosti podľa Dvora audítorov na rok 2022 (4,2 %) sa prejavuje najmä v okruhoch „Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“ (2,5 % celkovej miery chybovosti), „Prírodné zdroje a životné prostredie (0,8 %), „Susedstvo a svet“ (0,4 %) a „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“ (0,3 %), pričom všetky z nich Dvor audítorov považuje za vysokorizikové výdavkové oblasti; konštatuje, že Komisia vo svojej výročnej správe o riadení a výkonnosti kategorizuje výdavky do segmentov s vyšším, stredným a nižším rizikom; poznamenáva, že Dvor audítorov používa kategórie rizika z veľkej časti na určenie veľkosti vzorky, ktorá má v konečnom dôsledku podporiť jeho stanovisko k zákonnosti a správnosti výdavkov, zatiaľ čo Komisia používa kategórie rizika na identifikáciu oblastí, v ktorých je potrebné pozornosť riadenia venovať náprave chýb; zdôrazňuje, že využívanie rôznych kategórií rizika Dvorom audítorov a Komisiou znemožňuje orgánu udeľujúcemu absolutórium vykonať porovnávaciu analýzu medzi chybami pri prepise a závažnými administratívnymi chybami;

33. pripomína, že audítorská správa Dvora audítorov sa zameriava na skúmaný rok; napriek tomu sa domnieva, že Dvor audítorov vo svojej výročnej správe zohľadňuje zistenia z viacerých rokov a vo svojich osobitných správach sa hlbšie zaoberá konkrétnymi témami; poznamenáva, že na rozdiel od tejto metódy Komisia zohľadňuje celý životný cyklus programov a fondov Únie, ktorý trvá niekoľko rokov, ako aj opravy a vymáhanie prostriedkov po skončení skúmaného roka; zastáva však názor, že tieto rôzne prístupy úplne nevysvetľujú veľký rozdiel v odhade chybovosti;

34. pripomína, že výdavkové programy Únie sú už v štádiu návrhu viacročné, a preto ich súvisiace systémy kontroly a riadiace cykly sa vzťahujú aj na viacero rokov; pripomína, že odhady Komisie týkajúce sa rizika pri ukončení majú viacročnú perspektívu, ktorá zohľadňuje opravy a vymáhanie prostriedkov počas niekoľkých rokov; konštatuje, že prístup Komisie je založený na testoch vymedzených v stratégiách kontroly, zameraných na kontrolu dodržiavania pravidiel Únie, aby sa v konečnom dôsledku zistilo, či je potrebné finančné prostriedky od príjemcov vymáhať; konštatuje, že rozsah rizika pri platbe určený v rámci tohto prístupu sa najviac podobá odhadovanej miere chybovosti Dvora audítorov a Komisia ho považuje za najlepší odhad na vyjadrenie expozície voči rozpočtu Únie;

35. domnieva sa, že oba prístupy slúžia na rôzne účely a majú svoje prínosy, nevýhody, silné a slabé stránky a mali by sa používať na vzájomné dopĺňanie a zároveň pochopenie rozdielov a osobitostí, ako sú rôzne vymedzenia chýb a kategorizácia rizík, ktoré používa každá inštitúcia; považuje mieru chybovosti podľa Dvora audítorov za dôležitý ukazovateľ súladu so zákonnosťou a správnosťou plnenia rozpočtu Únie; vyjadruje znepokojenie nad veľkými rozdielmi v mierach, ktoré poskytli Dvor audítorov a Komisia v súvislosti s nedostatkami zistenými na strane Komisie; v tejto súvislosti víta zistenia, pripomienky a odporúčania Dvora audítorov ako veľmi užitočný príspevok k ďalšiemu zlepšeniu rozpočtového riadenia a plnenia rozpočtu v rámci rôznych spôsobov riadenia a zo strany všetkých príslušných zainteresovaných strán; vyjadruje poľutovanie nad tým, že analýza iba samotného rizika prehliada skutočnú výkonnosť, kvalitu, udržateľnosť a európsku pridanú hodnotu realizovaných projektov; opakuje svoju podporu prístupu a metodike auditu Dvora audítorov, ktorý by mal posúdiť vplyv nápravných opatrení na celkovú úroveň chybovosti, a vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s Dvorom audítorov s cieľom zvýšiť harmonizáciu a poskytnúť porovnateľnejšie údaje;

36. konštatuje, že vo viacerých otázkach sú zistenia Dvora audítorov a Komisie podobné, najmä pokiaľ ide o hlavné zdroje nezrovnalostí v oblasti „Súdržnosť“ a vyššie riziká pre trhové opatrenia a rozvoj vidieka v oblasti „Prírodné zdroje a životné prostredie“; konštatuje, že konkrétne v oblasti „Súdržnosť“ niektoré chyby týkajúce sa oprávnenosti, ktoré zistil a vyčíslil Dvor audítorov, Komisia nevyhnutne nepovažuje za neoprávnené; Komisia nepovažuje právny základ na kvalifikovanie chyby ako nezrovnalosti, ktorá sa má opraviť v súlade s vymedzením v článku 2 ods. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 (ďalej len „nariadenie o spoločných ustanoveniach“ alebo NSU) ([2]),

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu

a preto Komisia nemôže uplatňovať postupy finančných opráv a takéto chyby by neboli zahrnuté do odhadu Komisie týkajúceho sa rizika pri platbe;

37. víta skutočnosť, že Komisia zlepšila podávanie správ o preventívnych a nápravných opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred nezákonnými a neoprávnenými výdavkami; konštatuje, že Komisia objasnila, že celková suma vykázaná vo výročnej správe o riadení a výkonnosti (AMPR) ako finančné opravy a vymáhané sumy (4,95 miliardy EUR) zahŕňa preventívne a nápravné opatrenia, ktoré prijala Komisia a členské štáty; konštatuje, že Komisia vykázala 734 miliónov EUR v čistých opravách a 195 miliónov EUR vo vrátených neoprávnených platbách od konečných príjemcov;

38. poznamenáva, že Dvor audítorov pri výkone svojho mandátu nevyšetruje podvody, ale zohľadňuje riziko podvodu; konštatuje, že Dvor audítorov postupuje Európskej prokuratúre podozrenia z trestných činov, ktoré patria do jej právomoci, a úradu OLAF podozrenia z podvodu, korupcie alebo inej nezákonnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie zistené pri vykonávaní auditov; konštatuje, že v roku 2022 Dvor audítorov oznámil úradu OLAF 14 prípadov podozrenia z podvodu a zároveň šesť z týchto prípadov nahlásil Európskej prokuratúre, čo doteraz viedlo k šiestim vyšetrovaniam úradu OLAF a trom vyšetrovaniam Európskej prokuratúry;

Rozpočtové a finančné riadenie

39. zdôrazňuje, že v roku 2022 sa použilo 98,5 % dostupných viazaných rozpočtových prostriedkov (179,4 miliardy EUR zo 182,2 miliardy EUR); konštatuje, že dostupné rozpočtové prostriedky boli vyššie ako strop VFR vo výške 179,9 miliardy EUR, keďže sa použili osobitné nástroje z dôvodu nepredvídaných udalostí, pričom sa využila všetka flexibilita dostupná v rámci VFR; konštatuje, že sa použilo 98,1 % platobných rozpočtových prostriedkov (167,3 miliardy EUR zo 170,6 miliardy EUR, ktoré boli k dispozícii); vyzdvihuje rozhodnú a flexibilnú rozpočtovú reakciu Komisie a rozpočtového orgánu na výzvy, ktorým čelili v roku 2022;

40. so znepokojením poznamenáva, že celkové nesplatené záväzky, ktoré predstavujú budúci dlh, ak sa nezruší ich viazanosť, dosiahli v roku 2022 historicky najvyššiu hodnotu 450 miliárd EUR, čo bolo spôsobené zvýšenými záväzkami týkajúcimi sa nástroja obnovy (so všetkými národnými plánmi obnovy a odolnosti prijatými v roku 2022), ako aj pomalým začiatkom vykonávania programového obdobia 2021 – 2027; konštatuje, že podľa očakávaní Komisie sa táto suma v roku 2023 ďalej zvýši na približne 460 miliárd EUR a zníženie sa predpokladá od roku 2024 do roku 2027, keď by sa mali vyplatiť viazané sumy na nástroj obnovy aj na programové obdobie 2021 – 2027; konštatuje, že sa nevyužijú úvery vo výške približne 90 miliárd EUR, a pripomína, že Komisia a členské štáty v súčasnosti zaostávajú za harmonogramom platieb stanoveným vo vykonávacom rozhodnutí, ktorým sa schvaľujú ich národné plány obnovy a odolnosti; konštatuje, že záväzky v rámci viacročného finančného rámca stále rastú a v nadchádzajúcich rokoch sa budú naďalej zvyšovať vzhľadom na pomalý začiatok programového obdobia s ešte neskoršími platbami;

41. zdôrazňuje, že čas, ktorý je k dispozícii na čerpanie fondov zdieľaného riadenia v rámci VFR na roky 2021 – 2027, je kratší ako v predchádzajúcich VFR v dôsledku pravidla n + 2 pre posledný rok obdobia; uvedomuje si výzvy v súvislosti s riadením a kontrolou kombinovaných fondov v rámci VFR a nástroja obnovy vzhľadom na ich objem a rôzne mechanizmy riadenia, programovania, vykonávania a kontroly; so znepokojením berie na vedomie výrazné rozdiely v miere čerpania v jednotlivých členských štátoch; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia v spolupráci s členskými štátmi neprijala v dostatočnej miere iniciatívy na zvýšenie absorpčnej kapacity programov, a tým na výrazné a trvalé zníženie nesplatených záväzkov; žiada Komisiu, aby prijala všetky potrebné opatrenia a administratívnu podporu pre členské štáty, ktoré sú potrebné najmä na zlepšenie ich absorpčnej kapacity;

42. zdôrazňuje, že prognózy Komisie týkajúce sa zníženia nesplatených záväzkov sú založené na predpokladoch, a to, že členské štáty skutočne vynaložia väčšie úsilie na urýchlenie čerpania prostriedkov v rámci zdieľaného riadenia na roky 2021 – 2027 a že automatické technické úpravy stropu platieb budú postačovať na pokrytie potrieb platieb; je znepokojený, že tieto dva predpoklady sa nemusia naplniť, čo by mohlo spôsobiť veľmi nebezpečnú situáciu pre rozpočet Únie;

43. berie na vedomie varovanie Dvora audítorov, že v prípade fondov v rámci zdieľaného riadenia na roky 2021 – 2027 podľa NSU sa riziko zrušenia viazanosti výrazne zvýšilo v dôsledku série faktorov, konkrétne pomalého začiatku z dôvodu neskorého prijatia odvetvových nariadení, uprednostňovania zostávajúcich európskych štrukturálnych a investičných fondov (ESIF) a financovania nástroja obnovy, skutočnosti, že tieto fondy majú kratší platobný rámec o jeden rok v porovnaní s predchádzajúcim obdobím VFR a prekrývajú sa s platbami z nástroja obnovy do roku 2026; zdôrazňuje preto odporúčanie Dvora audítorov z roku 2021, aby Komisia zabezpečila dodatočnú poradenskú podporu pre vnútroštátne orgány, aby všetky orgány zodpovedné za riadenie a kontrolu týchto finančných prostriedkov mohli zabezpečiť správne finančné riadenie;

a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

44. víta zásadnú úlohu, ktorú zohrávajú mimovládne organizácie pri zastupovaní občianskej spoločnosti a pri presadzovaní a obrane hodnôt zakotvených v zmluvách a Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta"), a to v plnom súlade s finančnými pravidlami Únie a ochranou finančných záujmov Únie pri realizácii programov a projektov financovaných z rozpočtu Únie; vyzýva na zabezpečenie toho, aby všetci príjemcovia finančných prostriedkov Únie vrátane mimovládnych organizácií, ktorí zneužili alebo spreneverili finančné prostriedky Únie alebo sa zapojili do činností v rozpore s hodnotami Únie vrátane podnecovania terorizmu, nenávistných prejavov, podpory alebo glorifikácie násilia, politického a náboženského extrémizmu, boli uvedení v systéme včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES) a aby im bol blokovaný prístup k inštitúciám Únie a programom financovania; domnieva sa, že podvodom, konfliktom záujmov, dvojitému financovaniu, korupcii a praniu špinavých peňazí alebo sprenevere sa musí predchádzať a bojovať proti nim vo všetkých situáciách a v prípade všetkých príjemcov bez ohľadu na ich povahu a právne postavenie (ako sa uvádza v uznesení Európskeho parlamentu zo 17. januára 2024 o transparentnosti a zodpovednosti mimovládnych organizácií financovaných z rozpočtu Únie); vyzýva Komisiu, aby bezodkladne vykonala odporúčania uvedeného uznesenia;

45. so znepokojením konštatuje, že dlh Únie vzrástol z 236,7 miliardy EUR v roku 2021 na 344,3 miliardy EUR v roku 2022; konštatuje, že z celého dlhu len podiel nenávratnej podpory z nástroja obnovy (185,6 miliardy EUR, 53,9 %) vytvára úrokové riziko pre rozpočet Únie; konštatuje, že v dôsledku rastúcich úrokových sadzieb na trhu sa náklady na nové financovanie nástroja obnovy zvýšili z 0,14 % v druhej polovici roka 2021 na 1,24 % v prvej polovici roka 2022 a ďalej na 2,60 % v druhom polroku 2022, čo viedlo k platbám úrokov pre nástroj obnovy v roku 2022 vo výške 0,5 miliardy EUR, pričom na rok 2023 sa predpokladalo výrazné zvýšenie; je znepokojený výrazným nárastom úrokových sadzieb od roku 2020, ktorý má za následok vyššie finančné zaťaženie ročného rozpočtu; okrem toho pripomína, že splátky pôžičiek na nástroj obnovy by sa mali začať v roku 2028 a musia sa dokončiť do roku 2058, čo si bude vyžadovať dostatočné finančné zdroje; konštatuje, že maximálne využitie rozpočtu Únie v roku 2022 s využitím všetkej dostupnej flexibility neumožňuje žiadne splácanie dlhov, pokiaľ nedôjde k zníženiu v iných oblastiach výdavkov Únie; vyzýva členské štáty, aby vypracovali a schválili plán splácania z nových vlastných zdrojov bez toho, aby bol narušený nový viacročný finančný plán;

46. konštatuje, že od decembra 2022 má Komisia zavedenú novú stratégiu riadenia dlhu, konkrétne „diverzifikovanú stratégiu financovania", ktorá pozostáva z techník a nástrojov financovania, ktoré používajú štátni emitenti; pripomína osobitnú správu Dvora audítorov č. 16/2023 o riadení dlhu nástroja obnovy, v ktorej sa dospelo k záveru, že Komisia rýchlo vytvorila svoj systém riadenia dlhu, ktorý umožňuje včasný začiatok operácií prijímania pôžičiek, ktorý spĺňa všetky regulačné požiadavky týkajúce sa dlhového portfólia a riadenia rizík;

47. podporuje odporúčanie Dvora audítorov, aby Komisia konala aktívnejšie a zabezpečila dostatočnú kapacitu dostupných nástrojov na zmiernenie rizík expozície;

48. konštatuje, že celková expozícia rozpočtu Únie z dôvodu záruk a podmienených záväzkov za úvery sa zvýšila na 248,3 miliardy EUR, z čoho 57,8 miliardy EUR na dodatočné ochranné opatrenie sa vytvorilo prostredníctvom spoločného rezervného fondu (SRF); konštatuje, že vyššie úrokové sadzby si vyžadujú aj vyššiu mieru tvorby rezerv v budúcnosti;

49. poznamenáva, že v roku 2022 Komisia zmenila zverejňovanie podmienených záväzkov vo svojej konsolidovanej účtovnej závierke, čím sa porovnanie jednotlivých rokov stalo mimoriadne zložitým a zdĺhavým; vyzýva Komisiu, aby podávala jasnejšie správy o svojom ročnom účte s cieľom uľahčiť závery a analýzu aj vzhľadom na postup udeľovania absolutória;

50. konštatuje, že expozícia rozpočtu Únie voči Ukrajine sa v roku 2022 zvýšila na 15,6 miliardy EUR, v súvisiacich ustanoveniach; so znepokojením konštatuje, že na podporu nástroja makrofinančnej pomoci+ Ukrajine v hodnote 18,0 miliardy EUR, ktorá bola dohodnutá na konci roka 2022 a vyplatená v priebehu roka 2023, neboli v SRF potrebné žiadne rezervy na pokrytie rizík nesplácania, čo predstavuje vážne riziko pre rozpočet Únie, ako sa uvádza v stanovisku 07/2022; upozorňuje, že možné straty súvisiace s nástrojom makrofinančnej pomoci+ sa budú musieť pokryť z budúcich rozpočtov Únie alebo z rozpočtového „manévrovacieho priestoru" medzi stropom VFR a stropom vlastných zdrojov; vyzýva Komisiu, aby poskytla dodatočné opatrenia na ochranu rozpočtu Únie pred budúcimi stratami súvisiacimi s nástrojom makrofinančnej pomoci+;

51. konštatuje, že v roku 2022 sa výrazne zvýšila inflácia spotrebiteľských cien, čo ovplyvnilo rozpočet Únie viacerými spôsobmi, a to znížením relatívnej výšky rozpočtu Únie a znížením efektívnosti fondov Únie, ktoré nedokážu dosahovať ciele v takom rozsahu, ako sa pôvodne plánovalo; domnieva sa, že vysoká inflácia ovplyvňuje podiel príjmov z rôznych zdrojov, pričom sa čistý podiel vlastných zdrojov založených na HND znižuje; dôrazne podporuje odporúčanie Dvora audítorov, aby Komisia posúdila vplyv zvyšujúcej sa inflácie na rozpočet Únie s cieľom aktívne uplatňovať zmierňujúce opatrenia;

52. víta online platformy transparentnosti, ktoré vyvinula a spravuje Komisia a ktoré poskytujú údaje o realizácii výdavkových programov Únie a umožňujú vyhľadávať príjemcov finančných prostriedkov a projektov Únie, ako sú systém finančnej transparentnosti, ktorý poskytuje informácie o finančných prostriedkoch Únie v rámci priameho a nepriameho riadenia, hodnotiaca tabuľka Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, platforma otvorených údajov o súdržnosti a platforma Kohesio;

53. berie na vedomie metodiku Komisie na sledovanie rodových aspektov výdavkov od roku 2023; pripomína, že podľa posúdenia má len 2 % rozpočtu Únie ako hlavný cieľ zlepšovanie rovnosti medzi mužmi a ženami; vyzýva Komisiu, aby zlepšila tento podiel uplatňovaním hľadiska rodovej rovnosti od začiatku návrhu programu; opakuje, že sú potrebné ďalšie informácie, aby bolo možné plne pochopiť väčšinu výdavkov (73 %) v súčasnosti hodnotených ako výdavky s nulovým potenciálom prispieť k rodovej rovnosti; so znepokojením konštatuje, že v osobitnej správe č. 10/2021, ktorú uverejnil Dvor audítorov, sa potvrdilo, že rozpočtový cyklus Únie zatiaľ primerane nezohľadňuje rovnosť medzi ženami a mužmi, keďže kľúčové prvky, ako sú rodová analýza, ciele súvisiace s rovnosťou medzi ženami a mužmi, ukazovatele a zodpovednosť prostredníctvom podávania správ, vo veľkej miere chýbajú;

54. opakuje svoje výzvy na vytvorenie osobitného rozpočtového riadku pre rovnosť medzi ženami a mužmi, najmä v rámci programu Daphne, vzhľadom na krízu rodovo motivovaného násilia, ktorému čelí Únia; zdôrazňuje, že je dôležité posilniť osobitnú iniciatívu Daphne zvýšením jej zdrojov, najmä na opatrenia, ktorých cieľom je bojovať proti rodovo motivovanému násiliu voči ženám a dievčatám a domácemu násiliu na všetkých úrovniach a vo všetkých formách v súlade s článkom 7 ods. 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/692 ([3]) a náležite podporovať obete; okrem toho zdôrazňuje význam využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako je Európsky sociálny fond plus (ESF+), na podporu rovnosti medzi ženami a mužmi, zamestnanosti žien, posilnenia postavenia, podnikania a vedúcich a riadiacich úloh žien, ako aj zariadení dlhodobej starostlivosti; konštatuje, že zo štúdie, ktorú si vyžiadal výbor FEMM ([4]), vyplýva, že muži sú často uprednostňovaní pred ženami a marginalizovanými skupinami, pokiaľ ide o navrhovanie dotácií a podpory v rámci balíka Fit for 55, ako aj v iných politikách a programoch a vo financovaní zelenej transformácie;

Odporúčania

55. dôrazne podporuje odporúčania Dvora audítorov uvedené v jeho výročnej správe o plnení rozpočtu za rozpočtový rok 2022 („Výročná správa za rozpočtový rok 2022“) ([5]), ako aj v súvisiacich osobitných správach; vyzýva Komisiu, aby ich bezodkladne vykonala a aby informovala orgán udeľujúci absolutórium, ako pokročila s ich vykonávaním;

56. vyzýva Dvor audítorov, aby:

i) rozlíšil typy chýb a sprehľadnil mieru chybovosti spôsobenej závažným zneužitím, podvodmi alebo inými trestnými činnosťami a chybovosti spôsobenej administratívnym nedopatrením alebo nepresným uplatňovaním pravidiel;

ii) intenzívnejšie hodnotil aj kvalitu, európsku pridanú hodnotu, udržateľnosť, výkonnosť a uskutočniteľnosť realizovaných projektov;

57. vyzýva Komisiu, aby najmä:

i) spolupracovala s Dvorom audítorov s cieľom zvýšiť porozumenie, zblíženie a porovnateľnosť oboch prístupov k riešeniu nezrovnalostí;

ii) podstúpila hodnotenie *ex post* spoľahlivosti vlastného odhadu rizika pri ukončení za rozpočtový rok, za ktorý boli programy ukončené, a výsledky takéhoto hodnotenia predložila orgánu udeľujúcemu absolutórium;

iii) pokračovala v zjednodušovaní pravidiel a postupov bez toho, aby sa ohrozila kvalita kontrol a pokračovala v digitalizácii audítorských postupov;

iv) zintenzívnila úsilie o zlepšenie transparentnosti pri používaní finančných prostriedkov, a to aj pokiaľ ide o informácie o konečných príjemcoch;

v) naďalej podporovala administratívne kapacity orgánov členských štátov; identifikovala spôsoby, ako pomôcť členským štátom urýchliť využívanie finančných prostriedkov Únie a znížiť úroveň nesplatených záväzkov, najmä vo fondoch zdieľaného riadenia podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach;

vi) v rámci svojho zverejňovania informovala o podmienených záväzkoch a o tom, aká je ročná expozícia rozpočtu Únie vyplývajúca z rozpočtových záruk a finančnej pomoci tretím krajinám, a tak zverejnila svoj odhad celkovej ročnej expozície;

vii) zabezpečila dostatočné opatrenia na ochranu rozpočtu Únie pred rôznymi rizikami, ktoré boli zistené najmä v súvislosti s neuhradenými záväzkami, rastúcim dlhom, zvýšenou rozpočtovou expozíciou vrátane Ukrajiny, rastúcou infláciou atď.;

([3]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/692 z 28 apríla 2021, ktorým sa zriaďuje program Občania, rovnosť, práva a hodnoty a zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1381/2013 a nariadenie Rady (EÚ) č. 390/2014 (Ú. v. EÚ L 156, 5.5.2021, s. 1).
([4]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.
([5]) Ú. v. EÚ C, C/2023/103, 4.10.2023.

viii) pokračovala v monitorovaní možného rizika korupcie a podvodov vo všetkých fondoch s využitím spätnej väzby z vyšetrovaní Európskej prokuratúry a úradu OLAF a podporovala systematické používanie databázových systémov Archane a EDES;

ix) poskytovať a financovať infraštruktúru IT pre Európsku prokuratúru tak dlho, ako to bude potrebné na zavedenie nezávislého a primeraného informačného systému Európskej prokuratúry s cieľom zabezpečiť plynulý prechod a zamedziť strate údajov;

x) zabezpečila ochranu rozpočtu Únie všeobecným a systematickým využívaním digitálnych a automatizovaných systémov podávania správ, monitorovania a auditu a urýchlene vytvorila povinný integrovaný a interoperabilný systém, ktorý bude vychádzať z existujúcich nástrojov a databáz, ale nebude sa na ne obmedzovať, v kontexte uzavretého prepracovaného znenia nariadenia o rozpočtových pravidlách;

xi) upravila a zlepšila hodnotiacu tabuľku podpory obnovy a odolnosti, ako aj príslušné webové sídlo Komisie pre Mechanizmus pre podporu obnovy a odolnosti, aby sa zabezpečila pravidelná aktualizácia, presnosť, jasná štruktúra a transparentnosť vykonávania, výkonnosti a plnenia ukazovateľov;

xii) zabezpečila, aby výsledok auditov bol transparentný;

xiii) zabezpečila, aby všetky členské štáty používali systémy a centrálne registre na podávanie správ o konečných užívateľoch výhod a konečných prijímateľoch;

xiv) posúdila, aký vplyv bude mať vysoká inflácia pokračujúca niekoľko rokov na rozpočet Únie, a určila nástroje na zmiernenie výsledných kľúčových rizík;

Výkonnosť rozpočtu Únie

58. berie na vedomie opätovné začlenenie práce Dvora audítorov týkajúcej sa výkonnosti rozpočtu Únie do jeho výročnej správy; s poľutovaním konštatuje, že obsah príslušnej kapitoly je oveľa menej podrobný ako vo výročnej správe o výkonnosti za predchádzajúci rok; vyjadruje poľutovanie najmä nad tým, že prepojenie s cieľmi udržateľného rozvoja je v súčasnej štruktúre oveľa menej zrejmé; konštatuje, že práca Dvora audítorov v oblasti výkonnosti uvedená v jeho výročnej správe za rok 2022 spočíva predovšetkým v zhrnutí zistení z osobitných správ;

59. konštatuje, že Dvor audítorov sledoval vykonávanie 213 svojich odporúčaní z roku 2019, z ktorých 179 bolo adresovaných Komisii; konštatuje, že štyri zo 179 odporúčaní ešte nebolo potrebné vykonať v čase, keď sa uskutočnilo následné preskúmanie, a že zo zvyšných 175 odporúčaní Komisia v plnej miere vykonala 101 (58 %), 26 z väčšej časti (15 %), 24 čiastočne (13 %) a 17 nevykonala vôbec (10 %), pričom Dvor audítorov nemohol dospieť k záveru v 7 prípadoch (4 %), v ktorých ich kontrolovaný subjekt neprijal alebo bolo príliš skoro na posúdenie ich vykonávania;

60. domnieva sa, že prehľad osobitných správ, ktorý tvorí najväčšiu časť tretej kapitoly výročnej správy Dvora audítorov, poskytuje dobrý prehľad jeho správ, ktoré sa týkajú strategických oblastí na rok 2022; domnieva sa, že hĺbková analýza výkonnosti rozpočtu Únie by mohla byť pridanou hodnotou ku kontrole prijatia opatrení na základe odporúčaní audítora; berie na vedomie otázku načasovania zverejnenia výročnej správy o riadení a výkonnosti;

61. konštatuje, že Komisia uverejňuje vyhlásenia o výkonnosti programov, ktoré sú prehľadom informácií o výkonnosti programov rozpočtu Únie na roky 2021 – 2027, a „horizontálne priority“, čo je časť, ktorá sa zaoberá tým, ako Komisia sleduje a podáva správy o prostriedkoch vynaložených na zelené rozpočtovanie, uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti, digitálne sledovanie a ciele udržateľného rozvoja;

62. berie na vedomie preskúmanie Dvora audítorov č. 06/2023 o výročnej správe Komisie o riadení a výkonnosti za rok 2022, pokiaľ ide o rozpočet Únie, a jeho záver, že zväzok I výročnej správy o riadení a výkonnosti za rok 2022 sa riadil strategickými usmerneniami správnej rady Komisie, keď prezentovala skutočnosti a úspechy týkajúce sa rozpočtového riadenia za rok 2022, a konštatuje, že existoval priestor na zlepšenie kvality údajov o výkonnosti; berie na vedomie odpovede Komisie na písomné otázky týkajúce sa auditu IAS o kontrolnom systéme Komisie vo vzťahu k spoľahlivosti informácií o výkonnosti a uisteniu, že zistený problém sa rieši;

63. víta skutočnosť, že Komisia zahrnula do svojej výročnej správy o riadení a výkonnosti informácie o zelenom rozpočtovaní, digitálnom sledovaní a rozmere rodovej rovnosti v rozpočte Únie; konštatuje, že počet programov, v prípade ktorých nie je známy príspevok k rodovej rovnosti, sa znížil na 72 %; podporuje stanovisko Komisie, že tento údaj treba ešte viac znížiť;

64. pripomína zistenia uvedené v osobitnej správe Dvora audítorov č. 09/2022 „Výdavky v oblasti klímy v rozpočte EÚ na roky 2014 – 2020“; okrem toho berie na vedomie osobitnú správu Dvora audítorov č. 26/2023 o rámci monitorovania výkonnosti pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti; dospel k záveru, že Dvor audítorov v oboch osobitných správach identifikoval problémy s metódou, ktorou Komisia prezentuje informácie o výkonnosti, a to tak vo VFR, ako aj v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje najmä, že zverejnené informácie o nedostatkoch v metodikách monitorovania výkonnosti vykazujú nedostatky najmä z dôvodu miešania odhadov so skutočnými počtami dosiahnutých výsledkov a realizovaných projektov alebo miešania rozpočtovaných súm so skutočne vyplatenými sumami; domnieva sa, že údaje o výkonnosti, ktoré Komisia predložila, by nemali zahŕňať odhady, ale len údaje o realizovaných opatreniach; je naďalej znepokojený zistením Dvora audítorov, že v správach o klíme na roky 2021 – 2027 sa očakávajú len obmedzené zlepšenia; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia sa zatiaľ nezaoberala nedostatkami v oznámených údajoch týkajúcich sa ich novej metodiky;

Príjmy

65. poznamenáva, že príjmy rozpočtu Únie zahŕňajú vlastné zdroje, vonkajšie pripísané príjmy a iné príjmy; konštatuje, že v roku 2022 vlastný zdroj založený na hrubom národnom dôchodku (HND) predstavoval 103,9 miliardy EUR (42,3 %), vonkajšie pripísané príjmy predstavovali 62,2 miliardy EUR (25,4 %), tradičné vlastné zdroje (TVZ) predstavovali 25,9 miliardy EUR (10,6 %), príspevky a náhrady súvisiace s dohodami a programami Únie predstavovali 20,9 miliardy EUR (8,5 %), vlastný zdroj založený na dani z pridanej hodnoty (DPH) predstavoval 19,7 miliardy EUR (8,0 %), vlastné zdroje založené na nerecyklovanom odpade z plastových obalov predstavovali 6,3 miliardy EUR (2,6 %) a iné príjmy predstavovali 6,4 miliardy EUR (2,6 %);

66. berie na vedomie osobitnú správu Dvora audítorov č. 25/2022 o overovaní hrubého národného dôchodku (HND) na účely financovania rozpočtu Únie; pripomína, že údaje o HND oznámené členskými štátmi sú základom pre výpočet príspevkov členských štátov, a preto považuje za nevyhnutné, aby Komisia zlepšila efektívnosť cyklu overovania na základe odporúčaní Dvora audítorov; víta závery Dvora audítorov, že proces overovania údajov o HND, ktorý vykonal Štatistický úrad Európskej únie (Eurostat), bol účinný; víta skutočnosť, že Eurostat vypracoval akčný plán na riešenie odporúčaní s cieľom vykonať ich po cykle 2020 – 2024;

67. konštatuje, že je potrebné, aby rozpočet Únie reagoval na množstvo výziev ďalšími finančnými programami, ako je nástroj obnovy; konštatuje, že v roku 2022 zostali príjmy z tradičných vlastných zdrojov relatívne stabilné, zatiaľ čo rozpočtové záruky za operácie prijímania a poskytovania pôžičiek tvorili podstatnú časť príjmov; v tejto súvislosti pripomína uznesenie Európskeho parlamentu z 10. mája 2023 o vlastných zdrojoch: nový začiatok pre financie EÚ, nový začiatok pre Európu;

68. víta záver Dvora audítorov uvedený v jeho výročnej správe za rok 2022, že chybovosť v príjmových operáciách nebola významná a že systémy riadenia príjmov sú vo všeobecnosti účinné; je znepokojený nedostatkami, ktoré zistil Dvor audítorov v účtovníctve a správe tradičných vlastných zdrojov v niektorých členských štátoch, a v opatreniach Únie prijatých na zníženie výpadku ciel a zabezpečenie úplnosti tradičných vlastných zdrojov; víta opatrenia, ktoré v tejto súvislosti podnikla Komisia a členské štáty;

69. na základe výročnej správy o ochrane finančných záujmov Únie (ďalej len „správa o ochrane finančných záujmov“ ([6])) konštatuje, že v roku 2022 sa počet podvodných nezrovnalostí týkajúcich sa TVZ (454) znížil o 6,8 % a počet nepodvodných nezrovnalostí (4 207) vzrástol o 9,4 % v porovnaní s päťročným priemerom za roky 2018 – 2022; konštatuje, že väčšina podvodných prípadov oznámených v roku 2022 sa týka nesprávnej hodnoty a nesprávnej klasifikácie alebo nesprávneho opisu tovaru, pričom pašovanie zostáva jedným z primárnych spôsobov fungovania; konštatuje, že väčšinu prípadov podvodov odhalia inšpekcie vnútroštátnych útvarov pre boj proti podvodom spolu s colnými kontrolami prepustenia tovaru do voľného obehu; konštatuje, že miera úspešného vymáhania pohľadávok je v súčasnosti 48 %, hoci možno očakávať, že v budúcnosti sa zvýši z dôvodu dĺžky procesu;

70. berie na vedomie zhrnutie prípadov, v ktorých sa rozhodlo vzdať sa vymáhania a stanovili sa pohľadávky v prílohe 9 k výročnej správe o riadení a výkonnosti za rok 2022; konštatuje, že celková všeobecná hodnota rozhodnutí vzdať sa vymáhania bola 40,4 milióna EUR, čo predstavuje nárast o 28 % v porovnaní s rokom 2021 (31,4 milióna EUR), a domnieva sa, že ide o stratu príjmov pre rozpočet Únie;

([6]) COM(2023)0464 v konečnom znení.

71. vyzýva Komisiu, aby vykonala hĺbkovú analýzu všetkých súm získaných späť na základe oznámení Európskej prokuratúry a aby o výsledkoch informovala orgán udeľujúci absolutórium; pripomína, že členské štáty zohrávajú hlavnú úlohu pri následných opatreniach a vymáhaní škôd do rozpočtu EÚ v rámci zdieľaného riadenia vrátane vymáhania v nadväznosti na oznámenia Európskej prokuratúry a Komisia môže uložiť finančné opravy; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Európska prokuratúra doteraz nevedela o mechanizmoch, ktoré na tento účel vytvorila Komisia; berie na vedomie, že otázka oznámení Európskej prokuratúry bola nastolená v rámci medziinštitucionálnej výmeny názorov o nariadení (EÚ, Euratom) 2020/2223 ([7])); víta dohodu Európskej prokuratúry o spolupráci a zriadenie pracovnej skupiny, ktorá zabezpečí, aby oznámenia Európskej prokuratúry umožnili Komisii maximalizovať návratnosť prostriedkov do rozpočtu EÚ;

72. víta vývoj, ktorý viedol k zrušeniu vyčíslenej aj nevyčíslenej výhrady v oblasti textilu a obuvi dovážaných z Číny; s uspokojením konštatuje, že Spojené kráľovstvo už zaplatilo celkovú splatnú sumu (konečná platba vo výške 1,57 miliardy EUR v januári 2023) vrátane úrokov (1,4 miliardy EUR vo februári 2023); konštatuje, že 27 členských štátov do konca roka 2023 realizovalo značné predbežné platby v súvislosti so svojimi očakávanými sumami splatnými do rozpočtu Únie a že v súlade s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-213/19 Komisia uplatní pre tieto členské štáty rovnakú metódu vyčíslenia ako v prípade Spojeného kráľovstva, čo povedie k prepočítaniu súm, a to Komisii umožní dokončiť postup v plnom rozsahu;

Odporúčania

73. vyzýva Komisiu, aby:

i) prevzala návrhy Európskeho parlamentu z jeho uznesení o vlastných zdrojoch s cieľom zabezpečiť dostatočné zdroje na splatenie investícií uskutočnených v rámci nástroja obnovy;

ii) využila všetky dostupné prostriedky na podnietenie spolupráce medzi útvarmi pre boj proti podvodom a colnými orgánmi s cieľom odhaľovať podvody ovplyvňujúce príjmy Únie, predchádzať im a napravať ich;

iii) informovala orgán udeľujúci absolutórium o výsledkoch preskúmania vyzbieraných vlastných zdrojov;

iv) starostlivo preskúmala rozdiely v mierach vymáhania medzi členskými štátmi s cieľom identifikovať možné konkrétne nedostatky;

v) poskytla orgánu udeľujúcemu absolutórium podrobné vysvetlenie dôvodov, prečo Komisia od roku 2019 len čiastočne splnila 13 % odporúčaní Dvora audítorov a ďalších 10 % nesplnila;

Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika

74. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 1 VFR „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“ predstavoval 25,2 miliardy EUR (12,9 % rozpočtu Únie) rozdelených takto: 15,8 miliardy EUR (62,8 %) na „Výskum“, 3,5 miliardy EUR (14,0 %) na „Dopravu, energetiku a digitálnu ekonomiku“, 2,7 miliardy EUR (10,6 %) na „Program InvestEU“, 2 miliardy EUR (8,0 %) na „Vesmír“ a 1,2 miliardy EUR (4,6 %) na iné oblasti; konštatuje, že k 31. decembru 2022 predstavovali konečné schválené viazané rozpočtové prostriedky 21 845,08 milióna EUR a 99,99 % z nich (21 842,58 milióna EUR) sa čerpalo; ďalej konštatuje, že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky boli na úrovni 20 605,64 milióna EUR a 99,35 % z nich sa použilo (20 471,31 milióna EUR);

Inovácie a výskum

75. zdôrazňuje význam programov Únie na financovanie výskumu a inovácií pre vedecký, spoločenský a technologický/hospodársky rozvoj Únie s cieľom znížiť nerovnosti, pre obnovu, zelenú a digitálnu transformáciu a potrebu znížiť energetickú závislosť Únie od Ruska; pripomína, že Horizont Európa je najvýznamnejší program pre výskum a inovácie v Európe s celkovým rozpočtom 95,5 miliardy EUR vrátane 5,4 miliardy EUR z nástroja obnovy; konštatuje, že z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa vyčlenilo približne 48 miliárd EUR na investície do výskumu a inovácií;

76. berie na vedomie neskoré prijatie právnych základov programu Horizont Európa v roku 2021 a víta skutočnosť, že Komisii sa podarilo dosiahnuť takmer 100 % plnenie rozpočtu v rokoch 2021 a 2022; konštatuje, že počet dohôd o grante podpísaných do konca roka 2022 bol 5 509; konštatuje, že napriek tomu, že priemerná miera úspešnosti návrhov sa zvýšila z 11,9 % v programe Horizont 2020 na 15,9 % v programe Horizont Európa, 7 z 10 návrhov vysokej kvality stále nie je možné financovať a na financovanie týchto návrhov by bolo potrebných ďalších 34,3 miliardy EUR;

([7]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2223 z 23. decembra 2020, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) č. 883/2013, pokiaľ ide o spoluprácu s Európskou prokuratúrou a účinnosť vyšetrovaní Európskeho úradu pre boj proti podvodom (Ú. v. EÚ L 437, 28.12.2020, s. 49).

77. konštatuje, že Dvor audítorov preskúmal 127 operácií zahŕňajúcich celú škálu výdavkov v rámci tohto okruhu VFR, najmä programu Horizont 2020, Nástroja na prepájanie Európy (NPE), finančných nástrojov a vesmírneho programu vrátane informácií o správnosti vo výročných správach o činnosti Generálneho riaditeľstva pre výskum a inováciu (GR RTD) a Generálneho riaditeľstva pre obranný priemysel a vesmír (GR DEFIS);

78. konštatuje, že Dvor audítorov odhaduje, že úroveň chybovosti vo výdavkoch v oblasti „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika" bola v roku 2022 významná na úrovni 2,7 %; s uspokojením konštatuje, že ide o výrazný pokles v porovnaní s úrovňou 4,4 % v roku 2021; berie na vedomie zistenie Dvora audítorov, že výdavky na výskum a inovácie sú najviac ovplyvnené chybami, najmä v oblasti osobných nákladov; je znepokojený tým, že Komisia vypočítala, že miera chybovosti v tomto okruhu je 1,5 %, čo je v dolnej polovici rozsahu odhadu Dvora audítorov; vyjadruje znepokojenie nad tým, že zistenie Dvora audítorov o podhodnotení sadzby zo strany Komisie pretrváva už mnoho rokov, pričom v následných auditoch Komisie bol zistený konkrétny nedostatok;

79. konštatuje, že vyčísliteľné chyby týkajúce sa neoprávnených nákladov predstavujú 98 % úrovne chybovosti 2,7 % odhadovanej Dvorom audítorov za rok 2022; so znepokojením konštatuje najmä, že pravidlá vykazovania osobných nákladov v rámci programu Horizont 2020 sú naďalej zložité a že ich výpočet zostáva významným zdrojom chýb (67 % odhadovanej chybovosti v roku 2022); konštatuje, že Komisia vyvinula a podporuje používanie sprievodcu osobnými nákladmi s cieľom pomôcť prijímateľom správne deklarovať svoje personálne náklady;

80. konštatuje, že program Horizont 2020 stále predstavuje veľkú väčšinu projektov vo vzorke Dvora audítorov, pričom vo vzorke za rok 2022 bol len jeden projekt z programu Horizont Európa; zdôrazňuje, že podľa Dvora audítorov niektoré zjednodušenia v programe Horizont 2020, najmä zavedenie paušálnej sadzby pre nepriame náklady, znížili administratívnu záťaž prijímateľov a majú potenciál znížiť riziko chýb;

81. berie na vedomie poznámky generálneho riaditeľa pre výskum a inovácie uvedené v jeho vypočutí o absolutóriu, že Komisia má v úmysle zvýšiť vyplácanie finančných prostriedkov z programu Horizont Európa prostredníctvom jednorazových platieb z 2 % v roku 2022 na 50 % v roku 2027; v tejto súvislosti berie na vedomie osobitné preskúmanie postupov Komisie a usmernenia týkajúce sa grantov financovaných z jednorazových platieb v oblasti výskumu, ktoré vykonal Dvor audítorov; berie na vedomie vyhlásenie Komisie, že úroveň kontroly z hľadiska hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti je vyššia pri hodnotení návrhov jednorazových súm; zdôrazňuje, že je potrebné skontrolovať skutočné vykonávanie projektov s použitím paušálnych súm;

82. zdôrazňuje kľúčovú úlohu súkromného sektora pri riešení rozdielov v inováciách v Únii a zlepšovaní konkurencieschopnosti a rastu Únie; domnieva sa najmä, že je nevyhnutné naďalej podporovať a čo najviac uľahčovať účasť malých a stredných podnikov (MSP) na programoch Únie na financovanie výskumu a inovácií; berie na vedomie záver Dvora audítorov, že MSP a nové subjekty sú náchylnejšie na chyby ako iní prijímatelia, keďže im chýbajú skúsenosti a zdroje na správu fondov, a víta úsilie Komisie o ich osobitnú podporu, napríklad prostredníctvom informačných kampaní, kontaktov so systémom národných kontaktných miest a špecializovaným asistenčným pracoviskom informačnej služby pre oblasť výskumu; domnieva sa, že zjednodušenie pravidiel a postupov je najdôležitejšou hnacou silou väčšej účasti MSP;

83. zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa na výberové konanie a postupy verejného obstarávania vo všetkých výkonných agentúrach uplatňovali transparentné a jasné pravidlá; vyjadruje poľutovanie nad nárastom počtu sťažností výskumných pracovníkov na netransparentnosť, najmä v prípade Výkonnej agentúry pre výskum (REA); pripomína, že v rámci dlhodobého rozpočtu Únie na roky 2021 – 2027 Výkonná agentúra pre výskum spravuje niekoľko programov EÚ a podporných služieb; vyzýva Komisiu, aby vykonala posúdenie všetkých postupov a *ex post* hodnotenie pridanej hodnoty všetkých svojich výkonných agentúr v súlade s článkom 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 58/2003 ([8]);

84. konštatuje, že posúdenie rizika podvodov v oblasti výskumu a inovácií bolo v roku 2022 aktualizované pred aktualizáciou spoločnej stratégie boja proti podvodom na rok 2023; berie na vedomie vypracovanie a prijatie usmernenia k *ex ante* kontrolám na boj proti podvodom v rámci programu Horizont Európa v roku 2022, ktoré je súčasťou stratégie *ex ante* kontrol programu Horizont Európa; konštatuje, že hlavným fórom v oblasti výskumu a inovácií v oblasti boja proti podvodom je výbor pre podvody a nezrovnalosti vo výskume (výbor FAIR), ktorý sa v roku 2022 stretol dvakrát; konštatuje, že GR RTD v roku 2022 tiež aktualizovalo svoju stratégiu boja proti podvodom; domnieva sa, že politika nulovej tolerancie podvodov je potrebná aj v oblasti výskumu; vzhľadom na prebiehajúce úsilie o zjednodušenie je dôležité zaručiť, aby všetky európske granty a dotácie slúžili na dosiahnutie plánovaných cieľov, a vyvinúť účinné nástroje na identifikáciu podvodov a podvodných modelov v súvislosti s jednorazovými sumami; konštatuje, že jedným z dôležitých prvkov na zabránenie zneužitiu je postúpenie príslušných prípadov poradnej komisii pre systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia;

([8]) Nariadenie Rady (ES) č. 58/2003 z 19. decembra 2002, ktoré stanovuje štatút výkonných orgánov, ktorým majú byť zverené niektoré úlohy v rámci riadenia programov spoločenstva (Ú. v. ES L 011, 16.1.2003, s. 1).

85. pripomína, že podpora, prilákanie a udržanie talentov je jednou z piatich hlavných iniciatív nového európskeho inovačného programu (NEIA), ktorý bol prijatý 5. júla 2022; berie na vedomie vyhlásenia komisárky Ivanovej z jej vypočutia o udelení absolutória o úsilí Komisie o zvýšenie inkluzívnosti v programoch Horizont 2020 a Horizont Európa; berie na vedomie uznanie komisárky, že treba vyvinúť ďalšie úsilie na zvýšenie účasti žien a mladých ľudí na programoch Únie v oblasti výskumu a inovácií; v tejto súvislosti berie na vedomie úsilie Komisie o vykonávanie ustanovení o plánoch rodovej rovnosti v programe Horizont Európa a spoločné úsilie RTD-EAC o prilákanie talentov žien do oblasti vedy, technológií, inžinierstva a matematiky (STEM); víta skutočnosť, že okrem iných iniciatív Únie zameraných na podporu a posilnenie postavenia žien v oblasti technológií a inovácií Komisia v roku 2022 vyhlásila druhý ročník výzvy Women TechEU so zvýšeným rozpočtom vo výške 10 miliónov EUR, čo vyvolalo rekordný záujem a 467 žiadostí z 35 členských štátov a pridružených krajín programu Horizont Európa;

86. víta úlohu Európskej rady pre výskum pri podpore špičkových výskumných pracovníkov v Európe, čoho dôkazom sú mnohé ocenenia vrátane 14 Nobelových cien, 6 Fieldsových medailí a 11 Wolfových cien; víta 2 300 patentových prihlášok a 400 spin-off spoločností vytvorených vďaka projektom Európskej rady pre výskum;

87. zdôrazňuje nezávislosť a samostatnosť Európskej rady pre výskum pri plnení jej úlohy podporovať excelentný výskum v Únii; pripomína, že Európska rada pre výskum si vyžaduje jedinečné usporiadanie, aby mohla hostiť zamestnancov Výkonnej agentúry Európskej rady pre výskum, vedeckú radu Európskej rady pre výskum a odborníkov zodpovedných za hodnotenia v rámci panelov, a že toto usporiadanie je pre jej prácu nevyhnutné; je prekvapený plánom Komisie presťahovať niekoľko výkonných agentúr a Výkonnú agentúru Európskej rady pre výskum do nových budov bez riadnej konzultácie a ich súhlasu, pričom sa neberú do úvahy ich skutočné kancelárske potreby, a tým sa ohrozuje kontinuita činnosti; zdôrazňuje, že ani niektoré útvary Komisie neboli o týchto plánoch dostatočne informované; zdôrazňuje, že Výkonná agentúra Európskej rady pre výskum má právo sama a bez súhlasu Komisie podpisovať nájomné zmluvy, aby si zachovala svoj mimoriadny obchodný model; zdôrazňuje, že Komisia musí včas plánovať a spolupracovať s Výkonnou agentúrou Európskej rady pre výskum pri hľadaní vhodných kancelárskych priestorov, ktoré spĺňajú jej požiadavky a neohrozujú jej činnosť;

88. berie na vedomie rozdiely v úrovni rozvoja v oblasti výskumu a inovácií v rámci Únie a víta rôzne opatrenia, ktoré Komisia prijala na zvýšenie investícií členských štátov do výskumu a inovácií, najmä krajín s nižšou výkonnosťou v oblasti výskumu a inovácií, vrátane približne 48 miliárd EUR z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v spojení so 43 miliardami EUR z politiky súdržnosti a 3 miliardami EUR zo zložky„Rozširovanie účasti a šírenie excelentnosti“ programu Horizont Európa; konštatuje, že napriek úsiliu Komisie o zvýšenie finančných prostriedkov pridelených výskumným pracovníkom v krajinách, ktorých sa týka rozširovanie účasti, niekoľko „dobiehajúcich krajín“ zatiaľ nedosahuje pokrok;

89. konštatuje, že po začatí útočnej vojny Ruska proti Ukrajine Komisia zastavila účasť ruských verejných subjektov na prebiehajúcich projektoch programu Horizont 2020 a budúcich projektoch programu Horizont Európa; konštatuje, že najnovšia zmena „hlavného“ pracovného programu Horizont Európa na roky 2021 – 2022, ktorá bola prijatá 10. mája 2022, zahŕňala opatrenia na podporu výskumných pracovníkov, ktorí predtým pôsobili na Ukrajine; konštatuje, že Komisia poskytla finančnú podporu vo forme grantu vo výške 1,5 milióna EUR Národnej výskumnej nadácii Ukrajiny na zriadenie kancelárie programu Horizont Európa na Ukrajine (v Kyjeve), ktorá bude propagovať možnosti financovania a ponúkať podporu pri vypracúvaní návrhov a hľadaní partnerov v Európe;

90. berie na vedomie, že v roku 2022 NPE dosiahol svoju úplnú fázu vykonávania, a považuje ho za úspech; vyjadruje poľutovanie nad znížením financovania výziev na predkladanie návrhov v rámci nástroja financovania NPE – Doprava 2022 v porovnaní s rokom 2021 na projekty zamerané na novú, modernizovanú a vylepšenú európsku dopravnú infraštruktúru; berie na vedomie, že výzvy v rámci NPE – Doprava 2022, ktoré boli vyhlásené v 3. štvrťroku 2022, otvorili dodatočné možnosti financovania s ďalšími 6 miliardami EUR zo spolufinancovania EÚ; trvá na tom, že dostatočne vysoký rozpočet NPE Doprava má zásadný význam pre zabezpečenie realizácie siete transeurópska dopravná sieť (TEN-T) vrátane rozšírenia vo východnom regióne s cieľom zabezpečiť spojenie s východnými partnermi, ako je Ukrajina, ďalej pre ekologizáciu európskej dopravy, zvýšenú vojenskú mobilitu a kompenzáciu nebývalej vysokej miery inflácie;

91. víta iniciatívu Európskeho dobrovoľného fondu solidarity pre riadenie letovej prevádzky pre Ukrajinu a Moldavsko, za ktorú zodpovedá Eurocontrol, zameranú na pokrytie nákladov na personál/odbornú prípravu a akýchkoľvek iných nákladov na zabezpečenie prevádzkovej pripravenosti, pri obnove letovej prevádzky; okrem toho víta ďalší mechanizmus solidarity organizácie Eurocontrol na pomoc štátom v prvej línii, ktoré zápasia s dôsledkami prudkého poklesu letovej prevádzky; poukazuje na to, že členské štáty organizácie Eurocontrol sa rozhodli zriadiť dva osobitné fondy: jeden vo forme daru Ukrajine a Moldavsku vo výške 46,5 milióna EUR a druhý vo forme pôžičky vo výške 46,1 milióna EUR Estónsku, Lotyšsku, Litve a Poľsku;

Energetika

92. berie na vedomie zložitosť rámca energetickej politiky v Únii a zdôrazňuje, že zabezpečenie lepšej prepojenosti je základom trhu Únie s energiou; víta prijatie nového nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 o transeurópskej energetickej infraštruktúre (nariadenie o TEN-E) ([9]); domnieva sa, že Únia prostredníctvom TEN-E, NPE a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti/plánu REPowerEU sprístupnila spoľahlivý právny rámec pre investície do energetickej infraštruktúry, ktorý rieši výzvy spojené s dekarbonizáciou a znižovaním závislosti od dovozu fosílnych palív; berie na vedomie úsilie vynaložené na koordináciu výstavby vysokoprioritnej elektrickej infraštruktúry v členských štátoch, digitalizáciu energetického systému Únie a stimulovanie investícií do sietí so správnym regulačným prostredím, najmä prostredníctvom NPE – Energetika;

93. konštatuje, že nástroj NPE – Energetika 1 a 2 (2014 – 2022) celkovo poskytol podporu vo výške 6,24 miliardy EUR na energetické projekty (5,74 miliardy EUR na práce, 0,5 miliardy EUR štúdie) na 118 projektov spoločného záujmu a do konca roka 2022 bolo dokončených 123 opatrení, ktoré získali podporu z NPE-1 – Energetika;

94. konštatuje, že útočná vojna Ruska voči Ukrajine a zbrojenie v oblasti energetiky rozvrátili v roku 2022 energetické trhy, čo vyvolalo cenovú nestabilitu a energetickú neistotu v celom svetovom energetickom systéme Únie; zdôrazňuje, že Komisia reagovala na krízu vypracovaním plánu REPowerEU, ktorého cieľom je znížiť závislosť od ruských fosílnych palív a do roku 2030 postupne ukončiť dovoz energie z Ruska; konštatuje, že plán REPowerEU mobilizuje takmer 300 miliárd EUR, z toho približne 72 miliárd EUR vo forme grantov a 225 miliárd EUR vo forme úverov; konštatuje, že plán REPowerEU dodatočne poskytol členským štátom aj Komisii právny základ na úpravu národných plánov obnovy a odolnosti a na kontrolu, či sú míľniky a ciele dobre definované, aby ich v prípade potreby objasnili;

Odporúčania

95. vyzýva Komisiu, aby:

i) zahrnula do návrhu rozpočtu na rok 2025 dodatočné finančné prostriedky potrebné na programy Horizont 2020 a Horizont Európa, aby sa zlepšil súčasný stav, keď 7 z 10 kvalitných návrhov stále nie je možné financovať;

ii) pokračovala v uplatňovaní zjednodušených pravidiel a postupov, opatrení v oblasti digitalizácie a zjednodušených možností vykazovania nákladov a aby zároveň riešila najmä riziko nezrovnalostí a podvodov a náklady na kontroly;

iii) pokračovala v zjednodušovaní pravidiel a postupov v súlade s novým nariadením o rozpočtových pravidlách, podporovala odbornú prípravu a praktické informácie pre žiadateľov v členských štátoch, najmä pre MSP, spin-off spoločnosti, začínajúce podniky, regionálne MVO alebo miestne akčné skupiny;

iv) naďalej presadzovala využívanie „sprievodcu pre osobné náklady“ pre prijímateľov, najmä nových subjektov a MSP, s cieľom znížiť úroveň chybovosti v súvislosti s osobnými nákladmi;

v) pokračovala v úsilí o dosiahnutie inkluzívnejšieho výskumného programu Únie poskytovaním podpory, stanovovaním jasných cieľov a organizovaním osobitných výskumných programov pre nedostatočne zastúpené cieľové skupiny, ako sú ženy a mladí ľudia, a zároveň sa usilovala o vyvážené geografické rozloženie v celej Únii;

vi) nabádala a podporovala členské štáty, najmä „dobiehajúce krajiny“, aby v plnej miere využívali synergie medzi dostupnými fondmi Únie vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a Kohézneho fondu s cieľom zvýšiť počet výskumných a inovačných činností v týchto krajinách; a

vii) pokračovala vo financovaní s cieľom vytvoriť integrovanú, inovatívnu a odolnú energetickú úniu, ktorá podporuje bezpečnú, udržateľnú, konkurencieschopnú a cenovo dostupnú energiu pre všetkých, najmä MSP a zraniteľných a energeticky chudobných spotrebiteľov, a zároveň urýchlila čistú a spravodlivú energetickú transformáciu Európy, aby sa do roku 2050 stala prvým klimaticky neutrálnym kontinentom;

viii) zvyšovala informovanosť, súdržnosť, koordináciu a udržateľnosť podpory internacionalizácie MSP,

ix) kontrolovala skutočnú realizáciu projektov s použitím jednorazových platieb;

x) podávala správu orgánu udeľujúcemu absolutórium o tom:

a) koľko prípadov podozrenia z podvodu postúpili príslušné útvary Komisie výboru EDES, z akých dôvodov a koľko z týchto prípadov viedlo k 1) rozhodnutiu o včasnom odhalení, 2) rozhodnutiu výboru o vylúčení;

b) ako dlho boli subjekty vylúčené z účasti na fondoch Únie;

c) ak niektorý z vylúčených subjektov dostal finančné prostriedky Únie po skončení platnosti rozhodnutia o vylúčení;

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45).

Súdržnosť, odolnosť a hodnoty

96. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 2 VFR „Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“ predstavoval 79,1 miliardy EUR (40,4 % rozpočtu Únie) rozdelených takto: 53,6 % na Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“) a iné regionálne operácie, 23,6 % na Európsky sociálny fond (ESF), 12,6 % na Kohézny fond (KF), 4,4 % na program Erasmus+, 2,3 % na NPE – Doprava, 0,6 % na EŠIF a 2,9 % na iné oblasti; konštatuje, že k 31. decembru 2022 predstavovali konečné schválené viazané rozpočtové prostriedky 67 805,19 milióna EUR a 98,29 % z nich (66 644,24 milióna EUR) sa čerpalo; ďalej konštatuje, že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky boli na úrovni 63 104,31 milióna EUR a 99,86 % z nich sa použilo (63 054,76 milióna EUR);

97. poznamenáva, že v roku 2022 pokračovalo vykonávanie politiky súdržnosti z programového obdobia 2014 – 2020 a že na obdobie 2021 – 2027 Komisia ukončila rokovania o všetkých programoch a vyplatila len zálohové platby, ktoré predstavovali 6,5 miliardy EUR;

98. pripomína, že výdavky v rámci podokruhu Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť (podokruh 2a) sa zameriavajú na znižovanie rozdielov v rozvoji medzi jednotlivými členskými štátmi a regiónmi Únie; zdôrazňuje význam politiky súdržnosti Únie pri podpore vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv a plnení jeho hlavných cieľov a pri poskytovaní pomoci členským štátom a regiónom, aby sa mohli chopiť nových príležitostí a riešiť výzvy, ako sú globalizácia, nezamestnanosť, chudoba a sociálne vylúčenie, priemyselné zmeny, digitalizácia a podpora zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie a celoživotného vzdelávania;

99. pripomína osobitnú správu Dvora audítorov č. 27/2021 s názvom Podpora cestovného ruchu zo strany EÚ: Potreba novej strategickej orientácie a lepšieho prístupu k financovaniu; pripomína odporúčanie Dvora audítorov Komisii, aby v spolupráci s členskými štátmi stanovila konsolidovanú novú stratégiu pre ekosystém cestovného ruchu Únie s cieľom vypracovať účinnú agendu v oblasti cestovného ruchu do roku 2030 a aby na podporu tejto novej strategickej orientácie uplatňovala výberové postupy pre investície do cestovného ruchu financované z EFRR; zdôrazňuje zodpovednosť Komisie za podporu členských štátov pri presadzovaní investícií súvisiacich s cestovným ruchom v súlade so strategickým programom;

100. konštatuje, že miera čerpania prostriedkov z fondov politiky súdržnosti v programovom období 2014 – 2020 dosiahla na konci roka 2022 79,2 % (86 % na konci roka 2023 vrátane novej pridanej Pomoci pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU) v rokoch 2021 – 2022), čo je podobná úroveň ako v rovnakom čase v období 2007 – 2013; vyjadruje znepokojenie nad tým, že táto miera čerpania prostriedkov bola dosiahnutá len vďaka dočasnej 100 % miere spolufinancovania zo strany Únie, čím sa upustilo od akejkoľvek požiadavky na vnútroštátne spolufinancovanie projektov, ktorá je dlhodobo zavedenou zásadou financovania zo strany Únie; konštatuje, že programy na roky 2014 – 2020 predstavujú viac ako 1 milión projektov a že doteraz podporili 2,4 milióna podnikov, vytvorili 370 000 nových pracovných miest, zvýšili energetickú výkonnosť viac ako 540 000 domácností, vytvorili 6 000 megawattov nových obnoviteľných zdrojov energie a 6,3 milióna domácností dostalo prístup k širokopásmovému pripojeniu; konštatuje, že čerpanie prostriedkov v roku 2022 sa z veľkej časti zlepšilo vďaka projektom Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus, Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus Plus, CARE a FAST – CARE na účely reakcie na krízu, čím sa znížil počet projektov na podporu cieľov štrukturálnej súdržnosti zameraných na vytváranie konvergencie a súdržnosti v Únii;

101. víta finančnú flexibilitu pri využívaní kohéznych fondov a zdôrazňuje, že vďaka nej zohrávala politika súdržnosti poprednú úlohu pri riešení krízy spôsobenej ochorením COVID-19, núdzových situácií súvisiacich s vojnou, ako aj energetickej krízy; pripomína však, že logikou tejto politiky je zabezpečiť dlhodobé plánovanie opatrení, ktoré by mali posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť medzi európskymi regiónmi; domnieva sa, že politika súdržnosti po roku 2027 musí poskytovať potrebnú flexibilitu pri využívaní finančných prostriedkov, aby členské štáty a regionálne a miestne orgány mohli vhodne a spoľahlivo riadiť zdroje, a to vždy v súlade s dlhodobými cieľmi politiky súdržnosti;

102. ďalej konštatuje, že v roku 2022 sa v rámci Kohéznych opatrení na podporu utečencov v Európe (CARE) a v rámci Flexibilnej pomoci územiam (FAST-CARE) zmobilizovalo viac ako 1,3 miliardy EUR na pomoc členským štátom a regiónom pri podpore miliónov ukrajinských utečencov, ktorí hľadajú útočisko na území Únie, vrátane hlavných programov sociálnej integrácie, zdravotnej starostlivosti, potravín alebo základnej pomoci a orientácie na trhu práce; víta skutočnosť, že navrhnuté opatrenia podliehajú rovnakým povinnostiam týkajúcim sa primeraných systémov riadenia a kontroly a správneho finančného riadenia, aké sa vzťahujú na fondy politiky súdržnosti;4

103. berie na vedomie, že Dvor audítorov štatisticky preskúmal reprezentatívnu vzorku 260 operácií, ktorá zahŕňa celé spektrum výdavkov v rámci okruhu 2 VFR; so znepokojením konštatuje, že odhadovaná celková chybovosť Dvora audítorov v okruhu Súdržnosť, odolnosť a hodnoty sa v roku 2022 zvýšila na 6,4 %, čo je výrazne nad prahovou hodnotou významnosti, pričom sa už zohľadnili opravy v celkovej hodnote 618 miliónov EUR, ktoré členské štáty vykonali v roku 2022; upozorňuje na výrazné zvýšenie celkovej úrovne chybovosti odhadovanej Dvorom audítorov v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (3,6 % v roku 2021, 3,5 % v roku 2020), zatiaľ čo Komisia odhaduje platobné riziko na rok 2022 na úrovni 1,9 % až 2,7 %, podobne ako v predchádzajúcich rokoch (1,9 % – 2,5 % v roku 2021, 2,1 % – 2,6 % v roku 2020); upozorňuje na správu Dvora audítorov, že väčšina chýb sa vyskytla vo výdavkoch pochádzajúcich z Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus a Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus;

104. vyjadruje znepokojenie nad pripomienkou Dvora audítorov, že ku koncu obdobia oprávnenosti programov na roky 2014 – 2020 (31. decembra 2023) sa zvýšil tlak na čerpanie a že počas obdobia pandémie ochorenia COVID-19 sa účinnosť kontrol a overovaní vykonávaných riadiacimi orgánmi a orgánmi auditu mohla znížiť, čo mohlo zvýšiť riziko nezistených chýb a nezrovnalostí; berie na vedomie, že podľa Komisie osobitná situácia a flexibilita poskytovaná počas pandémie ochorenia COVID-19 mohli zohrať úlohu pri riziku nezrovnalostí v dôsledku potreby nájsť alternatívne (diaľkové) spôsoby kontroly výdavkov; zdôrazňuje však, že podľa Komisie sú zistené riziká a nezrovnalosti skôr spojené s typom opatrení vykonávaných počas obdobia pandémie ochorenia COVID-19 alebo s vykonávaním, prípadne chápaním flexibility zavedenej v pravidlách verejného obstarávania;

105. berie na vedomie vysvetlenia Dvora audítorov, že jeho miera chybovosti sa týka podielu vykázaných výdavkov, v prípade ktorých sa domnieva, že podmienky platby stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“) ([10]), nariadení o spoločných ustanoveniach a v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 o ochrane finančných záujmov Únie (ďalej len „smernica o ochrane finančných záujmov“) ([11]) neboli v plnej miere splnené, čo malo priamy a merateľný finančný vplyv na sumu platieb schválenú v tom čase z rozpočtu Únie; berie na vedomie objasnenie Dvora audítorov, že miera chybovosti by sa nemala vykladať ako ekvivalent potenciálnej sumy finančných opráv, ktoré môže Komisia uložiť v súlade s platnými pravidlami; domnieva sa, že vysoká chybovosť svedčí o plytvaní zdrojmi, najmä v oblasti politiky súdržnosti, kde sa mnohé riadiace orgány stretávajú s paralelným vykonávaním Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

106. konštatuje, že Komisia vo výročných správach o činnosti uvádza riziko platby za každý program a celkovo za fondy, ktoré sa týkajú nezrovnalostí vedúcich k finančným opravám; konštatuje, že na uloženie finančných opráv je potrebné, aby Komisia dospela k záveru, že došlo k nezrovnalosti v zmysle článku 2 ods. 36 NSU, pričom nie všetky formálne porušenia a chyby, ktoré Dvor audítorov uviedol ako vyčísliteľné chyby vo svojej odhadovanej miere chybovosti, vedú k neoprávneným výdavkom, pretože sa nepovažujú za nezrovnalosť v zmysle článku 2 ods. 36 NSU; konštatuje, že pre orgán udeľujúci absolutórium je užitočné, aby mal na zistené chyby manažérsky pohľad;

107. konštatuje, že Komisia akceptuje všetky odporúčania Dvora audítorov v rámci okruhu 2 VFR „Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“, hoci v klasifikácii chýb, ktoré zistili tieto dve inštitúcie, pretrvávajú rozdiely; vyzýva Komisiu, aby úzko spolupracovala s Dvorom audítorov a všetkými príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom ďalej objasniť platné pravidlá a znížiť rozdiely a zároveň zabezpečiť, aby audity neviedli k nadmernému administratívnemu zaťaženiu príjemcov;

108. so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov zistil nárast osobitných druhov chýb, ako sú neoprávnené náklady a projekty a porušenia pravidiel vnútorného trhu vrátane pravidiel verejného obstarávania a štátnej pomoci, a zdôrazňuje, že tieto typy chýb by mohli súvisieť so zlou správou vecí verejných; konštatuje, že 3 % z odhadovanej miery chybovosti 6,4 % podľa Dvora audítorov v okruhu 2 súvisia so 100 % spolufinancovanými prioritami v rámci Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus, ktorá umožnila flexibilnejšie výdavky; opakuje, že väčšia flexibilita by nikdy nemala viesť k zníženiu kvality a kontroly; žiada Komisiu, aby preskúmala súčasnú situáciu s cieľom vyhnúť sa podobným situáciám v budúcnosti; konštatuje, že Komisia nenašla audítorské dôkazy o celkovom významnom vplyve nových druhov opatrení a flexibilít zavedených na miery chybovosti programu, a berie na vedomie, že Komisia prijala opatrenia na predchádzanie takémuto riziku;

109. konštatuje, že Dvor audítorov identifikoval prípady projektov, pri ktorých boli schválené neoprávnené výdavky, ako aj ich podiel na celkovej odhadovanej úrovni chýb; zdôrazňuje, že je dôležité odstrániť systémové príčiny a že je potrebné, aby orgány auditu účinne posudzovali kritériá oprávnenosti;

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

([11]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

110. konštatuje, že Komisia sa domnieva, že vlastné vyhlásenia sú užitočným nástrojom na poskytnutie uistenia v prípadoch, keď by hľadanie alternatívnych podporných dôkazov bolo pre príjemcov náročné alebo administratívne príliš nákladné; podporuje odporúčanie Dvora audítorov zlepšiť kontroly vlastných vyhlásení vydaných príjemcami finančných prostriedkov zo strany audítorských orgánov s cieľom zabezpečiť ich platnosť a spoľahlivosť;

111. berie na vedomie, že v prípade EFRR a Kohézneho fondu Komisia počas programového obdobia vykonala finančné opravy a odňala prostriedky vo výške 11 miliárd EUR vrátane 2,4 miliardy EUR za finančný rok 2021 – 2022; berie na vedomie, že tieto finančné opravy zatiaľ neviedli k žiadnej strate finančných prostriedkov pre členské štáty, keďže Komisia doteraz nevykonala žiadnu čistú finančnú opravu v období 2014 – 2020; ďalej berie na vedomie, že Komisia v spolupráci s členskými štátmi pokračuje vo vykonávaní svojho cieleného akčného plánu v oblasti verejného obstarávania a štátnej pomoci; uznáva, že vnútroštátne orgány sú v prvom rade zodpovedné za vykonanie finančných opráv, o ktorých rozhodla Komisia, ale domnieva sa, že je potrebné vykonať dodatočné kontroly, aby sa potvrdilo, že všetky opravy boli vykonané správne;

112. berie na vedomie poznámku Dvora audítorov, že prekrývanie programových období v kombinácii s dostupnosťou dodatočných nástrojov financovania v rámci nástroja obnovy (REACT-EU a Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti) s obmedzenejším trvaním mohlo vyvinúť tlak na administratívnu kapacitu členských štátov v programovom období a na začiatku vykonávania ich programov súdržnosti na roky 2021 – 2027; konštatuje, že v roku 2022 museli vnútroštátne a regionálne orgány presunúť svoje zameranie na zmenu plánovania programov politiky súdržnosti na roky 2014 – 2020 vrátane zavedenia opatrení financovaných v rámci Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus, REACT-EU, Flexibilnej pomoci územiam (FAST – CARE) a podpory cenovo dostupnej energie (SAFE), ako aj vykonávania národných plánov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti s cieľom riešiť rôzne krízové opatrenia, opatrenia na obnovu a záchranu; konštatuje, že Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku (GR REGIO) poskytuje podporu vnútroštátnym a regionálnym orgánom s cieľom zabezpečiť úplné vykonávanie programov na roky 2014 – 2020;

113. vyjadruje hlboké znepokojenie nad nedávnym prípadom údajného zneužitia finančných prostriedkov Únie v zmluvách o nákupe rúšok známych ako prípad Koldo; vyjadruje znepokojenie nad tým, že toto zneužitie finančných prostriedkov Únie a finančných prostriedkov daňovníkov Únie sa týkalo 14,6 milióna EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a 3,1 milióna EUR z Fondu solidarity EÚ; vyjadruje poľutovanie nad tým, že príslušné informácie poskytla Európskej prokuratúre súkromná osoba, a nie príslušný vnútroštátny orgán; naliehavo vyzýva členské štáty, aby Európskej prokuratúre bezodkladne oznámili každé podozrenie zo zneužitia finančných prostriedkov Únie v súlade s článkom 24 nariadenia o Európskej prokuratúre; odporúča Komisii, aby na účely auditu využívala externých odborníkov, ak sa v členskom štáte zistí závažný nedostatok kapacít; konštatuje, že v tomto prípade Komisia napriek vykonaným auditom nezistila údajné zneužitie finančných prostriedkov; odporúča uplatňovanie zásady štyroch očí a viacstupňové overovanie pri zadávaní zákaziek v krízových situáciách, ak z dôvodu krízy nie sú postupy verejného obstarávania možné, aby sa zabránilo možnému zneužitiu finančných prostriedkov Únie; zdôrazňuje, že Komisia by mala vykonávať hĺbkové ex post audity zákaziek zadaných bez verejného obstarávania počas kríz vo všetkých dotknutých členských štátoch; ďalej konštatuje, že podobné situácie sa vyskytli aj v iných členských štátoch, a to aj v nedávno odhalenom prípade údajného podvodu v Portugalsku s finančnými prostriedkami EFRR a v niekoľkých prípadoch údajného zneužitia finančných prostriedkov REACT-EU v Českej republike na nákup zdravotníckeho vybavenia;

114. konštatuje, že doplnkovosť charakterizuje vzťah medzi fondmi politiky súdržnosti a ostatnými finančnými nástrojmi Únie; pripomína, hoci fondy politiky súdržnosti a Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti sa líšia, pokiaľ ide o všeobecné ciele, harmonogram, spôsob riadenia a financovanie, súčasné skúsenosti ukazujú, že viaceré plány obnovy a odolnosti predpokladajú investície, ktoré by boli oprávnené na financovanie v rámci politiky súdržnosti; zdôrazňuje, že komplementarita medzi fondmi politiky súdržnosti a Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti je možná a očakáva sa za predpokladu, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti prinesie skutočnú pridanú hodnotu a že rovnaké náklady nebudú pokrývané dvakrát; zdôrazňuje, že riziko prekrývania sa na konci trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zvýši, a upozorňuje Komisiu, aby urobila všetko, čo je v jej silách, na zmiernenie týchto rizík;

115. naliehа na Komisiu, aby monitorovala situáciu, najmä keď sú vnútroštátne koordinačné orgány Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti rovnaké ako v prípade fondov politiky súdržnosti, a trvala na tom, aby boli k dispozícii dostatočné dodatočné administratívne kapacity a ľudské zdroje vyčlenené na rôzne zložky financovania Únie; napriek tomu poukazuje na potenciálne riziká toho, že tento paralelný postup môže viesť k nezisteným prípadom dvojitého financovania; vyzýva Komisiu, aby sa poučila zo skúseností z dvoch rôznych modelov financovania;

116. víta skutočnosť, že Dvor audítorov ani Komisia nateraz nezistili pri vyplácaní prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na rok 2022 žiadne prípady, keď sa povinné vnútroštátne spolufinancovanie projektu súdržnosti zaplatilo z finančných prostriedkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; naliehavo vyzýva Komisiu, aby naďalej monitorovala situáciu a zabránila takémuto financovaniu;

117. je znepokojený pretrvávajúcimi pripomienkami Dvora audítorov k nedostatkom zisteným v spôsobe práce audítorských a riadiacich orgánov (najmä nedostatky v *ex post* kontrolách vykonávaných audítorskými orgánmi a v kontrolách vykonávaných riadiacimi orgánmi, ktoré nie vždy účinne zabraňujú nezrovnalostiam vo výdavkoch deklarovaných prijímateľmi alebo ich odhaľujú) a prílišným spoliehaním sa Komisie na kvalitu práce orgánov zodpovedných za program v súvislosti s prirodzenými obmedzeniami v administratívnej kontrole Komisie;

118. berie na vedomie odpoveď Komisie, že jej hodnotenie založené na kombinácii administratívnej audítorskej práce a audítorskej práce na mieste, ktoré sa týka jednotlivých programov a balíkov dokumentov na zabezpečenie uistenia, jej umožňuje stanoviť primeraný a spravodlivý odhad miery chybovosti za každý program, každý rok a kumulatívne pre fondy politiky súdržnosti; súhlasí s názorom Dvora audítorov, že administratívne kontroly Komisie majú inherentné limity, pokiaľ ide o potvrdzovanie platnosti celkovej zvyškovej miery chybovosti vykázanej orgánmi auditu; konštatuje, že tieto nedostatky môžu tiež ovplyvniť odhadované riziko Komisie pri ukončení, keďže Komisia nemusí vo všetkých prípadoch vykonať potrebné opravy s cieľom znížiť zvyškovú chybovosť pod prah významnosti;

119. so znepokojením zdôrazňuje zistenie Dvora audítorov, že podiel balíkov dokumentov na účely uistenia so zvyškovou mierou chybovosti nad 2 % dosiahol vrchol na úrovni 61 % výdavkov vo vzorke Dvora audítorov v roku 2022 v porovnaní s 39 % v predchádzajúcom roku, čo odráža pretrvávajúce nedostatky v činnosti orgánov auditu; so znepokojením konštatuje, že výsledky auditu Dvora audítorov za posledných šesť rokov ukazujú, že v súčasnosti zavedené kontroly zatiaľ dostatočne nevyvažujú vysoké inherentné riziko chýb v oblasti súdržnosti, a že riadiace orgány nie vždy účinne predchádzajú alebo odhaľujú nezrovnalosti vo výdavkoch deklarovaných prijímateľmi; so znepokojením konštatuje, že chyby, ktoré zistil Dvor audítorov, predstavujú významné nedostatky v práci orgánov auditu v oblasti overovania oprávnenosti výdavkov a projektov a dodržiavania pravidiel vnútorného trhu; konštatuje, že časť zvyškovej miery chybovosti prepočítanej Dvorom audítorov nad 2 % v kontrolovaných balíkoch uisťujúcich dokumentov možno pripísať uvedeným rozdielom;

120. vyjadruje znepokojenie nad pretrvávajúcimi nedostatkami, ktoré Dvor audítorov zistil vo vnútroštátnych auditoch a ktoré môžu byť spôsobené nedostatočným rozsahom, nejasnou dokumentáciou auditov a filtrovaním vzoriek, ktoré vykonávajú vnútroštátne orgány auditu, ako aj problémami so zdrojmi, ako napríklad nedostatočné financovanie a nedostatok kvalifikovaných odborníkov; zdôrazňuje svoje znepokojenie nad tým, že Dvor audítorov zistil nedostatky v širokej škále auditov, napríklad prípady nedostatočných kontrol informácií poskytnutých príjemcami o oprávnenosti projektov, o dodržiavaní pravidiel vnútorného trhu a o riziku podvodu a konfliktu záujmov; na druhej strane konštatuje, že Komisia považuje prácu väčšiny orgánov auditu za spoľahlivú a že len 10 z 116 orgánov auditu sa musí výrazne zlepšiť; pripomína svoje odporúčania uvedené v uznesení Európskeho parlamentu z 21. novembra 2023 o možnostiach zvýšenia spoľahlivosti auditov a kontrol vykonávaných vnútroštátnymi orgánmi v rámci zdieľaného riadenia;

121. berie na vedomie záväzok Komisie pokračovať v úzkej spolupráci s kontrolnými orgánmi s cieľom posilniť ich schopnosť predchádzať chybám a opravovať ich, lepšie dokumentovať ich audítorskú prácu, a tak prispievať k procesu potvrdzovania vierohodnosti;

122. berie na vedomie zistenie Dvora audítorov, že prijímatelia finančných prostriedkov v rámci politiky súdržnosti použili zjednodušené vykazovanie nákladov pri 77 operáciách alebo 30 % vzorky, pričom uplatnili buď paušálne sadzby, štandardný predaj jednotkových nákladov, alebo kombináciu oboch operácií; zdôrazňuje, že zjednodušené vykazovanie nákladov je jedným z najdôležitejších opatrení na zníženie administratívnych nákladov a záťaže pre prijímateľov, a teda na uľahčenie prístupu malých prijímateľov k financovaniu a väčšie zameranie na dosiahnutie cieľov pri súčasnom znižovaní miery chybovosti; zdôrazňuje, že Dvor audítorov sa domnieva, že zjednodušené vykazovanie nákladov nie je vždy primerane implementované, a súhlasí so záverom auditu Dvora audítorov, že zjednodušené vykazovanie nákladov by nemalo viesť k nadmernému finančnému zvýhodneniu členského štátu; na druhej strane zjednodušené vykazovanie nákladov by malo v praxi viesť k reálnemu zníženiu byrokratickej záťaže, a nie k vyčerpávajúcej *ex ante* a *ex post* kontrole; poznamenáva, že mierne odchýlky cien v odhadoch zjednodušeného vykazovania nákladov v porovnaní s cenami zistenými počas *ex post* kontrol by mali byť prijateľné;

123. konštatuje, že v prípade programov na roky 2021 – 2027 Komisia nabádala orgány zodpovedné za programy, aby využívali zjednodušujúce opatrenia stanovené v nariadení o spoločných ustanoveniach, najmä využívanie zjednodušených možností vykazovania nákladov a schémy financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi, s cieľom riešiť otázky oprávnenosti, uľahčiť overovanie zo strany riadiaceho orgánu a kontrolovať zaťaženie príjemcov; konštatuje, že vďaka tomuto úsiliu bolo napríklad v prípade EFRR a Kohézneho fondu prijatých 120 schém zjednodušeného vykazovania nákladov na úrovni programu v 11 členských štátoch a v prípade programov Interreg (5,7 miliardy EUR celkového príspevku), ako aj 4 schémy financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi, v štyroch členských štátoch (za 1,2 miliardy EUR celkového príspevku); zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné ďalšie zjednodušenie a flexibilita; vyzýva Komisiu, aby našla správnu rovnováhu medzi potrebnou flexibilitou pre malé cenové odchýlky a na druhej strane nevhodným zámerným nadhodnocovaním nákladov a cien;

124. je znepokojený zistením Dvora audítorov týkajúcim sa programu EFRR na Slovensku zameraného na obnovu vnútorných priestorov verejnej budovy napriek tomu, že v rámci tohto programu boli oprávnené len opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti; berie na vedomie pripomienku Dvora audítorov, že tento projekt nemal prejsť hodnotiacou fázou, keďže v žiadosti nebola splnená podmienka, aby aspoň 25 % výdavkov na projekt bolo spojených s energetickou účinnosťou; berie na vedomie podobné prípady, ktoré Dvor audítorov označil a na ktoré Komisia nereagovala;

125. pripomína, že v období 2021 – 2027 musia členské štáty dodržiavať určité horizontálne alebo tematické základné podmienky nariadenia o spoločných ustanoveniach, ktoré sú nevyhnutnými podmienkami účinného a efektívneho plnenia špecifických cieľov fondov; pripomína, že ak v čase predloženia žiadosti o platbu Komisii v súvislosti s príslušným špecifickým cieľom nie sú splnené základné podmienky, súvisiace výdavky sa z rozpočtu Únie neuhradia, kým sa Komisia neuistí, že základná podmienka bola splnená;

126. pripomína, že 15. decembra 2022 prijala Rada na základe návrhu Komisie vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2022/2506 ([12]) o opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred porušovaním zásad právneho štátu v Maďarsku; zdôrazňuje, že rozhodnutie vychádza z obáv Komisie týkajúcich sa závažných problémov súvisiacich so systémom verejného obstarávania v Maďarsku; víta dočasné pozastavenie 55 % záväzkov pre niektoré programy politiky súdržnosti na obdobie 2021 – 2027; konštatuje, že Komisia monitorovala vykonávanie nápravných opatrení navrhnutých Maďarskom v rámci „nariadenia o podmienenosti"; konštatuje, že v decembri 2023 Komisia z vlastnej iniciatívy prehodnotila situáciu v Maďarsku a dospela k záveru, že rozpočet Únie zostáva na rovnakej úrovni rizika, keďže stále existujú záväzky, ktoré neboli správne ani včas splnené;

127. konštatuje, že v decembri 2022 Komisia dospela k záveru, že Maďarsko nespĺňa horizontálne podmienky podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach o charte, pokiaľ ide o nezávislosť súdnictva a ustanovenia viacerých zákonov, ktoré predstavujú vážne riziko pre práva LGBTIQ+, akademickú slobodu a právo na azyl; vyjadruje hlboké poľutovanie nad rozhodnutím Komisie z 13. decembra 2023 ([13]) vzhľadom na to, že Maďarsko splnilo horizontálnu podmienku týkajúcu sa nezávislosti súdnictva, čo maďarským orgánom umožnilo podať žiadosti o úhradu do výšky 10,2 miliardy EUR bez zavedenia primeraných kontrolných mechanizmov alebo postupov verejného obstarávania na zaručenie riadneho finančného hospodárenia a ochrany rozpočtu Únie; domnieva sa, že toto rozhodnutie je politicky v rozpore s predĺžením opatrení prijatých podľa nariadenia o podmienenosti, a vyjadruje sklamanie nad tým, že Európsky parlament počas tohto postupu nebol dostatočne informovaný; opätovne vyjadruje obavy týkajúce sa nezávislosti súdnictva, a to aj po nedávnych reformách, ako to vyjadril vo svojom uznesení z 18. januára 2024 o situácii v Maďarsku a zmrazených finančných prostriedkoch EÚ;

128. opätovne zdôrazňuje potrebu považovať všetky opatrenia potrebné na uvoľnenie finančných prostriedkov Únie podľa nariadenia o podmienenosti, nariadení o spoločných ustanoveniach a nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti za jeden ucelený balík; zdôrazňuje význam ochrany finančných záujmov Únie aj pri vyplácaní predbežného financovania;

129. na základe správy o ochrane finančných záujmov konštatuje, že od roku 2021 do roku 2022 počet podvodných nezrovnalostí týkajúcich sa politiky súdržnosti poklesol o 11,6 % (233 hlásených prípadov v roku 2021 v porovnaní s 206 hlásenými prípadmi v roku 2022), zatiaľ čo nepodvodné nezrovnalosti sa zvýšili o 9,3 %; konštatuje, že Komisia požiadala orgány auditu, aby venovali osobitnú pozornosť novým rizikám súvisiacim s rozšírením počtu fondov a dodatočným financovaním v rámci nástroja obnovy, najmä dvojitému financovaniu, konfliktom záujmov, podvodom alebo korupcii; berie na vedomie úsilie Komisie presadiť používanie nástroja hodnotenia rizika Arachne v členských štátoch, ktoré váhajú, a zaviesť zlepšenia tohto nástroja; poznamenáva, že orgány auditu sa výslovne zaoberali rizikom podvodu v prípade 65 % kontrolovaných operácií v období 2014 – 2020, čo je zlepšenie oproti 38 % z roku 2021 podľa Dvora audítorov;

130. zdôrazňuje, že Dvor audítorov, úrad OLAF a Európska prokuratúra by mali mať prístup k jednotnému integrovanému informačnému systému na hĺbkovú analýzu údajov a hodnotenie rizík, ktorý primeraným spôsobom poskytuje Komisia v rámci výkonu ich príslušných právomocí, ako sa predpokladá v prepracovanom znení nariadenia o rozpočtových pravidlách;

131. zdôrazňuje význam zákonnosti a správnosti výdavkov na súdržnosť, ako aj kľúčovú úlohu, ktorú v tejto súvislosti zohrávajú riadiace orgány a orgány auditu; pripomína, že je potrebné zjednodušiť a racionalizovať audity a zamerať sa pri nich na to, čo je potrebné na boj proti podvodom; okrem toho pripomína, že podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach na roky 2021 – 2027 by orgány členských štátov mali oznamovať všetky prípady podozrenia z podvodu alebo preukázaného podvodu v súvislosti s projektmi financovanými z prostriedkov Únie, ktoré odhalia, a to aj v prípade, že ich odhalia pred deklarovaním výdavkov Komisii;

132. zdôrazňuje významnú úlohu Európskeho úradu pre boj proti podvodom a Európskej prokuratúry v súvislosti s ochranou rozpočtu Únie; vyzýva všetky členské štáty, aby sa pripojili k Európskej prokuratúre; pripomína, že Európsky prokurátor vo svojom vystúpení pred Výborom pre regionálny rozvoj 25. mája 2023 poznamenal, že v súčasnosti zavedený systém riadenia a kontroly výdavkov Únie nie je určený na odhaľovanie podvodov a že audity alebo administratívne vyšetrovania zriedka odhaľujú finančnú trestnú činnosť, ktorá má často cezhraničný rozmer; zdôrazňuje, že je potrebné poskytnúť Európskej prokuratúre prostriedky potrebné na plnenie jej povinností; zastáva názor, že posilnená Európska prokuratúra by zákonodarcovi umožnila ďalej zjednodušiť regulačný rámec pre súdržnosť s cieľom zlepšiť implementáciu finančných prostriedkov;

([12]) Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2506 z 15. decembra 2022 o opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred porušeniami zásad právneho štátu v Maďarsku (Ú. v. EÚ L 325, 20.12.2022, s. 94).

([13]) Rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2023 o opätovnom posúdení splnenia podmienok podľa článku 4 nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 na podnet Komisie v nadväznosti na vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2506 z 15. decembra 2022 týkajúce sa Maďarska, C(2023)8999.

133. žiada úrad OLAF, aby vykonal dôkladné vyšetrovanie možného zneužívania finančných prostriedkov Únie prostredníctvom programov Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity sieťami združení, ktoré predkladajú falošné projekty, s cieľom overiť nedávne správy niektorých národných agentúr o tejto veci, zmerať rozsah a význam takýchto prípadov podvodu a analyzovať ich riešenie príslušnými orgánmi v členských štátoch;

Odporúčania

134. vyzýva Komisiu, aby:

i) sa aktívne zapájala do konštruktívneho dialógu s Dvorom audítorov s cieľom prekonať rastúci počet situácií, keď je oficiálnou reakciou Komisie na zistenia Dvora audítorov „súhlas s nesúhlasom“, a pokračovala v spolupráci s Dvorom audítorov s cieľom hľadať možnú porovnateľnosť výsledkov ich odhadovaných mier chybovosti, ako aj zosúladiť výklad právnych textov;

ii) porovnala zistenia Dvora audítorov týkajúce sa vyhlásení členských štátov s informáciami pochádzajúcimi z hodnotenia rizika pri platbe a rizika pri ukončení, ktoré Komisia vykonala na riadiacich orgánoch s cieľom identifikovať miesta výskytu chýb, ktoré je potrebné urýchlene riešiť;

iii) pokračovala v úzkej spolupráci s kontrolnými orgánmi s cieľom posilniť ich schopnosť predchádzať opakujúcim sa chybám a opravovať ich, lepšie dokumentovať ich audítorskú prácu, a tak prispievať k procesu potvrdzovania vierohodnosti;

iv) zlepšila a posilnila systém riadenia a kontroly členských štátov s cieľom zabezpečiť, aby členské štáty deklarovali Komisii len oprávnené výdavky;

v) zabezpečila, aby audítorské orgány mali zavedené vhodné metódy na kontrolu vlastných vyhlásení prostredníctvom identifikácie osvedčených postupov a vydania usmernenia pre členské štáty;

vi) vykonávala osobitné cielené kontroly v rámci záverečných auditov s cieľom zabezpečiť, aby členské štáty uplatnili potrebné finančné opravy zistených chýb;

vii) vo svojich auditoch venovala osobitnú pozornosť rizikám spojeným s flexibilitou zavedenou zmenami Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus/Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus; začala okamžité preskúmanie výdavkov v rámci týchto programov s cieľom identifikovať a odstrániť systémové problémy, ktoré viedli k náhlemu zvýšeniu chybovosti;

viii) pokračovala v podpore členských štátov a zároveň pripravila akčný plán, ako čo najlepšie predísť administratívnemu zaťaženiu ku koncu VFR, ktoré sa vyskytne popri plánovanom období oprávnenosti Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti so zreteľom na dokončenie programového obdobia 2014 – 2020 a vykonávanie súčasného programového obdobia, najmä podporou budovania administratívnych kapacít;

ix) pokračovala vo vykonávaní svojej štvrtej revízie „akčného plánu v oblasti verejného obstarávania“ v spolupráci s členskými štátmi s cieľom pomôcť orgánom zodpovedným za programy a verejným obstarávateľom zlepšiť ich postupy v oblasti verejného obstarávania vrátane toho, ako predchádzať najčastejším chybám vo verejnom obstarávaní súvisiacim s riadením EŠIF, ako aj cielené školenia pre úradníkov členských štátov;

x) splnila svoj sľub, že poskytne orgánu udeľujúcemu absolutórium, ako aj širokej verejnosti zoznam najväčších konečných príjemcov finančných prostriedkov Únie, pričom za konečného príjemcu sa v takomto zozname považuje fyzická osoba alebo subjekt, ktorý ako posledný v reťazci príjemcov prijíma finančné prostriedky Únie;

xi) posilnila zjednodušenie vykonávania programov súdržnosti; okrem toho vyzýva Komisiu, aby zaviedla nástroje na digitalizáciu verejného obstarávania založené na modeli elektronického obstarávania a pomohla členským štátom pri tomto prechode;

xii) usilovala sa o harmonizáciu metodík a uistenia s cieľom dosiahnuť úspešné využívanie možností zjednodušeného vykazovania nákladov, a to súbežne so všetkými zainteresovanými stranami, aby sa zabezpečila dostatočná predvídateľnosť pre prijímateľov, pokiaľ ide o to, ako sa tieto možnosti majú realizovať; zabezpečila, aby audity neviedli k ďalšej byrokratizácii vykonávania a zbytočnému zaťaženiu prijímateľov v súvislosti s auditom; zabezpečila, aby sa zjednodušené vykazovania nákladov nevykonávali tak, aby členské štáty získali nadmerné finančné výhody, a zároveň zaručila primeranú flexibilitu pri odhadovaní nákladov a cien;

xiii) spolupracovala s orgánmi auditu členských štátov s cieľom zabezpečiť, aby primerané vnútroštátne kontroly a audity znížili osobitné riziko dvojitého financovania, najmä v prípade financovania z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; trvá na tom, aby Komisia vykonávala tematické audity alebo audity zhody zamerané na vysokorizikové oblasti a členské štáty; a

xiv) vytvorila komplexný mechanizmus na využívanie kohéznych fondov v prípade výnimočných alebo nepredvídaných okolností s použitím usmerňujúcich ustanovení o ich rozsahu, dostupnosti finančných prostriedkov, riadení, audite a kontrole a uplatňovaní; zdôrazňuje, že takéto použitie za výnimočných okolností by malo byť obmedzené na špecifické a presne vymedzené situácie, časovo a rozsahovo obmedzené a so zvýšeným stupňom kontroly na zmiernenie rizík;

xv) vyzýva Komisiu, aby prehodnotila svoje rozhodnutie o „rozmrazení“ 10,2 miliardy EUR z kohéznych fondov pre Maďarsko a aby sa zdržala vyplácania akýchkoľvek finančných prostriedkov, kým nebudú v plnej miere implementované všetky príslušné právne predpisy a kým prijaté opatrenia nepreukážu svoju účinnosť v praxi;

xvi) zaviedla povinné a systematické používanie IT nástrojov, ako sú EDES a Arachne, pre všetky fondy Únie vrátane zdieľaného riadenia a zabezpečila lepšie využívanie nových technológií s cieľom zvýšiť kontrolu a chrániť rozpočet Únie pred podvodmi a zneužitím finančných prostriedkov v kontexte ukončenej revízie nariadenia o rozpočtových pravidlách;

xvii) udelila Dvoru audítorov, úradu OLAF a Európskej prokuratúre prístup k jednotnému integrovanému informačnému systému na hĺbkovú analýzu údajov a hodnotenie rizík, ktorý poskytuje Komisia za podmienok dohodnutých v prepracovanom znení nariadenia o rozpočtových pravidlách;

xviii) podávala správy o včasných preventívnych systémových auditoch (EPSA) vykonaných na začiatku programového obdobia s cieľom potvrdiť účinnosť systémov kontroly v členských štátoch vrátane zavedeného systému na predchádzanie nezrovnalostiam;

xix) podávala orgánu udeľujúcemu absolutórium správu o tom, ako využívanie opatrení flexibility v rámci politiky súdržnosti, ktoré zlepšili absorpciu, ovplyvnilo štrukturálne ciele konvergencie a súdržnosti;

Kultúra a vzdelávanie

135. víta úsilie Komisie a Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA) prispôsobiť programy Erasmus +, Európsky zbor solidarity a Kreatívna Európa meniacej sa realite, napríklad preskúmaním možnosti zvýšenia individuálnych mier podpory grantov s cieľom zabezpečiť ich inkluzívny charakter, predĺžením lehôt na podávanie žiadostí a času trvania projektov a dobrovoľným preorientovaním činností na Ukrajinu, a očakáva väčšie úsilie o ďalšie posilnenie inkluzívnych opatrení a podpory s cieľom uľahčiť účasť zraniteľných skupín;

136. oceňuje, že Komisii a EACEA sa v roku 2022 podarilo dosiahnuť takmer úplné plnenie rozpočtu programu Erasmus + a úplné plnenie rozpočtu Európskeho zboru solidarity, v dôsledku čoho je dokonca potrebné presunúť rozpočtové prostriedky z iných programov na pokrytie platobných potrieb; berie na vedomie výzvy týkajúce sa plnenia platieb v rámci programu Kreatívna Európa v roku 2022, pričom približne 50 miliónov EUR bolo odložených na rok 2023 v dôsledku prevádzkových problémov a oneskorení v postupoch udeľovania grantov; uznáva úsilie GR pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru (GR EAC) a EACEA o obmedzenie vplyvu týchto oneskorení a návrat k normálnemu tempu v roku 2023;

137. znovu potvrdzuje, že treba ďalej zvyšovať rozpočtové prostriedky na mládežnícke, kultúrne a vzdelávacie programy EÚ, najmä s cieľom zvýšiť dosah a zapojenie mladých ľudí, umelcov a odborníkov s obmedzenými príležitosťami a podporiť vzdelávanie v oblasti občianstva; v tejto súvislosti žiada Komisiu, aby naďalej úzko spolupracovala s členskými štátmi;

138. víta skutočnosť, že vďaka posilneniu Európskeho roka mládeže 2022 o 3 milióny EUR na naliehanie Európskeho parlamentu by sa mohlo posilniť niekoľko opatrení v rámci tohto roka, ako sú projekty v oblasti solidarity, dobrovoľníctvo a činnosti v oblasti vytvárania sietí; zdôrazňuje, že úspešné výsledky európskeho roka by sa teraz mali začať vykonávať udržateľným spôsobom, aby sa zabezpečil jeho trvalý odkaz;

139. berie na vedomie pokračujúce prednostné vyčlenenie rozpočtu programu Kreatívna Európa v roku 2022 na zmiernenie pretrvávajúceho vplyvu pandémie ochorenia COVID-19 na kultúrne a kreatívne odvetvia; konštatuje, že vďaka tomuto predsunutiu finančných prostriedkov sa v roku 2022 mohol vybrať vyšší počet projektov európskej kultúrnej spolupráce než kedykoľvek predtým; je však znepokojený tým, že predsunutie prostriedkov na roky 2021 a 2022 môže viesť k nedostatku finančných prostriedkov od roku 2023, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že program ako celok zostáva nedostatočne financovaný vzhľadom na ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, najmä so zreteľom na vysokú mieru žiadostí;

140. so znepokojením berie na vedomie pretrvávajúce výzvy v roku 2022, ktoré sa týkali nástrojov elektronických grantov pre príjemcov v rámci výziev riadených agentúrou EACEA; naliehavo vyzýva Komisiu a agentúru EACEA, aby tieto problémy v oblasti IT raz a navždy vyriešili, aby sa predišlo ich nepriaznivému vplyvu na dosiahnutie cieľov, znížilo sa riziko chýb a zjednodušili sa postupy; domnieva sa, že efektívnejšia a prístupnejšia IT infraštruktúra by uľahčila aj prístup malých príjemcov k programovým zdrojom;

141. berie na vedomie pozitívny vývoj v personálnej oblasti EACEA s výrazným zvýšením počtu zamestnancov do konca roka 2022;

Prírodné zdroje

142. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 3 VFR „Prírodné zdroje“ predstavoval 58,3 miliardy EUR (29,7 % rozpočtu Únie) rozdelených takto: 65,9 % na priame platby v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF), 26,2 % pre Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), 4,7 % na výdavky súvisiace s trhom v rámci EPZF, 1,8 % na námorné a rybárske oblasti, 0,9 % na životné prostredie a klímu (LIFE) a 0,5 % na ostatné oblasti; konštatuje, že k 31. decembru 2022 v rámci okruhu 3 „Prírodné zdroje a životné prostredie“ predstavovali konečné schválené viazané rozpočtové prostriedky 56 681,11 milióna EUR a 98,92 % z nich (56 069,86 milióna EUR) sa čerpalo; ďalej konštatuje, že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky boli na úrovni 55 826,77 milióna EUR a 98,89 % z nich sa použilo (55 205,48 milióna EUR);

143. konštatuje, že rok 2022 bol druhým a posledným rokom prechodného obdobia, počas ktorého členské štáty mohli viazať prostriedky z rozpočtových prostriedkov pridelených na spoločnú poľnohospodársku politiku (SPP) na roky 2021 – 2027 a ďalších 8 miliárd EUR z vonkajších pripísaných príjmov z fondov NextGenerationEU pre Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) pred očakávaným nadobudnutím účinnosti novej SPP 1. Januára 2023 a že súvisiace platby členských štátov poľnohospodárom a iným prijímateľom v rámci SPP sa môžu vyplatiť do 31. decembra 2025;

144. konštatuje, že v rozpočtovom roku 2022 dostávalo viac ako 5,9 milióna prijímateľov prostriedky zo schém priamej podpory, približne 3,5 milióna z opatrení na rozvoj vidieka a približne 0,11 milióna z trhových opatrení; zdôrazňuje, že odolnosť poľnohospodárov a potravinového systému Únie naďalej zaisťovala potravinovú bezpečnosť v Únii aj mimo nej, a to aj napriek výzvam, ktorým čelili v roku 2022;

145. konštatuje, že nevyprovokovaná útočná vojna Ruska voči Ukrajine viedla okrem iného k aktivácii krízovej rezervy vo forme podporného balíka vo výške 500 miliónov EUR, z čoho 350 miliónov EUR bolo poskytnutých dotknutým výrobcom z rezervy a ďalších 150 miliónov EUR z EPZF; víta vysokú mieru plnenia (nad 492 miliónov EUR) a rýchle vykonávanie; konštatuje, že členské štáty sa mohli flexibilne rozhodovať o tom, ktoré odvetvia považovali za najviac postihnuté narušením trhu, ako aj o typoch schém pomoci, ktoré určovali uplatňovaný systém kontroly;

146. berie na vedomie, že Dvor audítorov štatisticky preskúmal reprezentatívnu vzorku 218 operácií, ktoré zahŕňali celé spektrum výdavkov v rámci tohto okruhu VFR; konštatuje, že Dvor audítorov preskúmal aj informácie o správnosti uvedené vo výročných správach o činnosti Generálneho riaditeľstva pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (GR AGRI) a Generálneho riaditeľstva pre oblasť klímy (GR CLIMA), ako aj vybrané systémy v 17 členských štátoch a Spojenom kráľovstve; konštatuje, že Dvor audítorov odhaduje chybovosť v oblasti „Prírodné zdroje“ na 2,2 % (1,8 % v roku 2021) a že väčšina zistených chýb sa týkala operácií v oblasti rozvoja vidieka; konštatuje, že GR AGRI odhaduje riziko pri platbe na 1,76 %;

147. konštatuje, že Dvor audítorov zistil 21 vyčísliteľných chýb v oblasti rozvoja vidieka, 7 v priamych platbách, 2 vo výdavkoch súvisiacich s trhovými opatreniami a 2 vo výdavkoch mimo SPP; je uistený informáciou Komisie, že 8 z vyčísliteľných chýb má finančný vplyv nižší ako 100 EUR (nadhodnotenie plôch) a v prípade väčšiny z nich je nesprávne vynaložená suma nižšia ako 1 000 EUR;

148. konštatuje, že väčšina chýb, ktoré Dvor audítorov zistil, súvisela s poskytovaním nepresných informácií o plochách alebo zvieratách (42 %) a neoprávnených prijímateľoch, činnostiach a projektoch, výdavkoch; so znepokojením konštatuje, že tak ako v roku 2021 Dvor audítorov vo viacerých prípadoch zistil, že orgány členských štátov a Komisia mali dostatok informácií na to, aby predišli chybám alebo ich odhalili a opravili pred schválením výdavkov, a že ak by orgány členských štátov a Komisia riadne využili všetky informácie, ktoré mali k dispozícii, odhadovaná miera chybovosti v tejto kapitole by bola o 1,3 percentuálneho bodu nižšia;

149. pripomína, že Komisia aj členské štáty sú zodpovedné za riešenie podvodov vo výdavkoch SPP; poukazuje na to, že opatrenia na boj proti podvodom by mali byť pre Úniu a členské štáty aj naďalej významnou prioritou, keďže podvody bránia tomu, aby sa využívaním zdrojov Únie dosahovali politické ciele;

150. berie na vedomie vyhlásenie Komisie, že cieľom modelu vykonávania SPP na roky 2023 – 2027 je zjednodušiť pravidlá a zdôrazniť využívanie nových technológií, ako je systém monitorovania plôch, ktoré pomôžu znížiť chyby; konštatuje, že spolu s chybami, ktorých sa dopustia poľnohospodári, je identifikačný systém poľnohospodárskych parciel (LPIS) základom pre geopriestorovú žiadosť o podporu, a pripomína významné potenciálne prínosy technológií na monitorovanie pomoci na plochu pre poľnohospodárov, správne orgány a životné prostredie;

151. berie na vedomie príklad nesprávneho vyhlásenia o poľnohospodárskej činnosti, ktorý Dvor audítorov uviedol vo svojej výročnej správe a ktorý sa vo viacerých médiách citoval ako „prípad citrónovníkov“, keď poľnohospodár nahlásil, že pestuje trvalé plodiny, pričom pozemok v skutočnosti niekoľko rokov nebol obhospodarovaný; konštatuje, že finančný vplyv tejto chyby bol podľa správy Komisie 8 349,06 EUR, pričom došlo k nápravným opatreniam, ktoré prijali zodpovedné vnútroštátne orgány, vrátane vymáhania žiadanej sumy; oceňuje dôkladnú audítorskú prácu Dvora audítorov a Komisie a rýchle následné opatrenia zo strany príslušnej platobnej agentúry; zdôrazňuje však, že tento prípad by sa nemal chápať ako ojedinelá a individuálna náhoda, ale skôr ako riziko systematického spôsobu umožňujúceho podvodný spôsob získavania finančných prostriedkov Únie, a preto by sa nemal podceňovať;

152. konštatuje, že zjednodušené vykazovanie nákladov sa uplatňuje v celej SPP, a to aj v oblasti rozvoja vidieka, kde sú podmienky oprávnenosti zložitejšie a riziko chýb je vyššie, a že stále existuje potenciál na zjednodušenie opatrení, ktoré nie sú založené na vyhláseniach o ploche alebo zvieratách, pričom členské štáty sa môžu rozhodnúť, či preplatia skutočné náklady alebo zaplatia podľa vopred stanovených výstupov; berie na vedomie informáciu Komisie, že takmer 92 % programov rozvoja vidieka využíva možnosti zjednodušeného vykazovania nákladov; vyzýva Komisiu, aby zverejnila sumu vyplatenú prostredníctvom zjednodušeného vykazovania nákladov;

153. pripomína, že model uistenia v rámci SPP zahŕňa kontroly prvej úrovne vykonávané platobnými agentúrami, audítorskú prácu vykonávanú nezávislými certifikačnými orgánmi, ktoré poskytujú výročné stanoviská k zákonnosti a správnosti výdavkov platobných agentúr, a prácu Komisie prostredníctvom schvaľovania účtov; víta skutočnosť, že napriek určitým nezrovnalostiam v dôsledku rôznych harmonogramov aktualizácie súborov údajov o kontrolách a platbách Dvor audítorov zistil, že systémy vybraných platobných agentúr spoľahlivo vypočítali platby pomoci, čo je dôkazom celkovej kvality a súdržnosti kontrolných štatistík a údajov o platbách, ktoré členské štáty oznamujú Komisii;

154. víta zvýšený záujem členských štátov o integrovaný IT nástroj na hĺbkovú analýzu údajov Arachne a jeho používanie, pričom 13 členských štátov tento nástroj využíva aspoň na niektoré opatrenia a päť členských štátov sa zúčastnilo na všeobecnom úvodnom seminári o Arachne; vyjadruje poľutovanie nad tým, že používanie integrovaného IT nástroja na hĺbkovú analýzu údajov Arachne členskými štátmi nie je povinné; berie na vedomie prekážky, na ktoré upozornili členské štáty, a pokračujúce úsilie Komisie o zlepšenie programu Arachne; vyjadruje poľutovanie nad selektívnym prijímaním programu Arachne členskými štátmi;

155. konštatuje, že v roku 2022 Komisia oznámila mieru plnenia záväzkov v rámci Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu (ENRAF) na úrovni 99,69 %, čo je výrazné zlepšenie oproti 15,98 % miere plnenia ENRAF v roku 2021; konštatuje však, že 94,76 % z viazaných rozpočtových prostriedkov vo výške 1 135,74 milióna EUR v roku 2022 a 97,06 % zo sumy 148,12 milióna EUR v roku 2021 zostalo na konci príslušného roka nezaplatených; ďalej konštatuje, že miera plnenia schválených platobných rozpočtových prostriedkov ENRAF v roku 2022 bola 99,99 % a v prípade ENRF v roku 2021 bola 86,55 %;

156. berie na vedomie osobitnú správu Dvora audítorov č. 09/2023 o zabezpečení dodávateľských reťazcov poľnohospodárskych výrobkov počas pandémie ochorenia COVID-19 a jeho záver, že reakcia Komisie na hrozbu, ktorú pre dodávateľské reťazce poľnohospodárskych výrobkov predstavuje pandémia ochorenia COVID-19, bola vo väčšine ohľadov primeraná, ale nedostatočne zacielená; pripomína, že priama podpora s rozpočtom 712 miliónov EUR sa rýchlo realizovala prerozdelením nevyužitých finančných prostriedkov z EPFRV, čo viedlo k tomu, že toto opatrenie väčšinou využili členské štáty, ktoré značnú časť rozpočtu EPFRV nevyužili na konci roka 2019; päť zo 14 členských štátov, ktoré využili toto opatrenie, poskytlo finančné prostriedky Únie všetkým poľnohospodárom, ktorí utrpeli straty, zatiaľ čo ostatných deväť zameralo podporu na vybrané odvetvia a vyplácalo podporu prijímateľom bez ohľadu na to, či utrpeli straty;

157. konštatuje, že z predbežných odhadov (na základe viazaných rozpočtových prostriedkov) príspevku hlavných programov v oblasti klímy vyplýva, že 34,8 % rozpočtu Únie v roku 2022 bolo vyčlenených na opatrenia v oblasti klímy v súlade s plánmi medziinštitucionálnej dohody, aby sa na tento účel použilo aspoň 30 % VFR na roky 2021 – 2027;

158. berie na vedomie zmeny vykonané v metodike Komisie na sledovanie klímy v roku 2022 v reakcii na obavy vyjadrené v súvislosti so zistením Dvora audítorov v osobitnej správe č. 09/2022 ([14]) o tom, že vykázané výdavky neboli vždy relevantné pre opatrenia v oblasti klímy, že suma vykázaná ako vynaložená na tento účel bola nadhodnotená aspoň o 72 miliárd EUR, čo znamená, že len približne 13 % rozpočtu na roky 2014 – 2020 sa vynaložilo na účely súvisiace s klímou; zastáva názor, že táto skutočnosť slúži ako varovanie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v metodike sledovania rozlišovala medzi zmierňovaním zmeny klímy a adaptáciou na ňu tým, že rozdelí kategóriu monitorovania a podávania správ na adaptáciu na zmenu klímy a zmierňovanie zmeny klímy;

([14]) Výdavky v oblasti klímy v rozpočte EÚ na roky 2014 – 2020: Neboli také vysoké, ako boli vykázané, 30. mája 2022.

159. zdôrazňuje význam riadnej kontroly výdavkov v oblasti klímy a biodiverzity v rozpočte Únie a uvádza, že Komisia nesie zodpovednosť za vykonávanie účinnej a spoľahlivej metodiky v súlade so záväzkami prijatými v dohode o VFR a s odsekom 16d medziinštitucionálnej dohody zo 16. decembra 2020; vyzýva Komisiu, aby zabránila zavádzajúcemu skresľovaniu príspevku výdavkov k cieľom v oblasti klímy a biodiverzity, chýbajúcim výslovným cieľom, ako aj len čiastočnému pokrytiu potenciálnych negatívnych alebo nejasných vplyvov na klímu a biodiverzitu; uznáva, že existujú intervencie so spoločnými prínosmi, ale zdôrazňuje potrebu vyhnúť sa dvojitému započítaniu;

160. žiada Komisiu, aby Európskemu parlamentu predkladala výročnú správu s podrobnými informáciami o tom, ako každá rozpočtová položka prispieva k cieľom v oblasti začleňovania problematiky zmeny klímy a biodiverzity, aby sa uľahčilo ich monitorovanie; ďalej vyzýva Komisiu, aby podala správu o tom, či niektorá rozpočtová položka nespĺňa kritérium „nespôsobovať významnú škodu“, ako sa uvádza v nariadení o taxonómii;

161. konštatuje, že Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA) po svojom zriadení ako interný útvar Komisie 1. októbra 2021 zvýšil svoju činnosť počas roka 2022 a že jeho poslaním je podporovať priority Komisie v oblasti verejného zdravia, pripravenosti a krízového riadenia v odvetviach zdravotníctva, výskumu a inovácií a priemyslu; so znepokojením berie na vedomie prekrývanie zodpovedností a duplicitu úsilia medzi mandátmi GR HERA s GR SANTE a ECDC; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila pridanú hodnotu úradu HERA ako neoddeliteľnej súčasti Komisie a aby zabránila duplicite práce a zdrojov;

162. vyjadruje poľutovanie nad tým, že rozhodnutie Komisie o financovaní úradu HERA sa vo veľkej miere opieralo o program EU4Health, pričom sa jeho rozpočet znížil o viac ako polovicu a príspevok programu EU4Health pre úrad HERA predstavoval 2,795 miliardy EUR v rokoch 2021 až 2027; so znepokojením konštatuje, že takéto zníženie ovplyvnilo schopnosť programu EU4Health ambiciózne financovať ďalšie činnosti, ako sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/522 ([15]), vrátane ohrození opatrení v rámci európskeho plánu na boj proti rakovine a potrebnej podpory na vytvorenie európskeho priestoru pre zdravotné údaje; vyjadruje poľutovanie nad tým, že pridelením takýchto významných súm úradu HERA Komisia porušila dohodnuté stropy financovania pre minimálne a maximálne výdavky stanovené v nariadení o programe EU4Health;

Odporúčania

163. vyzýva Komisiu, aby:

i) výslovnú pozornosť v hodnotení *ex post* SPP na roky 2014 – 2020 venovala prechodnému obdobiu 2021 – 2022 a dodatočným požiadavkám zahrnutým v prechodných ustanoveniach nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 ([16]);

ii) informovala orgán udeľujúci absolutórium o využívaní zjednodušených možností vykazovania nákladov v súčasnej a novej SPP a vyhodnotila ich využívanie spolu s orgánmi členských štátov a (potenciálnymi) prijímateľmi s cieľom ozrejmiť relatívne pomalé využívanie týchto možností;

iii) naďalej podporovala používanie systému Arachne s cieľom zvýšiť počet členských štátov, ktoré ho používajú, a rozšíriť rozsah jeho používania tak, aby zahŕňal všetky programy v kontexte ukončenej revízie nariadenia o rozpočtových pravidlách;

iv) starostlivo posúdila ukazovatele rizika v Arachne s cieľom znížiť počet nepravdivých ukazovateľov a zefektívniť ostatné ukazovatele pri odhaľovaní situácií s vysokým rizikom pre ochranu finančných záujmov Únie; ako aj

v) presadzovala, poskytovala stimuly a podporovala platobné agentúry členských štátov pri používaní nástrojov IT, ako sú satelitné snímky programu Copernicus a iné zobrazovacie technológie v oblasti monitorovania poľnohospodárstva;

vi) lepšie využívala a podporovala využívanie umelej inteligencie a údajov z nových technológií, ako sú satelity Copernicus Sentinel vo vlastníctve Únie, na monitorovanie a kontrolu správneho využívania finančných prostriedkov SPP;

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/522 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje akčný program Únie v oblasti zdravia („program EU4Health“) na obdobie rokov 2021 – 2027 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 282/2014 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 1).

([16]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022 (Ú. v. EÚ L 437, 28.12.2020, s. 1).

Migrácia a riadenie hraníc, bezpečnosť a obrana

164. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 4 VFR „Migrácia a riadenie hraníc“ predstavoval 3,4 miliardy EUR (1,7 % rozpočtu Únie) rozdelených takto: 43,9 % pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF), 23,1 % pre Fond pre integrované riadenie hraníc (IBMF) a 33 % pre tri decentralizované agentúry: Európsku agentúru pre pobrežnú stráž (Frontex), Agentúru Európskej únie pre azyl (EUAA) a Agentúru Európskej únie na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (eu-LISA); konštatuje, že prijaté konečné viazané rozpočtové prostriedky k 31. decembru 2022 predstavovali 3 410,39 milióna EUR a 99,54 % z nich sa čerpalo (3 394,69 milióna EUR); ďalej konštatuje, že konečné prijaté rozpočtové platobné rozpočtové prostriedky predstavovali 3 372,54 milióna EUR a 97,61 % z nich sa použilo (3 292,03 milióna EUR);

165. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 5 VFR „Bezpečnosť a obrana“ predstavoval 1,2 miliardy EUR rozdelených takto: 45,6 % pre Európsky obranný fond (EDF), 17 % pre Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF), 19,2 % pre decentralizované agentúry, Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA), Europol a Agentúru Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL), 6,8 % na jadrovú bezpečnosť a vyraďovanie jadrových zariadení z prevádzky a 11,4 % na iné oblasti; konštatuje, že k 31. decembru 2022 predstavovali konečné schválené viazané rozpočtové prostriedky 1 813,03 milióna EUR a 99,8 % z nich (1 809,43 milióna EUR) sa čerpalo; ďalej konštatuje, že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky boli na úrovni 1 158,67 milióna EUR a 97,54 % z nich sa použilo (1 130,20 milióna EUR);

166. poznamenáva, že významná časť výdavkov v okruhoch 4 a 5 v roku 2022 sa týkala dokončenia projektov ostávajúcich z VFR na roky 2014 – 2020;. konštatuje, že značné sumy národných programov AMIF a ISF na roky 2014 – 2020 zostali nevyplatené (26 % v prípade AMIF a 33 % v prípade ISF na konci roka 2022), pričom finančné prostriedky na roky 2014 – 2020 treba použiť do júna 2024;

167. konštatuje, že Dvor audítorov preskúmal vzorku 23 operácií, ktorá nie je dostatočne reprezentatívna pre výdavky v rámci okruhov 4 a 5 VFR, a preto nemôže poskytnúť odhad miery chybovosti; so znepokojením zdôrazňuje, že z výsledkov auditu Dvora audítorov vyplýva, že výdavky sú ovplyvnené otázkami oprávnenosti a problémami v oblasti verejného obstarávania a že ide o vysokorizikovú oblasť (11 z 23 kontrolovaných operácií, t. j. 48 % bolo ovplyvnených chybami), a preto vyzýva Dvor audítorov, aby poskytol jasný odhad miery chybovosti tejto kapitoly; poznamenáva, že Dvor audítorov vyčíslil deväť chýb, ktoré mali vplyv na sumy účtované na ťarchu rozpočtu Únie, a že takisto zistil štyri prípady nedodržania právnych a finančných ustanovení, ktoré nemali vplyv na rozpočet Únie; konštatuje, že Komisia dospela k záveru, že riziko pri platbe je nižšie ako 2 % v prípade výdavkov na migráciu a riadenie hraníc, ako aj na bezpečnosť a obranu;

168. víta pokrok, ktorý Dvor audítorov zistil vo svojom preskúmaní práce vykonanej orgánmi auditu šiestich členských štátov v rámci prípravy ročnej účtovnej závierky AMIF, Nástroja na riadenie hraníc a víza (BMVI) a ISF na roky 2021 – 2027; berie na vedomie pripomienku Dvora audítorov, že v čase návštev (od septembra 2022 do februára 2023) ešte neboli prijaté stratégie auditu šiestich členských štátov, čo je predpokladom na predloženie „balíka uisťujúcich dokumentov“; konštatuje, že v čase návštevy Dvora audítorov boli informačné systémy na uchovávanie informácií a dokumentácie potrebnej na audity riadiacich orgánov šiestich členských štátov buď vo vývoji, alebo sa ešte len mali vyvíjať;

169. konštatuje, že stratégia GR DEFIS na boj proti podvodom bola aktualizovaná vo februári 2022 a jej vykonávanie sa monitoruje a manažment o nej každoročne informuje; víta skutočnosť, že 100 % odporúčaní úradu OLAF týkajúcich sa GR DEFIS bolo vykonaných a že na úrovni Komisie alebo jej partnerov neboli nahlásené žiadne prípady podvodov; konštatuje, že posledná aktualizácia stratégie Generálneho riaditeľstva pre migráciu a vnútorné záležitosti (GR HOME) na boj proti podvodom sa uskutočnila v októbri 2021 a v súčasnosti sa vykonáva; víta skutočnosť, že do konca roka 2022 bolo v plnej miere vykonaných 72 % finančných odporúčaní úradu OLAF z predchádzajúceho roka a 28 % bolo v štádiu vykonávania;

Migrácia a riadenie hraníc

170. konštatuje, že v roku 2022 boli finančné prostriedky v rámci okruhu 4 VFR kľúčové pri riešení vplyvu útočnej vojny Ruska voči Ukrajine; konštatuje, že v rámci fondov na roky 2014 – 2020 sa zaviedla väčšia flexibilita s cieľom posilniť možnosti členských štátov nasmerovať finančné prostriedky na nové potreby a 400 miliónov EUR na núdzovú pomoc bolo aktivovaných v rámci tematických nástrojov; konštatuje, že prijatie programov členských štátov na roky 2021 – 2027 im umožnilo prístup k viac ako 10 miliardám EUR v rámci nových fondov na programové obdobie;

171. konštatuje, že od začiatku útočnej vojny Ruska voči Ukrajine bolo zaznamenaných viac ako 16 miliónov ľudí z Ukrajiny a Moldavska, ktorí vstúpili do Únie, a viac ako 4 milióny ľudí utekajúcich pred vojnou získali ochranu v Únii; konštatuje, že Komisia poskytla Medzinárodnej organizácii pre migráciu finančnú podporu na podporu tohto procesu v rámci projektu v hodnote 15 miliónov EUR, ktorý z Moldavska uľahčuje presun zraniteľných osôb utekajúcich z Ukrajiny; ďalej konštatuje, že Komisia 30. novembra 2022 oznámila rozhodnutie udeliť finančnú podporu vo výške 5,5 milióna EUR na projekt, ktorý má realizovať Medzinárodná federácia spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca (IFRC) s cieľom podporiť hostiteľov a všetky subjekty zapojené do poskytovania súkromného ubytovania vysídleným osobám, pričom sa spojili osvedčené postupy pre budúce potreby; konštatuje, že v roku 2022 Komisia v súvislosti s financovaním Ukrajiny prijala rozhodnutia, ktorými sa povoľuje použitie finančných prostriedkov, ktoré nie sú spojené s nákladmi, vo výške 248 miliónov EUR (máj 2022) a 137 miliónov EUR (august 2022), ako aj na menšie granty, bezpečné domovy a psychosociálnu podporu vo výške 15 miliónov EUR;

172. konštatuje, že v roku 2022 GR HOME poskytlo 27 miliónov EUR na výmenu informácií súvisiacich s bezpečnosťou a 25,5 milióna EUR na boj proti trestnej činnosti vrátane terorizmu a na ich predchádzanie; ďalej konštatuje, že v júli 2022 Komisia prostredníctvom Fondu pre vnútornú bezpečnosť vyčlenila 15,7 milióna EUR členským štátom na ďalšiu podporu dlhodobých projektov a činností v rámci Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT) – bezpečnostného nástroja, ktorý vedú členské štáty na identifikáciu, stanovenie priorít a riešenie hrozieb, ktoré predstavuje organizovaná a závažná medzinárodná trestná činnosť;

Bezpečnosť a obrana

173. víta, že účasť MSP na Európskom obrannom fonde (najmä cezhraničná účasť MSP v priemyselných konzorciách) sa uľahčuje prostredníctvom cielených výziev v rámci Európskeho obranného fondu, finančných bonusov, osobitných kritérií na vyhodnotenie ponúk a využívania možností zjednodušeného vykazovania nákladov na zníženie administratívnej záťaže; konštatuje, že vo výzvach Európskeho obranného fondu na rok 2022 tvorili 38,2 % zúčastnených subjektov MSP a 20 % celkových finančných prostriedkov dostupných v rámci týchto výziev bude určených pre MSP (166 miliónov EUR);

174. pripomína, že prípravná akcia pre výskum v oblasti obrany (PADR) bola predchodcom Európskeho obranného fondu s rozpočtom 90 miliónov EUR, z ktorého sa financovalo 18 výskumných projektov vybraných na základe výziev na predkladanie návrhov v rokoch 2017 až 2019; so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov vo svojej osobitnej správe č. 10/2023 s názvom „Prípravná akcia pre výskum v oblasti obrany“ konštatuje, že Únii stále chýba dlhodobá stratégia pre projekty v rámci Európskeho obranného fondu, najmä pokiaľ ide o vplyv, ďalší výskum, vývoj, výrobu, obstarávanie a iné aspekty; víta skutočnosť, že Komisia akceptovala všetky odporúčania Dvora audítorov;

175. berie na vedomie pripomienky Dvora audítorov uvedené v jeho osobitnej správe č. 10/2023 týkajúce sa obmedzenej dostupnosti ľudských zdrojov v Komisii a následného rizika pre Európsky obranný fond; konštatuje, že v dôsledku bezpečnostných aspektov je počet zamestnancov potrebných na riadenie obranných projektov vyšší ako v prípade iných projektov; poznamenáva, že čoraz väčší počet návrhov na hodnotenie a riadenie projektov vytvára značný tlak na ľudské zdroje a výzvy, pokiaľ ide o nábor kvalifikovaných a primerane skúsených pracovníkov;

Odporúčania

176. vyzýva Komisiu, aby:

i) vypracovala dlhodobejšiu stratégiu pre Európsky obranný fond na základe skúseností s prípravnou akciou Únie týkajúcou sa výskumu v oblasti obrany a odporúčaní Dvora audítorov;

ii) zabezpečila poskytnutie primeraného rozpočtu a kvalifikovaných ľudských zdrojov na posilnenie spolupráce a investícií v oblasti obrany a na vykonávanie Európskeho obranného fondu; a

iii) zamerala svoje kontroly na výdavky, ktoré podľa Dvora audítorov v roku 2022 vo veľkej miere ovplyvňujú otázky oprávnenosti a verejného obstarávania, a žiada Dvor audítorov, aby rozšíril vzorku kontrolovaných transakcií, aby mohol poskytnúť odhad miery chybovosti;

iv) monitorovala vykonávanie ostatných finančných odporúčaní úradu OLAF;

Susedstvo a svet

177. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 6 VFR „Susedstvo a svet“ predstavoval 14,5 miliardy EUR (7,4 % rozpočtu Únie) rozdelených takto: 64,8 % pre Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa), 16,8 % na humanitárnu pomoc (HUMA), 14,4 % na predvstupovú pomoc (IPA III) a 4 % na iné akcie a programy; konštatuje, že k 31. decembru 2022 predstavovali konečné prijaté viazané rozpočtové prostriedky 17 670,49 milióna EUR a 99,79 % sa čerpalo (17 632,52 milióna EUR); ďalej konštatuje, že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky predstavovali 13 156,10 milióna EUR a 99,19 % z nich sa použilo (13 049,50 milióna EUR);

178. konštatuje, že Dvor audítorov preskúmal vzorku 72 operácií, ktorá nie je dostatočne reprezentatívna pre výdavky v rámci tohto okruhu VFR, a preto nemôže poskytnúť odhad miery chybovosti; vzhľadom na to, že z výsledkov auditu Dvora audítorov vyplýva, že ide o vysokorizikovú oblasť (34 zo 72 kontrolovaných operácií, t. j. 47 % bolo ovplyvnených chybami), vyzýva Dvor audítorov, aby poskytol jasný odhad miery chybovosti tejto kapitoly; konštatuje, že Dvor audítorov zistil 25 chýb, ktoré mali finančný vplyv na rozpočet Únie a ktoré sa týkali neoprávnených nákladov, chýbajúcich podporných dokumentov, verejného obstarávania a výdavkov, ktoré nevznikli, čo sú oblasti, ktoré by mohli poukazovať na riziká nespoľahlivého fungovania kontrolného mechanizmu vnútroštátnych orgánov alebo dokonca na administratívnu či politickú neochotu riadne vykonávať finančné pravidlá Únie;

179. pripomína, že Generálne riaditeľstvo pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení (GR NEAR) uvádza riziko pri ukončení vo svojich výročných správach o činnosti na základe štúdie vypracovanej externým dodávateľom, známe ako zvyšková miera chybovosti (RER) s cieľom odhadnúť mieru chýb, ktoré systém vnútornej kontroly neodhalil, a vyvodiť, či je alebo nie je účinná; berie na vedomie výsledky štúdie o zvyškovej miere chybovosti za rok 2022, že zvyšková chybovosť v roku 2022 bola 1 %, a teda pod prahom významnosti 2 %;

180. konštatuje, že Dvor audítorov zistil obmedzenia týkajúce sa metodiky použitej na určenie zvyškovej miery chybovosti, ktoré môžu prispieť k jej podhodnoteniu, najmä to, že dodávateľ sa môže v niektorých prípadoch úplne spoľahnúť na výsledky predchádzajúcich kontrol, a skutočnosť, že odhad zostatkovej miery chybovosti v prípade grantov v rámci priameho riadenia nie je zahrnutý do výpočtu celkovej zvyškovej miery chybovosti GR NEAR; berie na vedomie potvrdenie Komisie, že nepodlieha takýmto obmedzeniam, pretože i) využitie predchádzajúcich kontrol podlieha prísnym podmienkam a ii) celková miera chybovosti zahŕňa granty v rámci priameho riadenia;

181. víta skutočnosť, že Komisia vykonala odporúčania Dvora audítorov týkajúce sa zverejnenia obmedzení štúdie o zvyškovej miere chybovosti vo výročných správach o činnosti GR NEAR od roku 2021 s cieľom posilniť kontroly identifikovaním opakujúcich sa chýb a predchádzaním takýmto chybám, a že GR NEAR malo stanoviť pre dodávateľa štúdie o zvyškovej miere chybovosti povinnosť oznamovať Komisii všetky podozrenia z podvodu poškodzujúceho rozpočet Únie zistené počas jeho práce na štúdii o zvyškovej chybovosti;

182. so znepokojením konštatuje, že vo výročných správach o činnosti GR NEAR a Generálneho riaditeľstva pre medzinárodné partnerstvá (GR INTPA) sa spomínajú ťažkosti pri zavádzaní nového operačného informačného systému OPSYS, ktorý bol niekedy nestabilný, nesplňal očakávania a vyžadoval si častý zásah podporných tímov GR DIGIT, čo viedlo k jeho identifikácii ako kritického rizika v rámci hodnotenia rizík GR NEAR;

183. konštatuje, že Dvor audítorov posudzoval aj zvyšovanie informovanosti zamestnancov delegácií Únie v oblastiach predchádzania podvodom, etiky a integrity; so znepokojením konštatuje, že niektorí zamestnanci, s ktorými Dvor audítorov urobil pohovor, neboli za posledných päť rokov vyškolení v oblasti predchádzania podvodom; konštatuje, že GR NEAR poskytuje svojim zamestnancom súbor nástrojov a zdrojov na pokrytie otázok súvisiacich s podvodmi, ako je odborná príprava, sieť pre boj proti podvodom s kontaktnými miestami a usmerneniami; berie na vedomie pozitívne výsledky prieskumov, ktoré vykonalo GR NEAR s cieľom monitorovať úroveň informovanosti svojich zamestnancov o podvodoch, ako aj to, že boli identifikované niektoré oblasti, v ktorých je potrebné zlepšenie, a že sa vykonáva akčný plán;

184. uznáva význam mimovládnych organizácií pri zabezpečovaní toho, aby Únia ako najväčší darca rozvojovej pomoci na svete naďalej prispievala k podpore stability a mieru, odstraňovaniu chudoby a pokroku v udržateľnom rozvoji; oceňuje najmä činnosť mimovládnych organizácií v konfliktných oblastiach, kde zabezpečujú, aby sa humanitárna pomoc rýchlo a účinne dostala k civilnému obyvateľstvu; berie na vedomie požiadavky na kontrolu a audit, transparentnosť a zodpovednosť, ktoré sa vzťahujú na všetky finančné prostriedky Únie a rôzne zainteresované strany, ale domnieva sa, že vždy existuje priestor na zlepšenie, najmä prostredníctvom čo najlepšieho využitia digitalizácie;

185. zdôrazňuje úlohu miestnych mimovládnych organizácií a partnerov pri poskytovaní služieb a podpory miestnym komunitám; zdôrazňuje, že je dôležité posilniť ich schopnosť riadiť a vykonávať opatrenia financované Úniou, a vyzýva Komisiu, aby uľahčila primeranú odbornú prípravu zameranú na dosiahnutie tohto cieľa; vyjadruje znepokojenie nad pretrvávajúcimi ťažkosťami, ktorým čelia malé miestne organizácie pri prístupe k finančným prostriedkom Únie; nabáda Komisiu, aby zlepšila tieto postupy financovania a systematicky uprednostňovala miestne organizácie s cieľom zabezpečiť lepšie budovanie kapacít v praxi; zdôrazňuje efektívnosť miestnej zodpovednosti pri realizácii projektov, pokiaľ ide o stanovenie priorít, prideľovanie zdrojov a budovanie miestneho know-how;

186. zdôrazňuje, že legitímnosť a účinnosť rozvojovej spolupráce Únie závisí od správneho vykonávania činností a ich riadneho financovania; uznáva prácu Komisie pri uplatňovaní kontrol s cieľom zabezpečiť, aby sa transakcie vykonávali zákonne a aby sa činnosti vykonávali v súlade s prioritami stanovenými zákonodarcom; vyzýva Komisiu, aby ďalej zlepšovala kontroly s cieľom znížiť počet chýb pri transakciách, aby konala na základe odporúčaní Dvora audítorov, ktoré neboli vykonané, a aby zdvojnásobila úsilie o nájdenie oprávnených projektov a zabezpečila dostatočnú sumu platieb v rámci súčasného stropu výdavkov; víta zistenie uvedené v správe Dvora audítorov o rozpočte Únie na rok 2022, že GR ECHO splnilo odporúčanie EDA a zaviedlo postup, ktorým sa zabezpečí, aby partnerské organizácie zakladali rozdelenie spoločných nákladov na skutočne vynaložených výdavkoch;

187. vyzýva Komisiu, aby vyslala jasné signály tým kandidátskym krajinám, v ktorých odmietavý postoj k normám právneho štátu – vrátane obmedzovania slobody prejavu, slobody tlače, práv žien a menšín, obťažovania mimovládnych organizácií a obhajcov ľudských práv – ohrozuje alebo odďaľuje ich pristúpenie k Únii; vyzýva Komisiu, aby preskúmala efektívnosť finančných prostriedkov vynaložených na zlepšenie stavu právneho štátu v pristupujúcich krajinách a podala o tom správu výborom AFET a CONT;

188. víta skutočnosť, že Komisia zaviedla niekoľko mechanizmov na zmiernenie rizík a zabezpečenie správneho využívania finančných prostriedkov Únie vynaložených v nestabilných alebo konfliktných oblastiach; poznamenáva, že Komisia systematicky posudzuje riziká korupcie v partnerských krajinách a využíva celý rad nástrojov na ich zmiernenie a zároveň uplatňuje podmienky a ukazovatele výkonnosti na podporu fiškálnej transparentnosti a zodpovednosti prostredníctvom svojej rozpočtovej podpory; víta skutočnosť, že podľa údajov Svetovej banky krajiny, ktoré využívajú rozpočtovú podporu Únie, časom zlepšili kontrolu korupcie;

189. so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov vo svojej osobitnej správe č. 14/2023 s názvom „Programovanie Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa“ zistil, že hoci Komisia a ESVČ zlúčili financovanie do jedného nástroja, nástroja NDICI – Globálna Európa, ktorý pokrýva viac ako 70 % finančných prostriedkov Únie pridelených na vonkajšiu činnosť vo finančnom rámci 2021 – 2027, riadili sa dvoma rôznymi metodikami prideľovania finančných prostriedkov pre krajiny európskeho susedstva a krajiny, ktoré nie sú súčasťou susedstva, a že viacročné orientačné programy nezabezpečili, aby sa vybrali sektory intervencie, v ktorých by financovanie Únie mohlo dosiahnuť vysoký vplyv;

190. zdôrazňuje význam splnenia všetkých cieľov v oblasti výdavkov a programov stanovených v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa a požaduje poskytnutie komplexných informácií o dosiahnutom pokroku; vyjadruje poľutovanie nad výraznými nedostatkami pri dosahovaní klimatického cieľa nástroja vo výške 30 %, prispievaní k cieľu 10 % v oblasti biodiverzity v rámci VFR na roky 2026 a 2027 a zabezpečovaní splnenia globálnych finančných záväzkov EÚ v rámci OSN, najmä pokiaľ ide o príspevok do fondu pre straty a škody; poukazuje na rastúci tlak, ktorý zmena klímy vyvíja na produkciu potravín a prístup k nim, najmä v zraniteľných regiónoch, čo má vplyv na potravinovú bezpečnosť a výživu; pripomína, že biodiverzita je kľúčová v boji proti zmene klímy a jej strata oslabuje pokrok pri plnení približne 80 % posudzovaných cieľov udržateľného rozvoja; vyzýva Komisiu, aby vypracovala podrobný plán, v ktorom načrtne, ako plánuje splniť ciele v oblasti výdavkov a rodovej rovnosti do konca VFR;

191. vyzýva Komisiu, aby zvýšila transparentnosť a zodpovednosť v súvislosti s programovaním a využívaním fondov v oblasti vnútorných vecí v tretích krajinách, najmä pokiaľ ide o financovanie z nástroja NDICI, napríklad v krajinách ako Tunisko a Líbya; vyzýva Komisiu, aby vytvorila verejne dostupný prehľad o všetkých výdavkoch súvisiacich s migráciou v tretích krajinách, a naliehavo vyzýva na *ex ante* posúdenie vplyvu na ľudské práva, pokiaľ ide o výdavky súvisiace s migráciou v tretích krajinách, a aby sa o tieto posúdenia podelila s Európskym parlamentom, ak to vyžadujú pravidlá;

192. zdôrazňuje, že v nadväznosti na odsúdeniahodné teroristické útoky skupiny Hamas proti Izraelu 7. októbra 2023 Komisia 9. októbra 2023 oznámila svoje rozhodnutie preskúmať pomoc Únie pre Palestínu; konštatuje, že z preskúmania, ktoré bolo dokončené 21. novembra 2023, vyplynulo, že Komisia uplatňuje primerané kontroly *ex ante* a *ex post*, že zavedené záruky sú efektívne, a že sa doteraz nenašli žiadne dôkazy o tom, že peniaze boli odklonené na nezamýšľané účely; trvá na tom, že je potrebné, aby európske fondy boli určené len príjemcom, ktorí zdieľajú hodnoty Únie týkajúce sa právneho štátu, demokracie a ľudských práv; v tejto súvislosti pripomína správu Európskeho parlamentu 2023/2122(INI) prijatú 17. januára 2024 o transparentnosti a zodpovednosti mimovládnych organizácií financovaných z rozpočtu Únie, ktorá vyzýva na posilnenie kontrolných mechanizmov Komisie a na vytvorenie harmonizovaného monitorovacieho systému zameraného na sledovanie finančných prostriedkov Únie až po konečných príjemcov;

193. zdôrazňuje, že z rozpočtu Únie sa musí naďalej poskytovať podpora s cieľom budovať mier a stabilitu v regióne Blízkeho východu, bojovať proti nenávisti a fundamentalizmu a presadzovať ľudské práva; očakáva preskúmanie využívania finančných prostriedkov Únie, ktoré vykonáva Komisia; zdôrazňuje prepojenia medzi stabilitou a udržateľným rozvojom, najmä v nestabilných krajinách a regiónoch;

194. zdôrazňuje, že pomoc Únie by za žiadnych okolností – priamo ani nepriamo – nemala slúžiť na financovanie terorizmu, a preto by nemala podporovať žiadny subjekt napojený na Hamas alebo inú teroristickú organizáciu; zdôrazňuje, že Únia by mala pomáhať palestínskemu civilnému obyvateľstvu a mala by podporovať mier v regióne; žiada Komisiu, aby informovala Európsky parlament o novom vývoji a úsilí vynaloženom na poskytovanie priamej podpory palestínskym civilistom a utečencom a na zabránenie teroristom odkloniť finančné prostriedky;

195. vyjadruje znepokojenie nad spoľahlivými správami o tom, že teroristická organizácia Hamas mohla čiastočne zneužiť peniaze daňovníkov Únie alebo finančné prostriedky iných darcov; zdôrazňuje, že z príslušných finančných prostriedkov Únie by malo mať prospech palestínske civilné obyvateľstvo a mali sa z nich zabezpečiť potraviny, zdravotnícke potreby, bývanie a základná infraštruktúra trpiacemu obyvateľstvu, a najmä deťom, ženám, starším a osobám so zdravotným postihnutím; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v súvislosti s poskytovaním podpory a humanitárnej pomoci palestínskemu obyvateľstvu striedala dôveryhodných partnerov, ako sú WHO, UNICEF alebo rôzne organizácie Červeného polmesiaca; okrem toho je znepokojený ďalšími spoľahlivými správami, že niektorí zamestnanci agentúry UNWRA mohli byť zapojení do teroristických činov teroristickej organizácie Hamas alebo s nimi spojení; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zaručila nezávislé kontroly agentúry UNRWA externými odborníkmi, Európskym dvorom audítorov a skúsenými medzinárodnými partnermi, ako sú napríklad Global Affairs Canada alebo AusAid;;

196. vyjadruje hlboké znepokojenie nad nedávnym oznámením niektorých krajín o pozastavení financovania UNRWA, kým nebudú známe výsledky vyšetrovania; vyzýva na zvýšenie a udržanie financovania, aby sa uznala kľúčová úloha agentúry v humanitárnej reakcii v Gaze a aby sa zabezpečilo nepretržité poskytovanie životne dôležitých služieb zraniteľnému obyvateľstvu na Blízkom východe; pripomína zásadnú úlohu humanitárnej pomoci poskytovanej palestínskym utečencom na celom Blízkom východe;

197. zdôrazňuje význam vzdelávania a naliehavú potrebu odsúdiť a odstrániť všetky nenávistné prejavy a násilné činy na oboch stranách; upozorňuje, že k pozastaveniu financovania by nemalo dôjsť svojvoľne alebo bez transparentných a nezávislých dôkazov o zneužití;

198. pripomína, že zistenia štúdie o palestínskych učebniciach, ktorú Komisia zadala Inštitútu Georga Eckerta, odhalili komplexný obraz, v ktorom učebnice i) dodržiavajú normy UNESCO a prijímajú kritériá, ktoré sú významné v medzinárodnom diskurze o vzdelávaní vrátane silného dôrazu na ľudské práva, ii) vyjadrujú príbeh odporu v kontexte izraelsko-palestínskeho konfliktu a iii) prejavujú antagonizmus voči Izraelu; poznamenáva, že Únia nefinancuje palestínske učebnice a že za ne nezodpovedá ani UNRWA, ktorá sa snaží poskytovať kvalitné vzdelávanie s dôrazom na podporu kultúry ľudských práv, a to aj v ťažkých časoch; zdôrazňuje, že vzdelávanie a prístup žiakov k učebniciam s mierovým a objektívnym obsahom sú nevyhnutné; zdôrazňuje postoj Európskeho parlamentu, že učebnice vypracované z prostriedkov Únie musia byť podmienené úplným dodržiavaním noriem UNESCO v oblasti mieru a tolerancie, ako už Európsky parlament rozhodol vo svojom odporúčaní z roku 2023 o vzťahoch s Palestínskou samosprávou a ako to opakovane požadoval vo svojich posledných prijatých uzneseniach o perspektívach riešenia v podobe dvoch štátov;

199. pripomína stratégiu Únie na podporu a zabezpečenie kvalitného vzdelávania detí na celom svete, najmä ak sa poskytuje osobitná finančná podpora Únie; odsudzuje problematický a nenávistný obsah podnecujúci k násiliu, šíriaci antisemitizmus a podnecujúci k nenávisti v palestínskych školských učebniciach, ktoré vypracovali úradníci financovaní Úniе, ako aj v doplnkových vzdelávacích materiáloch, ktoré vypracovali zamestnanci UNRWA a ktoré sa vyučujú v jej školách; v súvislosti s odsúdeniahodnými teroristickými útokmi, ktoré 7. októbra 2023 uskutočnil Hamas, opätovne potvrdzuje, že výchova k nenávisti má priame a dramatické dôsledky na bezpečnosť Izraelčanov, ako aj na vyhliadky na lepšiu budúcnosť mladých Palestínčanov; žiada preto Komisiu, aby dôkladne preskúmala, či sa na používanie takýchto vzdelávacích materiálov nepridelujú žiadne finančné prostriedky alebo či nie sú priamo alebo nepriamo spojené s ich používaním a či Palestínska samospráva urýchlene upraví celý učebný plán, ako sa opakovane požaduje v rozhodnutiach o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu Únie za rozpočtové roky 2016, 2018, 2019, 2020 a 2021; zdôrazňuje, že finančná podpora Únie Palestínskej samospráve v oblasti vzdelávania sa poskytne pod podmienkou, že budú vypracované národné palestínske učebné osnovy s referenčnými učebnicami a vzdelávacími materiálmi, ktoré nebudú obsahovať antisemitský obsah a podnecovanie k násiliu a budú v súlade s kvalitou vzdelávania; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu a členské štáty, aby poskytovali odborné znalosti, vymieňali si poznatky, usmerňovali a poskytovali technickú podporu s cieľom posilniť postavenie palestínskych učiteľov, školiteľov a odborníkov pri realizácii vzdelávania, ktoré je plne v súlade s normami UNESCO;

200. zdôrazňuje, že podľa odpovedí komisára pre susedstvo a rozšírenie na správu o udelení absolutória za rok 2021 predstavuje prebiehajúce rozvojové portfólio pre Palestínčanov v rámci nariadenia o nástroji susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) v rokoch 2021 až 2023 sumu 681 miliónov EUR pre Palestínsku samosprávu, UNRWA a rozvojové projekty na Západnom brehu Jordánu a v Pásme Gazy; konštatuje, že približne jedna tretina finančných prostriedkov bola poskytnutá na projekty v Pásme Gazy a dve tretiny na Západnom brehu Jordánu; zdôrazňuje, že Únia poskytla agentúre UNRWA 271 miliónov EUR na poskytovanie sociálnych služieb palestínskym utečencom a okrem toho poskytla podporu na bežné výdavky Palestínskej samosprávy, najmä na platy a dôchodky štátnych zamestnancov, sociálne príspevky vyplácané prostredníctvom programu peňažných transferov a časť nákladov na presuny do nemocníc vo východnom Jeruzaleme prostredníctvom mechanizmu PEGASE;

201. je šokovaný teroristickými útokmi zo 7. októbra 2023, pri ktorých sa Hamas dopustil násilia, znásilňovania a iných foriem sexuálneho mučenia žien, dospievajúcich žien a dievčat z Izraela a ďalších štátov; zdôrazňuje, že táto cielená forma sexuálneho násilia na ženách a ich mučenia sa ako vojnový zločin a terorizmus využíva systematicky; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným sústredením sa ESVČ a Komisie na oblasť sexuálneho násilia na ženách v súvislosti s konfliktmi; vyzýva na zriadenie mechanizmu na identifikáciu a poskytovanie podpory obetiam, zhromažďovanie svedectiev, identifikáciu páchateľov a prijímanie včasných opatrení s cieľom zabezpečiť, aby sa podobné situácie v budúcnosti nevyskytovali; vyzýva na vytvorenie platformy na zviditeľnenie obetí a ich utrpenia; vyzýva na zvýšenú podporu subjektov, ako je Združenie krízových centier pre obete znásilnenia v Izraeli alebo podobné subjekty v oblastiach postihnutých konfliktom; zdôrazňuje, že pre obete sexuálneho násilia v súvislosti s konfliktmi, ako aj na príslušné vzdelávacie činnosti by sa mali poskytnúť dodatočné finančné prostriedky Únie; berie na vedomie nedostatok údajov o výške finančných prostriedkov Únie vyčlenených na podporu takýchto obetí a príslušných subjektov vo výročných správach o činnosti; odporúča Komisii, aby jasnejšie informovala o pomoci Únie poskytovanej takýmto obetiam a príslušným subjektom;

202. zdôrazňuje, že Dvor audítorov vo výročnej správe za rok 2022 upozorňuje na príklad neoprávnených výdavkov zahrnutých do žiadosti o úhradu nákladov týkajúcich sa projektu v Palestíne zameraného na udržateľné využívanie prírodných zdrojov na podporu prechodu Palestíny na ekologické hospodárstvo s motivačným prvkom, ktorý bol určený na podporu MSP vo forme grantov na „ekologické“ projekty v oblasti energetickej účinnosti, obnoviteľných zdrojov energie a znižovania znečistenia; zdôrazňuje, že 190 500 EUR bolo schválených a vyplatených rozvojovej agentúre s úlohou monitorovať realizáciu projektu konečným príjemcom, ale projekt sa nerealizoval ([17]);

203. je znepokojený ničením a konfiškáciou projektov financovaných Úniou na Západnom brehu Jordánu a konštatuje, že v roku 2022 Izrael zbúral alebo zabavil 101 stavieb financovaných Úniou alebo členskými štátmi v hodnote 337 019 EUR, čo predstavuje tretiu najvyššiu finančnú škodu od roku 2016; pripomína, že zástupcovia inštitúcií Únie, príslušných členských štátov a iných darcov pri viacerých príležitostiach požiadali o vrátenie alebo odškodnenie za zdemolovaný, demontovaný alebo skonfiškovaný majetok financovaný Úniou; pripomína pozíciu Rady, ktorá vyjadrila záväzok zabezpečiť, aby sa vo všetkých dohodách medzi Izraelom a Úniou jednoznačne a výslovne musela uvádzať neuplatniteľnosť na územia okupované Izraelom od roku 1967, ako aj pokračujúce vykonávanie platných právnych predpisov Únie a dvojstranných dohôd uplatniteľných na produkty z týchto osád;

204. konštatuje, že v roku 2022 GR NEAR vyplatilo Ukrajine bilaterálnu pomoc vo výške 910,8 milióna EUR, z čoho 698 miliónov EUR bolo vyplatených prostredníctvom rozpočtovej podpory; konštatuje, že takmer 200 miliónov EUR prebiehajúcich projektov bolo úspešne presmerovaných tak, aby sa dostali k prijímateľom predtým, ako mohli humanitárni partneri mobilizovať svoje programy pomoci; konštatuje, že obmedzenia primeraného monitorovania projektov na Ukrajine vedú k výhrade vo výročnej správe o činnosti GR NEAR za rok 2022 a že sa vykonávajú nápravné opatrenia, ako je monitorovanie pokroku pri vykonávaní projektov prostredníctvom administratívnych kontrol, riešení na diaľku a využívania poskytovateľa služieb;

205. berie na vedomie reformný plán rastu pre západný Balkán, ktorý navrhla Komisia s cieľom ďalej podporovať konvergenčné úsilie v regióne; zdôrazňuje, že je potrebné jasnejšie vymedziť využívanie rôznych finančných nástrojov v regióne, predovšetkým nástroja IPA III, hospodárskeho a investičného plánu a plánu rastu v oblasti reforiem; vyzýva Komisiu, aby umožnila nižšej ako národnej úrovni priamy prístup k finančným prostriedkom Únie;

206. víta, že nástroj pre Ukrajinu obsahuje ustanovenia na zabezpečenie účinných kontrol; pripomína, že Európsky parlament 7. apríla 2022 vyzval na konfiškáciu ruského majetku vo vlastníctve ruských fyzických a právnických osôb, ktorý bol zmrazený v dôsledku reštriktívnych opatrení Únie, s cieľom financovať obnovu Ukrajiny;

207. víta stratégiu Global Gateway ako spoločnú reakciu Únie na globálne výzvy spájajúcu verejné a súkromné investície; konštatuje, že rok 2022 bol prvým úplným rokom vykonávania stratégie Global Gateway; zdôrazňuje potrebu väčšej transparentnosti, zodpovednosti a pravidelného hodnotenia vykonávania stratégie Global Gateway, ako aj potrebu väčšieho zapojenia Európskeho parlamentu v súvislosti s jeho úlohou demokratickej kontroly;

208. víta skutočnosť, že úrad OLAF podpísal 11. februára 2021 dohodu o administratívnej spolupráci s generálnou prokuratúrou Ukrajiny a v marci 2023 s ukrajinskou štátnou audítorskou službou; konštatuje, že Ukrajina sa podľa očakávaní čoskoro zapojí do programu Únie pre boj proti podvodom (UAFP), a víta skutočnosť, že úrad OLAF poskytuje ukrajinským orgánom podporu v ich vnútroštátnom úsilí a stratégiách v oblasti boja proti podvodom; víta skutočnosť, že Európska prokuratúra podpísala v júli 2023 pracovné dohody s Národným protikorupčným úradom Ukrajiny s cieľom uľahčiť spoluprácu pri vyšetrovaní prípadov korupcie a s ukrajinskou generálnou prokuratúrou v marci 2022 s cieľom chrániť finančné záujmy Únie a Ukrajiny prostredníctvom účinného vyšetrovania a trestného stíhania;

([17]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_EN.pdf

Odporúčania

209. vyzýva Komisiu, aby:

i) pokiaľ ide o aplikačný systém OPSYS, zvýšila kvalitu nového softvéru, stabilizovala ho a zlepšila rozhrania medzi rôznymi modulmi OPSYS a pridelila zdroje potrebné na zvýšenie jeho vyspelosti/stálosti;

ii) ďalej zabezpečovala, aby všetky zákazky zahŕňajúce financovanie z prostriedkov Únie v plnej miere rešpektovali uplatniteľné hodnoty Únie, právne predpisy Únie vrátane zodpovednosti, transparentnosti a ochrany finančných prostriedkov Únie; zabezpečila, aby prísne monitorovacie mechanizmy a mechanizmy kontroly *ex ante* a *ex post* zaručili, aby všetci jednotlivci zapojení do akcií financovaných Úniou sledovali výlučne ciele a činnosti schválené na financovanie z prostriedkov Únie, a aby v prípade potreby požiadali o reštitúciu alebo náhradu za majetok financovaný Úniou, ktorý bol zničený, rozobraný alebo skonfiškovaný;

iii) zintenzívnila komunikáciu s medzinárodnými organizáciami s cieľom poskytnúť úplný, neobmedzený a včasný prístup k dokumentom potrebným na plnenie jeho úlohy v súlade so ZFEÚ, a nielen vo formáte na čítanie;

iv) zaviedla primerané kontrolné opatrenia *ex ante* a *ex post* v nestabilných alebo konfliktných zónach s cieľom zabezpečiť riadnu kontrolu vynakladania finančných prostriedkov Únie a spôsoby, ako získať späť finančné prostriedky Únie;

v) zabezpečila riadny, včasný a dôkladný audit všetkých finančných prostriedkov poskytnutých v rámci nástroja pre Ukrajinu a pripravovaného nástroja pre západný Balkán, a to aj za účasti Európskej prokuratúry a Európskeho dvora audítorov;

Európska verejná správa

Ľudské zdroje

210. konštatuje, že rozpočet na programy v rámci okruhu 7 VFR „Európska verejná správa“ predstavoval 11,6 miliardy EUR (5,9 % rozpočtu Únie), čo zahŕňa výdavky inštitúcií a orgánov Únie na ľudské zdroje a dôchodky (približne 70 % celkovej sumy), budovy, vybavenie, energetiku, komunikáciu a informačné technológie; konštatuje, že z tejto celkovej sumy vynakladá Komisia 58,6 % (6,7 miliardy EUR); konštatuje, že k 31. decembru 2022 predstavovali konečné schválené viazané rozpočtové prostriedky pre Európsku komisiu 6 298,13 milióna EUR (z toho sa vyčerpalo 99,84 %, t. j. 6 288,14 milióna EUR), a že konečné schválené platobné rozpočtové prostriedky dosiahli 6 298,22 milióna EUR (94,66 % z nich bolo vynaložených, t. j. 5 961,72 milióna EUR);

211. berie na vedomie, že Dvor audítorov štatisticky preskúmal vzorku 60 operácií, ktorá zahŕňa celé spektrum výdavkov v rámci okruhu 7 VFR zahŕňajúce všetky inštitúcie a orgány Únie; berie na vedomie, že Dvor audítorov taktiež preskúmal informácie o správnosti uvedené vo výročných správach o činnosti všetkých inštitúcií a orgánov vrátane generálnych riaditeľstiev Komisie a úradov, ktoré nesú hlavnú zodpovednosť za administratívne výdavky, a následne zahrnuté do AMPR Komisie; s uspokojením konštatuje, že Dvor audítorov odhaduje, že chybovosť v okruhu 7 VFR nebola významná, a konštatuje, že Komisii neboli adresované žiadne nové odporúčania;

212. konštatuje, že Komisia prijala v apríli 2022 svoju novú stratégiu v oblasti ľudských zdrojov, ktorej cieľom je riešiť vznikajúce potreby po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 a ktorá sa zameriava na dosiahnutie atraktívneho pracoviska, rýchlejšieho a pružnejšieho výberu a prijímania zamestnancov, ako aj na flexibilnú a uspokojujúcu kariéru pre všetkých zamestnancov; konštatuje, že dokument je súborom zámerov na zmenu a zlepšenie, ktoré by sa mali postupne vykonávať, a že o časti jeho obsahu sa najprv rokuje v rámci sociálneho dialógu so zástupcami zamestnancov;

213. konštatuje, že Komisia čoraz častejšie prijíma zmluvných alebo dočasných zamestnancov na trvalé pracovné miesta na vykonávanie nových úloh vyplývajúcich z rýchlo sa vyvíjajúcich priorít v reakcii na osobitné alebo naliehavé situácie a dokonca na kompenzáciu geograficky nevyvážených náborov; pripomína svoje znepokojenie nad stratou vedomostí pre inštitúcie, ako aj nad negatívnym vplyvom na perspektívu a istotu zamestnania dotknutých zamestnancov; zdôrazňuje, že prijímanie zmluvných alebo dočasných zamestnancov nie je udržateľným riešením klesajúceho počtu a geograficky nevyvážených prihlášok uchádzačov na výberové konania Únie a, čo je najdôležitejšie, dlhodobo identifikovanej a zložitej otázky zníženia atraktívnosti Únie ako zamestnávateľa;

214. s uspokojením konštatuje, že percentuálny podiel žien v riadiacich funkciách sa od začiatku funkčného obdobia výrazne zvýšil: v júli 2023 bol podiel žien v riadiacich funkciách 45,2 % na úrovni vyššieho manažmentu (o takmer 9 percentuálnych bodov viac ako na začiatku mandátu) a 47,5 % na úrovni stredného manažmentu (nárast o 6 percentuálnych bodov);

215. uznáva, že s cieľom zabezpečiť prijímanie zamestnancov na čo najširšom geografickom základe treba riešiť príčiny nedostatočného zastúpenia od počiatočného náboru; víta skutočnosť, že v záujme posilnenia geografickej rovnováhy medzi rôznymi kategóriami zamestnancov Komisie sa Generálne riaditeľstvo pre ľudské zdroje a bezpečnosť (GR HR) stretlo so všetkými členskými štátmi, aby prediskutovali ich zastúpenie a dokončili všetky spoločné akčné plány, pričom sa mali zohľadniť osobitosti každého členského štátu s cieľom spoločne riešiť možné príčiny nedostatočného zastúpenia;

216. berie na vedomie prijatie a vykonávanie akčného plánu na zvýšenie atraktívnosti povolaní v Luxembursku; berie na vedomie úvahy Komisie proti zavedeniu korekčného koeficientu pre Luxembursko v tejto fáze v jej správe o hodnotení vývoja kúpnej sily odmien a dôchodkov úradníkov Únie (COM(2022)0180 v konečnom znení); opakovane žiada Komisiu, aby našla spôsob, ako zmierniť narastajúci problém rozdielov v kúpnej sile zamestnancov vyslaných do Luxemburska, ktorý je spôsobený najmä životnými nákladmi;

217. pripomína audit činností Európskeho úradu pre výber pracovníkov (ďalej len „EPSO“), ktorý vykonal Dvor audítorov, a pripomienky týkajúce sa jeho účinnosti a efektívnosti ([18]); konštatuje, že v rokoch 2022 – 2023 úrad EPSO zaviedol skúšanie na diaľku, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že tento systém sa v súčasnosti prehodnocuje z dôvodu mnohých technických ťažkostí, s ktorými sa stretli mnohí uchádzači; vyjadruje poľutovanie nad nepríjemnosťami spôsobenými kandidátom, priamymi rozpočtovými nákladmi pozastavenia externých výberových konaní a nad tým, že náborové útvary Komisie museli vynaložiť dodatočné úsilie s cieľom nájsť primeranú náhradu;

218. pripomína záver Dvora audítorov v jeho osobitnej správe č. 13/2019, že „akékoľvek neetické správanie zamestnancov a členov inštitúcií a orgánov EÚ je neprijateľné a aj keď je len údajné, vo veľkej miere priťahuje verejný záujem a znižuje dôveru v EÚ“; vyjadruje poľutovanie nad dvoma prípadmi možného konfliktu záujmov, ktoré sa týkali vysokopostavených úradníkov GR MOVE pre misie a GR NEAR pre vlastníctvo, o ktorých informovala tlač v roku 2022; poznamenáva, že Komisia zavádza účinný systém vnútornej kontroly v otázkach riadenia etiky podľa Dvora audítorov v jeho správe za rok 2019 a európskej ombudsmanky v rozhodnutí o vyšetrovaní efektu otáčavých dverí; poukazuje na to, že neetické správanie má pre príslušnú inštitúciu aj rozpočtové náklady, a pripomína svoje stanovisko a očakávania od etického orgánu Únie;

219. berie na vedomie zriadenie funkcie vyslanca EÚ pre MSP ako osobitného dočasného zamestnanca v platovej triede AD15, ako aj následné výberové konanie na obsadenie funkcie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že viaceré médiá uviedli, že úspešný uchádzač bol nakoniec vymenovaný napriek tomu, že nedosiahol také výsledky ako ďalšie dve kandidátky pochádzajúce z nedostatočne zastúpených členských štátov, čím sa spochybnilo uplatnenie princípu zohľadňovania zásluh, rodovej a geografickej rovnováhy; so znepokojením konštatuje, že úspešným kandidátom sa stal odchádzajúci poslanec z politickej strany predsedníčky von der Leyenovej v Nemecku; vyzýva Komisiu, aby túto situáciu napravila tak, že zruší vymenovanie a iniciuje skutočne transparentné a otvorené výberové konanie na post vyslanca EÚ pre MSP;

Budovy a administratíva

220. konštatuje, že nový centrálny podnikový finančný systém Komisie, SUMMA, mal začať fungovať do konca roka 2023 a nastal pokrok v súlade s plánom, podľa ktorého má začať fungovať začiatkom roka 2024; vyjadruje poľutovanie nad tým, že lehota na zavedenie nového účtovného systému bola predĺžená o jeden rok, pretože sa ukázalo, že súbežné vykonávanie prepojení operačných programov (zdieľané riadenie, elektronické granty, elektronické verejné obstarávanie, platby zamestnancom) so systémom SUMMA je zložitejší proces, než sa očakávalo; so znepokojením zdôrazňuje, že náklady na program SUMMA od jeho vzniku na začiatku roka 2018 do konca roka 2022 predstavujú približne 95 miliónov EUR a že predĺženie jeho harmonogramu si bude vyžadovať dodatočné zdroje v roku 2024, ktoré sa odhadujú na približne 7 miliónov EUR;

221. berie na vedomie, že 5. apríla 2022 bolo prijaté „Oznámenie o ekologizácii Komisie“, ktorého cieľom je dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2030 vrátane akčného plánu na zníženie emisií skleníkových plynov; berie na vedomie, že Komisia má v úmysle dosiahnuť tieto ciele obstaraním energeticky účinnejších a ekologickejších budov, prechodom na dynamické pracovné priestory založené na spolupráci a znížením počtu kancelárií, a opätovne upozorňuje, že pri všetkých budúcich rozhodnutiach v tejto oblasti by sa mala zohľadniť pohoda a spokojnosť zamestnancov;

222. berie na vedomie mediálne správy o rokovaniach medzi belgickou vládou a Komisiou o transakcii s nehnuteľnosťami v hodnote takmer 1 miliardy EUR, ako aj plány Komisie na prenájom kancelárskych priestorov v severnej časti Bruselu a nevôľu časti dotknutých zamestnancov; zdôrazňuje, že akýkoľvek vývoj politík Komisie v oblasti nehnuteľností by nemal zhoršovať pracovné podmienky jej zamestnancov;

([18]) Európsky dvor audítorov, osobitná správa č. 23/2020: „Európsky úrad pre výber pracovníkov: čas prispôsobiť výberový proces meniacim sa personálnym potrebám“.

223. vyjadruje znepokojenie nad tým, že Komisia odmieta poskytnúť záznamy z diskusií s farmaceutickou spoločnosťou, a vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou transparentnosťou textových správ medzi predsedníčkou Komisie a farmaceutickými spoločnosťami týkajúcimi sa nákupu vakcín proti ochoreniu COVID-19; berie na vedomie rozhodnutie európskej ombudsmanky v súvisiacej veci 1316/2021/MIG, podľa ktorého nezaznamenávanie textových správ do jej registra dokumentov predstavuje „nesprávny úradný postup“, a vyjadruje znepokojenie nad tým, že Komisia nereaguje na odporúčanie vykonať ďalšie vyhľadávanie príslušných textových správ; konštatuje, že Komisia doteraz neposkytla poslancom Európskeho parlamentu neredigované verzie podpísaných zmlúv; pripomína uznesenie Európskeho parlamentu z 13. júla 2023 o prístupe verejnosti k dokumentom – výročná správa za roky 2019 – 2021;

Európske školy

224. s uspokojením konštatuje, že Dvor audítorov vo svojej výročnej správe o účtovnej závierke európskych škôl za rozpočtový rok 2022 nezistil žiadne významné chyby v konečnej konsolidovanej ročnej účtovnej závierke európskych škôl za rok 2022; víta ďalšie zlepšenia, na ktoré poukázal Dvor audítorov, pokiaľ ide o kvalitu konečnej individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierky v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi;

225. so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov aj externý audítor zistili nepodstatné chyby, ktoré sa týkali najmä výpočtu rezerv na dávky po skončení zamestnania, a že audítorské stanoviská externého audítora neboli v súlade s rámcovou zmluvou uzavretou s kanceláriou generálneho tajomníka (ďalej len „ústredie“);

226. konštatuje, že Dvor audítorov síce ocenil zlepšenia v postupoch prijímania zamestnancov a verejného obstarávania na ústredí, ale v prípade dvoch zo siedmich škôl, ktoré preskúmal (Frankfurt a Luxemburg I), zistil nedostatky v týchto postupoch; so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov opäť zaznamenal nedostatky, pokiaľ ide o platobné postupy na ústredí, ako aj v dvoch školách, ktoré skúmal;

227. pripomína, že Európsky parlament vo svojom uznesení z 12. septembra 2023 o systéme európskych škôl: súčasný stav, výzvy a perspektívy ([19]) zdôraznil, že súčasný systém náboru učiteľov v systéme európskych škôl (EES) má vážne nedostatky, ktoré majú za následok nesúlad medzi potrebami na mieste a skutočnými zamestnancami vyslanými členskými štátmi, problémy s ročnými plánmi prijímania zamestnancov, ťažkosti pri hľadaní kvalifikovaných učiteľov a zamestnancov, neisté pracovné podmienky pre učiteľov prijatých na mieste a iných pedagogických pracovníkov a problémy s kontinuálnym profesijným rozvojom;

Odporúčania

228. vyzýva Komisiu, aby:

i) pri vykonávaní novej stratégie v oblasti ľudských zdrojov rovnako zohľadnila efektívne využívanie kancelárskych priestorov, ako aj zdravie a dobré pracovné podmienky zamestnancov, najmä pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím, a aby náležite zapájala zástupcov zamestnancov do zmien pracovných podmienok;

ii) bola obozretná, pokiaľ ide o prevenciu, identifikáciu a primerané riadenie prípadov vyhorenia v širšom kontexte personálneho obsadenia, pracovného zaťaženia a dobrých pracovných podmienok zamestnancov;

iii) posilnila opatrenia na podporu žien, ktoré majú záujem o riadiace funkcie, s cieľom zvýšiť počet vysokokvalifikovaných uchádzačiek na pozície stredného a vyššieho manažmentu v Komisii aj v agentúrach Únie;

iv) pokračovala vo svojom úsilí s cieľom zabezpečiť spravodlivú geografickú rovnováhu medzi svojimi zamestnancami na všetkých úrovniach a zároveň splnila požiadavky služobného poriadku týkajúce sa kompetencií a zásluh uchádzačov;

v) bezodkladne a účinne riešila problémy, s ktorými sa stretávajú zamestnanci, ktorí sú pridelení do Luxemburska a majú v ňom bydlisko;

vi) primerane investovala do budovania IT kapacít a zdrojov pre úrad EPSO, aby bol efektívnejší a účinnejší, a najmä aby zabezpečil optimálne podmienky skúšania v budúcich výberových konaniach; a

vii) aby zabezpečila lepší a prísnejší prístup k riadeniu rizík, pokiaľ ide o pripravenosť zavedenia systému SUMMA, a zabránila vážnym rizikám dočasného prerušenia, kým nebude nový účtovný systém plne funkčný;

viii) nadviazala na odporúčanie ombudsmanky vo veci 1316/2021/MIG a taktiež aby zabezpečila, aby jej interné usmernenia k registrácii dokumentov boli v súlade s nariadením (ES) č. 1049/2001 ([20]);

([19]) Prijaté texty, P9_TA(2023)0306.
([20]) Nariadenie (ES) č. 1049/2001 Európskeho parlamentu a Rady z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. EÚ L 145, 31.5.2001, s. 43).

229. okrem toho vyzýva Komisiu, aby naďalej podporovala európske školy v tom, aby:

i) bezodkladne vykonali odporúčania Dvora audítorov uvedené v jeho správe o účtovnej závierke európskych škôl za rozpočtový rok 2022 a informovali orgán udeľujúci absolutórium o pokroku;

ii) urýchlene vyriešili pretrvávajúci nedostatok učiteľov a zabezpečili stabilnú a spravodlivú situáciu v oblasti zamestnanosti pre všetkých, a to udržaním zamestnancov a znížením ich fluktuácie, aby sa zabránilo aj úniku mozgov; a

iii) pod vedením nezávislého predsedu vykonali hĺbkové preskúmanie riadiacich a manažérskych štruktúr v celom systéme európskych škôl a zapojili doň Generálne riaditeľstvo Komisie pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru;

KAPITOLA II

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (RRF)

Všeobecné pripomienky

230. pripomína, že prepuknutie pandémie ochorenia COVID-19 v roku 2020 náhle zmenilo hospodársky a sociálny výhľad Únie a viedlo k jednotnému úsiliu o zavedenie balíka obnovy pre Európu, ktorý pozostáva z VFR na roky 2021 – 2027 a plánu obnovy, ktorého základným kameňom je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti; pripomína, že cieľom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je poskytnúť členským štátom finančnú podporu a zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie ochorenia COVID-19 a zabezpečiť, aby boli európske hospodárstva a spoločnosti udržateľnejšie, odolnejšie a lepšie pripravené na výzvy a príležitosti, ktoré prináša zelená a digitálna transformácia; pripomína, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je inovatívny dočasný nástroj založený na výkonnosti, čo znamená, že platby sú spojené s uspokojivým plnením míľnikov a cieľov odrážajúcich pokrok v reformách a investíciách zahrnutých do národných plánov obnovy a odolnosti, ktoré sú stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady;

231. konštatuje, že do konca roka 2022 bolo prijatých všetkých 27 plánov obnovy a odolnosti, v ktorých sa pridelilo 335,1 miliardy EUR vo forme grantov a 165,3 miliardy EUR vo forme úverov, ktoré budú vyplatené po splnení 2 557 opatrení (pozostávajúcich približne z jednej tretiny na reformy a dvoch tretín na investície) a ich súvisiacich 6 237 míľnikov a cieľov do roku 2026; konštatuje, že Komisia v roku 2022 vyplatila spolu 74,4 miliardy EUR vrátane predbežného financovania (47,2 miliardy EUR vo forme grantov a 27,2 miliardy EUR vo forme úverov);

232. konštatuje, že plán REPowerEU bol spustený v máji 2022 s cieľom pomôcť Únii znížiť jej závislosť od ruských fosílnych palív úsporou energie, výrobou čistej energie a diverzifikáciou jej dodávok energie, čo je v súlade so zelenou transformáciou; konštatuje, že zmeny nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 ([21]) (ďalej len „nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti“) nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 ([22]) o REPowerEU doplnili Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a ďalšie finančné prostriedky a priority ; konštatuje, že všetkých 27 členských štátov predložilo upravené plány obnovy a odolnosti, ktoré zahŕňali kapitoly REPowerEU, ale aj žiadosti o dodatočnú úverovú podporu, vykonanie úprav po aktualizácii maximálneho finančného príspevku alebo zmien z dôvodu objektívnych okolností, ako to umožňuje nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje, že revízia plánov obnovy a odolnosti podlieha rovnakým kritériám posudzovania ako pôvodné plány spolu s osobitnými požiadavkami uplatniteľnými na kapitoly REPowerEU;

233. pripomína, že v rámci nástroja obnovy môže Komisia v období od polovice roka 2021 do roku 2026 získať až 806,9 miliardy EUR prostredníctvom emitovania dlhopisov Únie; konštatuje, že v júni 2022 Komisia oznámila plán financovania na obdobie od júna do konca decembra 2022 a získala ďalších 50 miliárd EUR dlhodobého financovania pre nástroj obnovy, ktoré doplnili krátkodobé emisie poukážok EÚ, čím sa celková nesplatená suma dlhopisov nástroja obnovy zvýšila na 171 miliárd EUR, z čoho 36,5 miliardy EUR bolo získaných emisiou zelených dlhopisov; poznamenáva, že tento dlh pozostáva z požičaných súm s rôznou dobou splatnosti od jedného roka do viac ako 25 rokov; poznamenáva, že dlh nástroja obnovy začne splácať až po roku 2028;

([21]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

234. berie na vedomie úsilie Komisie o získanie finančných prostriedkov na finančných trhoch s cieľom ich poskytnutia pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje, že v roku 2020 bola vo VFR na roky 2021 – 2027 plánovaná suma 14,9 miliardy EUR na pokrytie úrokových platieb na nenávratnú podporu nástroja obnovy; vyjadruje znepokojenie nad vplyvom vyšších úrokových sadzieb na kúpnu silu rozpočtu Únie, pričom úrokové sadzby 10-ročných dlhopisov EÚ sa zvýšili z 0,09 % v roku 2021 na 3,2 % v roku 2023; konštatuje, že náklady Komisie na pôžičky s ratingom AAA sú vyššie ako v niektorých členských štátoch s nižším ratingom; so znepokojením poznamenáva, že požičané sumy je potrebné splatiť a naďalej sú potrebné úverové aktivity nielen na získanie nových finančných prostriedkov, ale aj na nahradenie existujúceho dlhu; vyjadruje znepokojenie nad rastúcimi úrokovými sadzbami, najmä v roku 2022, a výslednými dlhmi a neistou schopnosťou splácať úvery, a to vzhľadom na veľkú sumu peňazí, ktoré si Komisia požičiava na financovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje však, že dlh je v súčasnosti o 90 miliárd EUR nižší, ako sa pôvodne predpokladalo; berie na vedomie dlhodobý plán Komisie na splácanie dlhu a vyzýva Komisiu, aby ho pravidelne aktualizovala a informovala orgán udeľujúci absolutórium o všetkých nových rizikách, ktoré by mohli ovplyvniť jeho plnenie; berie na vedomie vyhlásenie Komisie, že Únia splní svoje záväzky voči držiteľom dlhopisov za každých okolností, a jej návrh na technickú úpravu VFR s cieľom optimalizovať rozpočtové zaobchádzanie s nákladmi na prijaté úvery a pôžičky v rámci nástroja obnovy; konštatuje, že informácie o dlhu EÚ a plánovaných splátkach sú súčasťou pravidelného podávania správ v rámci dialógu o nástroji NextGenerationEU; žiada, aby Komisia naďalej poskytovala Európskemu parlamentu viac informácií o spôsobe splácania a o tom, od ktorých inštitúcií si požičiava finančné prostriedky; zdôrazňuje, že tento dlh zaťažuje rozpočet EÚ;

235. víta odhad Komisie, že úplné vykonávanie kvantifikovateľných míľnikov a cieľov do konca roka 2026 financovaných zelenými dlhopismi nástroja NextGenerationEU, čo zodpovedá 57 % oprávnených výdavkov na zelené dlhopisy nástroja NextGenerationEU, môže znížiť emisie skleníkových plynov o 44 miliónov ton CO_2 ročne, čo zodpovedá 1,2 % celkových emisií skleníkových plynov Únie za rok 2022, a trvá na riadnom vykonávaní; okrem toho zdôrazňuje, že je dôležité, aby reformy a investície v rámci plánov obnovy a odolnosti spĺňali ciele nariadenia v oblasti klímy a plne dodržiavali zásadu „nespôsobovať významnú škodu“;

Pripomienky Dvora audítorov

236. berie na vedomie, že Dvor audítorov vydal výrok s výhradou k zákonnosti a správnosti výdavkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v roku 2022; je znepokojený tým, že Dvor audítorov dospel k záveru, že 11 z 13 platieb Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti uskutočnených v roku 2022 bolo ovplyvnených kvantitatívnymi zisteniami a že šesť z týchto platieb bolo ovplyvnených významnou chybou; poznamenáva, že podľa názoru Dvora audítorov sú výdavky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prijaté v účtovnej závierke za rok 2022 s výnimkou týchto záležitostí zákonné a správne zo všetkých významných hľadísk; konštatuje, že povaha výdavkového modelu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa opiera o posúdenia, ktoré prijíma Komisia, a preto Dvor audítorov neuvádza mieru chybovosti, ale odhaduje, že minimálny finančný vplyv svojich zistení je tesne pod prahom významnosti;

237. konštatuje, že Dvor audítorov kontroloval 244 z 274 míľnikov a všetkých 37 cieľov zahrnutých v žiadostiach o platbu v grantoch za rok 2022; vyjadruje poľutovanie nad tým, že podľa Dvor audítorov bolo 15 z nich ovplyvnených problémami týkajúcimi sa správnosti (menej ako 5 % z celkového počtu); konštatuje, že Dvor audítorov sa domnieva, že v prípade 8 platieb neboli uspokojivo splnené požiadavky týkajúce sa 8 míľnikov a cieľov a že Komisia zodpovedajúce platby vykonala; poznamenáva, že závery Dvora audítorov sú založené na rozsiahlej audítorskej práci a že Komisia spochybňuje výklad Dvora audítorov o právnych požiadavkách stanovených Radou alebo na kvalitatívnych úsudkoch odlišných od Komisie; konštatuje, že všetky platby v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa musia posúdiť na základe rámca oznámeného a uplatňovaného Komisiou, ktorá pri každej platbe musí zohľadniť aj stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru a kontrolu vykonávanú odborníkmi z členských štátov v rámci komitologického postupu;

238. konštatuje, že Dvor audítorov identifikoval dva prípady, ktoré považuje za pokračovanie už existujúceho projektu, ktorý sa začal pred obdobím oprávnenosti, a ciele, ktoré boli náhradou opakujúcich sa výdavkov štátneho rozpočtu; vyjadruje znepokojenie nad takýmito situáciami, hoci tento záver nesúhlasí s vlastným názorom Dvora audítorov, podľa ktorého sa opakované opatrenia týkajú napríklad nákladov na zamestnancov a prevádzkových nákladov subjektov štátnej správy; pripomína, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti sa nesmie použiť na financovanie opakujúcich sa rozpočtových výdavkov, a vyzýva na prijatie primeraných opatrení vrátane čiastočných platieb, ak takéto prípady zistí Komisia;

239. pripomína pripomienku Dvora audítorov v osobitnej správe č. 21/2022 a vo výročnej správe za rok 2021, že míľniky a ciele často nie sú jasné a dobre definované a že Dvor audítorov uvádza rovnakú pripomienku vo svojej výročnej správe za rok 2022; vyzýva Komisiu, aby pri navrhovaní budúcich nástrojov založených na výkonnosti využila získané skúsenosti;

240. je znepokojený zisteniami Dvora audítorov v SR 26/2023, že míľniky a ciele majú v jednotlivých členských štátoch rozdielne ambície, a domnieva sa, že ide o ďalší príklad, keď Komisia nepristupuje k členským štátom rovnako; konštatuje, že Komisia potvrdila rozdiely a bude sa snažiť posilniť rovnaké zaobchádzanie počas fázy vykonávania; domnieva sa, že s členskými štátmi by sa malo štandardne zaobchádzať rovnako, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa tak nestalo pri rokovaniach o plánoch obnovy a odolnosti; trvá na tom, aby sa pri hodnotení plnenia míľnikov a cieľov zabezpečilo rovnaké zaobchádzanie;

241. so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov sa domnieva, že v roku 2022 sa vyskytol prípad dvojitého financovania, aj keď s predmetným opatrením nie sú v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti spojené žiadne náklady; berie na vedomie pripomienku Komisie, že podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti je „dvojité financovanie“ výslovne spojené s nákladmi, a preto nemôže dôjsť k „dvojitému financovaniu“, ak členský štát v rámci svojho národného plánu nepredložil žiadny odhad nákladov; poznamenáva, že Komisia zdôrazňuje, že reformy bez nákladov nezvyšujú finančné krytie, no napriek tomu sú základnými kritériami pre pozitívne hodnotenie plánov obnovy a odolnosti Komisiou, ako aj ich úplné vykonávanie v prípade príslušných platieb;

242. so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov zistil aj niekoľko prípadov slabých návrhov míľnikov a cieľov a problémy so spoľahlivosťou informácií, ktoré členské štáty uviedli vo svojich vyhláseniach riadiaceho subjektu; konštatuje, že Komisia súhlasí s preskúmaním míľnikov a cieľov za predpokladu, že existuje právne odôvodnenie na zmenu prvkov vykonávacieho rozhodnutia Rady, konkrétne že členský štát predloží zmenený plán a právny základ odôvodňuje zmeny;

243. zdôrazňuje, že do konca roka 2022 Komisia oznámila úradu OLAF 6 prípadov potenciálnych nezrovnalostí zistených počas auditov *ex post* alebo z otvorených zdrojov v súvislosti s opatreniami podporovanými z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; víta, že v roku 2022 úrad OLAF poskytoval informácie o rámci rizík pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a usporiadal viac ako 50 školení na zvyšovanie informovanosti o podvodoch pre útvary Komisie, agentúry a iných externých partnerov vrátane orgánov členských štátov;

244. zdôrazňuje, že ochrana finančných záujmov Únie je najvyššou prioritou a že presnejšie vykonávanie a monitorovanie výkonnosti pomôže predchádzať podvodom a znižovať ich v počiatočných fázach; zdôrazňuje, že na zabránenie korupcii jednotlivcov, organizácií, vlád alebo zločineckých systémov sú nevyhnutné najmä míľniky a ciele v oblasti právneho štátu a boja proti korupcii; vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala plnenie míľnikov a cieľov v oblasti právneho štátu a boja proti korupcii a aby informovala o prípadných zmenách míľnikov;

245. vyjadruje znepokojenie nad zistením Dvora audítorov , že pri nahlasovaní podvodov týkajúcich sa výdavkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti chýba štandardizovaný prístup so silnou koordináciou a spoluprácou medzi členskými štátmi; víta skutočnosť, že Komisia už upravila systém riadenia nezrovnalostí tak, aby ho príslušné vnútroštátne orgány mohli používať pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti; nabáda Komisiu, Európsku prokuratúru a iné príslušné subjekty na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni, aby sa zapojili do štruktúrovanej spolupráce s cieľom identifikovať a oznamovať v súlade so svojimi príslušnými právomocami prípady a možné modely podvodov a trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie s cieľom lepšie chrániť peniaze daňovníkov; žiada členské štáty, aby posilnili svoje kapacity na odhaľovanie trestných činov v tejto oblasti;

246. víta úsilie vynaložené pri systematickej a komplexnej audítorskej práci Dvora audítorov týkajúcej sa Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti s dôrazom na ochranu finančných záujmov Únie, ktorá zabezpečuje dôkladnú analýzu relevantných aspektov mechanizmu a cenný prehľad jeho vykonávania; s uspokojením konštatuje, že Komisia vo všeobecnosti prijíma a uplatňuje odporúčania Dvora audítorov, a uznáva, že mnohé z problémov, ktoré zistil Dvor audítorov, sa týkajú právneho základu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; domnieva sa, že odporúčania Dvora audítorov vyplývajúce z jeho audítorskej práce v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti sú osobitne dôležité pre spoluzákonodarcov v prípade budúcich finančných nástrojov Únie založených na výkonnosti;

247. zdôrazňuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bol zriadený ako spoločný nástroj Únie na zmiernenie vážneho hospodárskeho a sociálneho vplyvu pandémie ochorenia COVID-19 a na zabezpečenie toho, aby boli európske hospodárstva a spoločnosti udržateľnejšie, odolnejšie, inkluzívnejšie a lepšie pripravené na výzvy a príležitosti, ktoré prináša zelená a digitálna transformácia, a jeho finančné prostriedky preto nemožno chápať ako vlastné rozpočtové zdroje členských štátov; zdôrazňuje kľúčovú úlohu Dvora audítorov a Komisie pri ich aktívnych kontrolách *ex ante* a *ex post* pri zabezpečovaní efektívneho vynakladania finančných prostriedkov s uspokojivým plnením míľnikov a cieľov;

Audit a kontrola

248. zdôrazňuje, že rámec kontroly je prispôsobený jedinečnej povahe Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a je založený na dvoch typoch kontrol: i) kontrolách vykonávaných Komisiou s cieľom poskytnúť primeranú istotu o zákonnosti a správnosti záväzkov a platieb na základe uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov, ako sa stanovuje vo vykonávacích rozhodnutiach Rady, ktorými sa schvaľujú plány obnovy a odolnosti, a na ii) kontrolách vykonávaných členskými štátmi s cieľom zabezpečiť primeranú ochranu finančných záujmov Únie, ako sa stanovuje v článku 22 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti;

249. konštatuje, že na základe odporúčaní Dvora audítorov a získaných skúseností Komisia predložila svoje metodiky týkajúce sa i) posúdenia uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov, ii) výpočtu pozastavených súm v prípade nesplnenia míľnika alebo cieľa a iii) riešenia potenciálnych situácií, keď členský štát následne zmení kľúčové míľniky a ciele, ktoré Komisia pôvodne posúdila ako uspokojivo splnené;

250. konštatuje, že v rámci posudzovania míľnikov a cieľov chýba vysvetlenie, t. j. dôvody, prečo by sa mechanizmus overovania opísaný v operačnom dojednaní nemal brať pri hodnotení do úvahy; konštatuje, že vymedzenie pojmu „uspokojivé plnenie“ príslušných míľnikov a cieľov sa vymedzuje prostredníctvom pojmov, ktoré nemajú jasné vymedzenie a obsahujú prvky voľného uváženia, ako je „minimálna odchýlka od požiadavky“ alebo „primerané oneskorenia“, a že metodika určovania čiastočnej platby neposkytuje vysvetlenie hodnôt zvolených ako koeficienty; žiada, aby boli poskytnuté ďalšie vysvetlenia;

251. vyjadruje znepokojenie nad tým, že Komisia je závislá od informácií poskytnutých členskými štátmi, a odporúča aktívnejšiu komunikáciu s cieľom proaktívne identifikovať akúkoľvek možnú zmenu míľnikov a cieľov; víta skutočnosť, že Komisia prijíma odporúčanie vykonať revíziu svojich postupov následných auditov s cieľom overiť možnú zmenu míľnikov a cieľov po platbe, ale vyjadruje znepokojenie nad tým, že nepočíta so žiadnym monitorovaním možných zvrátení po roku 2026; vyjadruje osobitné znepokojenie nad tým, že v nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, neexistuje žiadne právne ustanovenie, ktoré by sa zaoberalo zmenou míľnikov a cieľov po poslednom dátume platieb z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a že metodika Komisie preto neposkytuje právnu zrozumiteľnosť v prípade, že sa míľniky a ciele zmenia po období vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti po uskutočnení všetkých platieb, najmä vzhľadom na to, že niektoré dôležité míľniky a ciele zahrnuté do plánov obnovy a odolnosti sa pravdepodobne majú splniť v poslednej časti trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

252. konštatuje, že 12 národných plánov obnovy a odolnosti obsahuje vo svojich míľnikoch a cieľoch reformy právneho štátu alebo protikorupčné reformy; berie na vedomie nedávny prípad možnej zmeny dvoch míľnikov týkajúcich sa právneho štátu v jednom členskom štáte; zdôrazňuje, že je potrebné, aby Komisia venovala väčšiu pozornosť možnej zmene míľnikov a cieľov v oblasti právneho štátu, keďže sú obzvlášť zraniteľné voči svojvoľným rozhodnutiam vlády;

253. konštatuje, že Komisia overila primeranosť systémov kontroly členských štátov ako podmienku kladného posúdenia plánov obnovy a odolnosti; konštatuje, že boli pridané dodatočné osobitné kontrolné míľniky ako podmienka pre prvé platby v rámci plánov obnovy a odolnosti 16 členských štátov, v ktorých si medzery alebo nedostatky vyžadovali dodatočné opatrenia na zabezpečenie úplnej primeranosti systémov na ochranu finančných záujmov Únie; je znepokojený zistením Dvora audítorov o pretrvávajúcich nedostatkoch v systémoch kontroly členských štátov, ktoré ohrozujú správne finančné riadenie finančných prostriedkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a naliehavo vyzýva Komisiu a vnútroštátne orgány, aby sa nimi urýchlene zaoberali; víta skutočnosť, že Dvor audítorov neuviedol žiadne problémy týkajúce sa ich uspokojivého plnenia posúdeného v roku 2022; konštatuje problémy so spoľahlivosťou informácií, ktoré členské štáty poskytujú vo vyhláseniach riadiaceho subjektu, čo vyvoláva pochybnosti o možnosti opierať sa o ne pri posudzovaní míľnikov a cieľov; konštatuje, že Komisia následne vykonala 16 systémových auditov v roku 2022 a 14 v roku 2023 vrátane toho, či kontrolujú súlad s pravidlami Únie a vnútroštátnymi pravidlami, takže kontrolné systémy všetkých členských štátov boli do konca roka 2023 predmetom auditu aspoň raz; chápe, že nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti kladie hlavnú zodpovednosť za zabezpečenie dodržiavania vnútroštátneho práva a práva Únie na členské štáty, ale je znepokojený pripomienkou Dvora audítorov týkajúcou sa nedostatočnej miery záruky a zodpovednosti, pokiaľ ide o dodržiavanie predpisov, pretože Komisia nevykonáva audity zhody investičných projektov financovaných z fondu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; vyzýva na primerané a rovnaké uplatňovanie článku 22 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti v prípade všetkých členských štátov a pripomína, že nesplnenie míľnikov a cieľov súvisiacich so systémom kontroly členského štátu môže viesť k pozastaveniu celej splátky a všetkých budúcich splátok;

254. pripomína, že v nariadení Rady (EÚ) 2017/1939 ([23]) (ďalej len „nariadenie o Európskej prokuratúre“) sa stanovuje, že Európska prokuratúra má právomoc, pokiaľ ide o trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, ktoré sú stanovené v smernici (EÚ) 2017/1371, za podmienok stanovených v nariadení o Európskej prokuratúre, a najmä v jeho kapitole IV;

255. vyjadruje znepokojenie nad prípadmi nahlásenými Európskej prokuratúre po prvom roku vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, konkrétne 15 aktívnymi prípadmi, ako sa uvádza vo výročnej správe Európskej prokuratúry za rok 2022; vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s úradom OLAF a Európskou prokuratúrou s cieľom identifikovať modely podvodov, korupcie a prania špinavých peňazí v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, a vyzýva Komisiu, aby v takýchto situáciách konala; vyzýva Komisiu, aby vyvodila dôsledky pre členské štáty s príliš veľkým počtom prípadov podvodov;

256. so znepokojením konštatuje, že zodpovednosť Európskej prokuratúry pri vyšetrovaní trestných činov týkajúcich sa fondov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je v deviatich prípadoch v členskom štáte spochybnená; konštatuje, že Európsky súdny dvor bol prostredníctvom predbežnej otázky požiadaný o stanovisko v jednom z týchto prípadov;

([23]) Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (EPPO) (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

Vykonávanie a dosah

257. konštatuje, že v roku 2022 Komisia uskutočnila 13 platieb 11 členským štátom v celkovej výške 72,2 miliardy EUR po uspokojivom splnení 366 míľnikov a cieľov (328 míľnikov a 38 cieľov); konštatuje, že ku dňu uverejnenia druhej správy o vykonávaní v septembri 2023 Komisia dostala 32 žiadostí o platbu od 20 členských štátov a vyplatila celkovú sumu 153,4 miliardy EUR (106,3 miliardy EUR vo forme grantov a 47,1 miliardy EUR vo forme úverov);

258. poznamenáva, že podľa Komisie je plnenie míľnikov a cieľov vo všeobecnosti na dobrej ceste, po prvom roku fungovania sa Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti viac zameral na potrebné reformy na vybudovanie rámca pre následné investičné projekty, aby mali väčší vplyv; berie na vedomie informácie Komisie o oneskoreniach v porovnaní s orientačným kalendárom platieb, ktoré vznikli v dôsledku revízie plánov obnovy a odolnosti v kontexte plánu REPowerEU a výziev súvisiacich s vykonávaním, ktorým čelia členské štáty, ako sú problémy s administratívnou kapacitou, investičné prekážky a dôsledky útočnej vojny Ruska voči Ukrajine vrátane energetickej krízy, neočakávaných cenových šokov, nedostatku určitých materiálov a vysokej inflácie;

259. poznamenáva, že členské štáty môžu byť administratívne preťažené prevodmi značných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a kohéznych fondov súčasne, čím sa oneskorí vykonávanie a môže sa ohroziť transparentnosť; berie na vedomie riziko dvojitého financovania medzi Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi a nabáda Komisiu, aby aktívne kontrolovala príslušné databázy a komunikovala s členskými štátmi o ich administratívnych kapacitách s cieľom zabezpečiť, aby nedochádzalo k dvojitému financovaniu;

260. konštatuje, že viaceré členské štáty navrhli využiť finančné prostriedky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prostredníctvom finančných nástrojov vykonávaných EIB a inými národnými investičnými bankami na stimulovanie súkromných investícií za určitých podmienok; vyjadruje znepokojenie nad možným využívaním týchto nástrojov s cieľom predĺžiť využívanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na obdobie po roku 2026; pripomína, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je krízový nástroj a že financovanie by sa malo vykonávať počas jeho trvania;

261. konštatuje, že Komisia podporuje všetky členské štáty pri urýchľovaní vykonávania a revízie ich plánov, a to aj prostredníctvom nástroja technickej podpory; zdôrazňuje význam aktívnej úlohy Komisie pri podpore členských štátov s cieľom čo najlepšie predchádzať problémom s oneskoreniami a nedostatočným vykonávaním, ako aj zabezpečiť, aby členské štáty chránili finančné záujmy Únie a aby sa peniaze daňovníkov EÚ vynakladali primerane; poukazuje na to, že najmä boju proti závažným nezrovnalostiam a dvojitému financovaniu by sa mali venovať primerané zdroje a pozornosť; berie na vedomie obavy, na ktoré bol orgán udeľujúci absolutórium upozornený, pokiaľ ide o administratívnu kapacitu členských štátov čerpať finančné prostriedky a vykonávať vysokokvalitné projekty, najmä ku koncu obdobia Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

262. vyjadruje znepokojenie nad tým, že podľa hodnotiacej tabuľky Komisie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti za rok 2023 tri členské štáty ešte do konca decembra 2023 Komisii nepredložili žiadnu žiadosť o platbu; vyzýva na urýchlené vykonávanie plánov obnovy a odolnosti vrátane hodnotenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o prekážky a výsledky; vyjadruje znepokojenie nad tým, že nedostatočné plnenie by mohlo viesť k platobnej kríze, pokiaľ by nedošlo k urýchlenej náprave;

263. kritizuje, že v rozpore s hlavnými cieľmi nástroja nie je vymedzenie pojmu „odolnosť“ dostatočné na zlepšenie pripravenosti na krízové situácie v budúcnosti; poznamenáva, že pri zdôrazňovaní míľnikov a cieľov sa kladie len veľmi malý dôraz na odolnosť alebo pridanú hodnotu pri prispievaní k odolnosti; naliehavo vyzýva Komisiu, aby vytvorila ukazovateľ „príspevok k odolnosti“ pre hodnotiacu tabuľku Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a aby zostavila tabuľku vplyvu v oblastiach odolnosti; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu, aby pri zvažovaní nových míľnikov a cieľov, ktoré sa zavádzajú do revidovaných národných plánov obnovy a odolnosti, zohľadnila príspevok k odolnosti; nabáda Dvor audítorov, aby sa v budúcej štúdii bližšie zaoberal vplyvom odolnosti Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo všetkých pilieroch;

264. zdôrazňuje, že Komisia by pri preskúmavaní revidovaných národných plánov obnovy mala naďalej dôsledne uplatňovať „usmernenia pre posudzovanie nástroja“, ako sa uvádza v prílohe V k nariadeniu o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, podľa ktorého má Komisia povinnosť posudzovať a hodnotiť národné plány obnovy a odolnosti podľa kritérií relevantnosti, účinnosti, efektívnosti a súdržnosti (článok 19 ods. 3), ako aj pokrytie šiestich pilierov, a to a) zelenej transformácie, b) digitálnej transformácie, c) inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, d) sociálnej a územnej súdržnosti, e) zdravia a hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti, f) politík pre budúcu generáciu (článok 3); tvrdí, že ide o dôležitý proces, ktorý zabráni tomu, aby revidované národné plány obnovy boli oveľa slabšie ako pôvodné plány alebo aby už nespĺňali kritériá;

265. konštatuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti by mal vytvárať synergie a realizované opatrenia by mali viesť k štrukturálnym reformám, ktoré majú pridanú hodnotu; vyjadruje znepokojenie nad tým, že niektoré krajiny do svojich národných plánov obnovy a odolnosti pretransformovali staré národné reformy;

266. zdôrazňuje, že vo všetkých členských štátoch by sa mal zlepšiť prístup spoločného riadenia, aby sa miestne a regionálne orgány, organizácie občianskej spoločnosti, sociálni partneri, akademická obec alebo iné príslušné zainteresované strany primerane zapájali do vypracovania a vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti; vyzýva na ich zapojenie do vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti na základe jasných, spravodlivých, transparentných a nepolitizovaných zásad v maximálnej možnej miere v rámci vnútroštátneho legislatívneho rámca;

267. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že členské štáty budú uplatňovať prístup nulovej tolerancie voči korupcii a podvodom vrátane sprenevery bez akejkoľvek výnimky;

268. víta kľúčový prínos Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti k predchádzaniu prudkému hospodárskemu poklesu a sociálnej kríze po pandémii ochorenia COVID-19 a skutočnosť, že umožnil bezprecedentnú vlnu reforiem a investícií v celej Únii, ktorá bude mať významný dlhodobý vplyv na hrubý domáci produkt (HDP); poukazuje na to, že európsku pridanú hodnotu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti dlhodobo dokazuje skutočnosť, že jeho inovatívna a flexibilná povaha umožňuje členským štátom dosiahnuť spoločné ciele politiky Únie; konštatuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zároveň umožňuje členským štátom riešiť výzvy špecifické pre jednotlivé krajiny prostredníctvom návrhu plánov obnovy a odolnosti, zatiaľ čo jednotný rámec posudzovania sa uplatňuje rovnako na všetky členské štáty a na žiadosti o platby;

269. víta skutočnosť, že reformy a investície, ktoré navrhli členské štáty na podporu zelenej a digitálnej transformácie, prekročili ciele stanovené v nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, keďže odhadované výdavky v oblasti klímy predstavujú približne 40 % a výdavky na digitálne technológie 26 %, zatiaľ čo stanovené ciele boli nižšie, konkrétne 37 % resp. 20 %;

270. berie na vedomie pokrok vykázaný v šiestich pilieroch Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a najmä pri vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny, pričom aspoň určitý pokrok sa dosiahol v 68 % a značný pokrok v 12 % odporúčaní pre jednotlivé krajiny na roky 2019 – 2020, čo poukazuje na stimuly, ktoré poskytuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje, že pokrok pri vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny za rok 2022 bol takisto značný, pričom aspoň určitý pokrok sa dosiahol v takmer 52 % odporúčaní adresovaných členským štátom v júli 2022;

271. pripomína, že pandémia ochorenia COVID-19 odhalila štrukturálne nedostatky v systémoch zdravotnej starostlivosti v celej Únii, ako je nedostatočná odolnosť a schopnosť reagovať na krízu; zdôrazňuje, že zdravie je oblasťou politiky v rámci jedného zo šiestich pilierov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré umožňujú reformy a investície na posilnenie ich kapacity, kvality a odolnosti; konštatuje, že 531 míľnikov a cieľov a 223 opatrení, ako aj 48 % odhadovaného príspevku k tomuto pilieru súvisí so zdravotnou starostlivosťou, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že niektoré národné plány obnovy a odolnosti majú míľniky alebo ciele týkajúce sa zdravia, ktoré neprispievajú k posilneniu vnútroštátneho systému zdravotnej starostlivosti; konštatuje, že odhadom 45 miliónov ľudí môže vďaka Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti využívať nové alebo modernizované zdravotnícke zariadenia; naliehavo vyzýva Komisiu, aby pri revízii národných plánov obnovy a odolnosti s členskými štátmi podľa možnosti posilnila míľniky a ciele týkajúce sa pripravenosti a odolnosti v sektore zdravotníctva a aby o tom orgánu udeľujúcemu absolutórium podala správu;

272. na základe osobitnej správy č. 26/2023 konštatuje, že napriek krátkemu času, ktorý bol k dispozícii na navrhnutie modelu výkonnosti Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, sa Komisii a členským štátom podarilo zriadiť monitorovací systém vrátane IT systému, ktorý umožňuje merať pokrok vo vykonávaní; víta záväzok Komisie riešiť zistené problémy a vykonávať súvisiace odporúčania;

273. zdôrazňuje, že samotné dokončenie projektov financovaných z fondov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nezaručuje pozitívny hospodársky a sociálny vplyv, ani kvalitu a udržateľnosť; berie na vedomie pripomienky Dvora audítorov, ktoré poukazujú na niektoré nevýhody používania rámca založeného na výkonnosti, najmä v snahe kvantifikovať skôr výsledky ako míľniky a ciele, než merať výstupy; naliehavo vyzýva Komisiu, aby využila získané skúsenosti a pripomienky Dvora audítorov a zabezpečila, aby sa pri navrhovaní budúcich nástrojov založených na výkonnosti merali aj výsledky, a nielen výstupy;

274. víta značný pokrok, ktorý do decembra 2022 preukázali spoločné ukazovatele vo všetkých politických pilieroch, ako napríklad úspora ročnej spotreby energie vo výške 22 miliónov megawattov (MWh), 1,43 milióna podnikov pomohlo buď prostredníctvom peňažnej, alebo materiálnej podpory, 4 milióny ľudí absolvovali odbornú prípravu a podpora sa poskytla 4 115 196 mladým ľuďom vo veku 15 – 29 rokov;

275. pripomína, že 15. decembra 2022 Rada prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Maďarska na základe pozitívneho hodnotenia Komisie; pripomína, že do národného plánu obnovy a odolnosti bolo pridaných 27 „supermíľnikov“ s nápravnými a audítorskými a kontrolnými opatreniami; berie na vedomie, že Rada 7. decembra 2023 prijala vykonávacie rozhodnutie, ktorým schválila zmenený plán obnovy a odolnosti Maďarska vrátane kapitoly REPowerEU, ktorá Maďarsku umožňuje získať 0,9 miliardy EUR na predbežné financovanie fondov REPowerEU; vyjadruje poľutovanie nad tým, že uvedené predbežné financovanie nepodlieha prebiehajúcemu postupu v rámci mechanizmu podmienenosti právnym štátom;

276. konštatuje, že hodnotiaca tabuľka Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti poskytuje informácie v reálnom čase o vyplatených prostriedkoch a pokroku dosiahnutom členskými štátmi, ako aj ďalšie údaje, ukazovatele a tematické analýzy, a víta spustenie interaktívnej mapy pre celú Úniu, ktorá zobrazuje projekty Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podľa geografickej polohy a poskytuje informácie o aktuálnom stave; vyjadruje však znepokojenie nad tým, že Dvor audítorov dospel k záveru, že prezentovaná výkonnosť nie je transparentná, pokiaľ ide o zahrnutie odhadov, a že súhrnné informácie nie sú porovnateľné, ako aj že informácie o pokroku v rámci šiestich pilierov sú zavádzajúce, t. j. ak je opatrenie zaradené do primárnej a sekundárnej oblasti politiky patriacej do toho istého piliera, príspevok každého opatrenia sa počíta dvakrát; zdôrazňuje, že transparentnosť obmedzení je mimoriadne dôležitá, pretože ovplyvňuje (vnímanú) spoľahlivosť všetkých predložených informácií; vyzýva Komisiu, aby okamžite napravila zistené nedostatky a aktívne informovala o obmedzeniach údajov uvedených v hodnotiacej tabuľke Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

277. konštatuje, že mnohé čisto vnútroštátne projekty sú uvedené ako cezhraničné projekty, len čo obsahujú prvky úspory energie alebo znižovania spotreby energie; kritizuje nadhodnotenie zverejneného počtu cezhraničných projektov ako zavádzajúce;

278. poznamenáva, že Dvor audítorov zistil, že pokiaľ ide o vykazovanie spoločných ukazovateľov, kvalitu a základné metodiky nekontrolujú vnútroštátne kontrolné orgány v žiadnom navštívenom členskom štáte; je prekvapený, že v jednom členskom štáte v súvislosti s výdavkami v rámci okruhu 3 VFR neexistovala uvedená výsadba stromov, keď Dvor audítorov vykonal kontrolu na mieste; poznamenáva, že Komisia nevyžaduje podporné dôkazy alebo vysvetlenia k vykazovaným údajom, s výnimkou prípadov, keď sa vykazujú odhady; konštatuje, že Dvor audítorov dospel k záveru, že to predstavuje riziko pre spoľahlivosť a porovnateľnosť údajov medzi členskými štátmi; dospel k záveru, že spoľahlivosť údajov pri absencii auditov môže ovplyvniť informácie o výkonnosti vykazované na základe spoločných ukazovateľov vo väčšej miere ako informácie založené na míľnikoch a cieľoch; vzhľadom na problémy, ktoré Dvor audítorov identifikoval v míľnikoch a cieľoch, to považuje za znepokojujúcu situáciu a vyzýva Komisiu, aby zlepšila svoje uistenie o podávaní správ o spoločných ukazovateľoch; berie na vedomie rôzne postupy medzi orgánmi auditu, pokiaľ ide o načasovanie kontrol plnenia cieľov a reforiem; domnieva sa, že takéto kontroly by mali byť lepšie harmonizované a mali by zahŕňať povinnú kontrolu spoľahlivosti a presnosti údajov o míľnikoch a cieľoch pred tým, ako sa tieto míľniky a ciele zahrnú do žiadosti o platbu; poukazuje na riziká prístupu, ktorý využíva najmä kontroly *ex post*, a vyzýva členské štáty, aby sa takýmto postupom vyhli;

Transparentnosť

279. berie na vedomie, že podľa ombudsmanky sa dosiahol pokrok v oblasti proaktívnej transparentnosti, najmä prostredníctvom hodnotiacej tabuľky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a zverejnenia 100 najväčších prijímateľov; berie však na vedomie návrhy na zlepšenie, ktoré uviedla ombudsmanka, a podporuje jej odporúčania na zabezpečenie väčšej transparentnosti a zodpovednosti, pokiaľ ide o Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti;

280. konštatuje, že na základe výslovnej požiadavky Európskeho parlamentu sa v zmenenom nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti od členských štátov vyžaduje, aby zverejňovali informácie o 100 konečných prijímateľoch, ktorí v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti dostávajú najviac finančných prostriedkov; vyjadruje poľutovanie nad neskorým zverejnením zoznamov členskými štátmi a konštatuje, že všetky členské štáty do decembra 2023 uverejnili požadovaný zoznam v hodnotiacej tabuľke Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; pozoruje veľkú rozmanitosť výšky platieb v jednotlivých členských štátoch, ako aj v rámci každej krajiny, čo sa vysvetľuje heterogénnou povahou plánov obnovy a odolnosti; vyjadruje znepokojenie nad výkladom Komisie, pokiaľ ide o pojem „konečný prijímateľ“ v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, keďže sa často uvádzajú len na úrovni ministerstiev, a že opisy sú mimoriadne nejasné, pričom mnohé príklady sú k dispozícii v takmer všetkých zoznamoch, ktoré poskytujú členské štáty; opakuje svoju požiadavku, aby sa v zozname 100 najväčších konečných príjemcov uvádzala skutočná fyzická osoba alebo subjekt, ktorý je posledným v reťazci prevodov peňazí; obáva sa, že v opačnom prípade bude problematické merať vplyv a zaručiť občanom viditeľnosť prostriedkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

281. pripomína, že transparentnosť a zodpovednosť pri plnení rozpočtu Únie majú zásadný význam, a v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu ďalšieho úsilia zo strany Komisie aj členských štátov; víta ďalšie iniciatívy Komisie na zvýšenie transparentnosti vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; konštatuje, že kľúčové dokumenty upravujúce vykonávanie, ako sú plány obnovy a odolnosti, operačné opatrenia, metodiky posudzovania a dokumenty podporujúce alebo obsahujúce kľúčové rozhodnutia týkajúce sa vykonávania členskými štátmi, sú verejné a ľahko dostupné;

282. je znepokojený správami Dvora audítorov o ťažkostiach s prístupom k údajom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri plnení jeho povinností; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila Dvoru audítorov úplný prístup do príslušných databáz členských štátov a Únie; vyzýva Komisiu, aby zaručila včasnú aktualizáciu údajov v databáze FENIX na účely auditu a kontroly; zdôrazňuje, že údaje by mali byť presné a zasielané v štandardizovanom formáte;

283. odporúča, aby sa pri budúcom zavádzaní nástrojov založených na výkonnosti jasne definovali a včas prepojili míľniky a ciele, aby sa predišlo nedostatočnej miere zodpovednosti a aby bolo možné merať výstupy a výsledky; odporúča, aby sa pre nástroje založené na výkone vytvoril jasný a presný mechanizmus overovania od začiatku; konštatuje, že to má zásadný význam z hľadiska transparentnosti a zodpovednosti voči daňovníkom v Únii;

284. dbá na transparentnosť a zodpovednosť voči verejnosti; naliehavo žiada, aby Komisia informovala členské štáty o vhodnom označovaní projektov vrátane odkazu, že projekt získal prostriedky z fondov na podporu obnovy a odolnosti; vyjadruje poľutovanie nad výročnou správou Dvora audítorov z roku 2022, že ani na úrovni Komisie nie je jasný dohľad nad tým, aké konkrétne projekty sa z fondov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti podporujú; zdôrazňuje, že európski daňoví poplatníci majú právo vidieť, aké projekty sa podporujú z fondov EÚ, kde sa realizujú a aká je ich pridaná hodnota; vyzýva Komisiu, aby zvýšila viditeľnosť a trvala na jasnom označovaní projektov, či už vo forme informačných tabúľ pri fyzických budovách alebo rekonštrukciách, oznámení na webových sídlach, oznámení na konferenciách alebo školeniach, alebo označených na tlačených dokumentoch;

Odporúčania

285. podporuje odporúčania Dvora audítorov uvedené v jeho výročnej správe, ako aj v súvisiacich osobitných správach a víta skutočnosť, že Komisia väčšinu z nich prijala; vyzýva Komisiu, aby ich vykonala a aby informovala orgán udeľujúci absolutórium, ako pokročila s ich vykonávaním;

286. okrem toho vyzýva Komisiu, aby najmä:

i) zlepšila *ex post* monitorovanie pokračujúceho uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov, a to aj v oblasti právneho štátu, a dôsledne uplatňovala ustanovenia Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a prijaté usmernenia na riešenie konkrétnych prípadov zmeny míľnikov a cieľov pomocou jasných finančných opatrení vrátane pozastavenia platieb a vymáhania finančných prostriedkov, keď dôjde k zmene míľnikov a cieľov, v súlade s nariadením a metodikami o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti;

ii) úzko spolupracovala s orgánom udeľujúcim absolutórium s cieľom zmapovať rôzne možnosti a príslušný právny základ, zaoberala sa zmenou míľnikov po skončení vykonávacieho obdobia Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

iii) naďalej zlepšovala zrozumiteľnosť opatrení a súvisiacich míľnikov a cieľov, ako aj zabezpečila úplné dodržiavanie horizontálnych zásad nariadenia, keď členský štát predloží revíziu národného plánu obnovy a odolnosti;

iv) zahrnula do operačného dojednania pre míľniky a ciele jasné mechanizmy overovania, ktoré umožnia jednoznačne posúdiť dosahovanie míľnikov a cieľov a lepšie načrtnúť jeho účel v budúcich nástrojoch založených na výkonnosti, ako aj zohľadniť mechanizmus overovania pri analýze uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov s cieľom prispieť k presnosti meraní;

v) naďalej vykonávala systémové audity členských štátov s cieľom overiť ich primeranosť, ako aj získať primerané uistenie o dodržiavaní pravidiel Únie a vnútroštátnych pravidiel, najmä v oblasti verejného obstarávania, a úzko spolupracovala s Dvorom audítorov pri hľadaní spôsobov, ako odstrániť jeho obavy týkajúce sa nedostatočnej miery záruky;

vi) preskúmala nielen primeranosť nastavenia, ale aj skutočné fungovanie systémov auditu a kontroly členských štátov pre budúce nástroje založené na výkonnosti;

vii) pomáhala členským štátom pri vykonávaní projektov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v predpokladanom harmonograme a zmenila metodiku kategorizácie cezhraničných projektov tak, aby sa zohľadnila len skutočná geografická cezhraničná zložka;

viii) ďalej podporovala členské štáty pri zvyšovaní ich administratívnej kapacity na zvládanie súčasného využívania finančných prostriedkov a pomáhala im znížiť zbytočnú administratívnu záťaž, najmä pre MSP, zjednodušiť verejné súťaže a poskytovať cielenejšie informácie;

ix) venovala osobitnú pozornosť a viedla priebežný dialóg s členskými štátmi, aby reformy a investície spĺňali ciele nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti v oblasti klímy a plne dodržiavali zásadu „nespôsobovať významnú škodu“;

x) riešila oznámené oneskorenia v počiatočnom štádiu okrem iného poskytovaním technickej pomoci členským štátom;

xi) pokračovala v spolupráci s Dvorom audítorov s cieľom čo najviac zblížiť výklad míľnikov a cieľov;

xii) zlepšila transparentnosť a prezentáciu hodnotiacej tabuľky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti odstránením akejkoľvek možnosti nesprávneho výkladu údajov a presnejšie merala príspevok k odolnosti v rámci hodnotenia *ex post* Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

xiii) dôsledne a presne uplatňovala ustanovenia týkajúce sa „konečných prijímateľov“ nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a komunikovala s členskými štátmi o správnom uplatňovaní vymedzenia pojmu „konečný prijímatelia“;

xiv) poskytla Dvoru audítorov, úradu OLAF a Európskej prokuratúre prístup k údajom súvisiacim s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, a to aj k FENIX, v rámci výkonu ich príslušných právomocí;

xv) aktívne komunikovala s členskými štátmi o právomoci Európskej prokuratúry za trestné prípady súvisiace s fondmi Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, keďže korupcia alebo podvody využívajúce fondy Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti predstavujú trestný čin proti finančným záujmom Európskej únie;

xvi) aktívnejšie komunikovala s členskými štátmi o predchádzaní podvodom a povzbudzovala ich, aby zosúladili oznamovanie podvodov digitálnym štandardizovaným spôsobom a využívali systém riadenia nezrovnalostí;

xvii) na súhrnnej úrovni podávala správy o prípadoch podozrenia z podvodu, korupcie a konfliktu záujmov zistených v rámci jej vlastných auditov a v členských štátoch, ako sa uvádza vo vyhláseniach riadiaceho subjektu, a aby vyhodnotila získané informácie a v prípade potreby ponúkla členským štátom usmernenia;

xviii) sa zaoberala interakciou medzi Kohéznymi fondmi a fondmi Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a najmä tými požiadavkami, ktoré môžu uľahčiť využívanie jedného fondu namiesto druhého, ako aj aby spolupracovala s členskými štátmi a usmerňovala ich pri výbere finančných prostriedkov podľa toho, čo je pre daný projekt najvhodnejšie a najúčinnejšie; aby aktívne vykonávala krížovú kontrolu medzi databázami s cieľom zabezpečiť, aby nedochádzalo k dvojitému financovaniu;

xix) povzbudila členské štáty, aby kládli väčší dôraz na zapojenie a potreby miestnych a regionálnych orgánov tým, že požiada členské štáty o aktívnejšiu spoluprácu v rámci prístupu založeného na spoločnej správe;

xx) mala na zreteli cieľ odolnosti a obnovy, najmä pokiaľ ide o odvetvia, ktoré sú kritické v prípade krízy, ako sú sektory zdravotníctva a tovaru;

xxi) v prípade potreby využila odporúčania Dvora audítorov z jeho práce na Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a skúsenosti získané pri vykonávaní pri navrhovaní a vykonávaní budúcich nástrojov Únie založených na výkonnosti;

xxii) zabezpečila porovnateľnú a primeranú úroveň presnosti pri posudzovaní míľnikov a cieľov a zabezpečila rovnaké zaobchádzanie s členskými štátmi pri hodnotení uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov;

xxiii) aktívnejšie zverejňovala dokumenty a štatistiky týkajúce sa spôsobu vybavovania žiadostí o prístup k dokumentom, pretože takéto informácie by pomohli pri hodnotení aktívneho prístupu inštitúcií k prístupu k dokumentom; požaduje, aby sa žiadosť o prístup k dokumentu spracovala bezodkladne.